

GŁÓWNY
URZĄD STATYSTYCZNY

URZĄD STATYSTYCZNY
W BYDGOSZCZY

OSOBY POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA NA RYNKU PRACY W 2009 R.

INFORMACJE
I OPRACOWANIA
STATYSTYCZNE

ZESPÓŁ

Przewodniczący – *Piotr Stolarczyk*

Redaktor Główny – *Wioletta Zwara*

OPRACOWANIE I REDAKCJA MERYTORYCZNA

Zespół pracowników Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy w składzie:

Marta Bożejewicz, dr Aleksandra Bronk, Daria Jankowiak, Michał Miguła, Magdalena Miško, Justyna Nowakowska, Wiktor Parysek, Marek Ręklewski, Maciej Ryczkowski, Małgorzata Saroska, Aleksandra Schreiber, Małgorzata Soból, Paweł Stopiński, dr Dominik Śliwicki

Analiza taksonomiczna rynku pracy według województw w 2009 r.

Marek Ręklewski, dr Dominik Śliwicki – Ośrodek Badań i Analiz Rynku Pracy

REDAKCJA TECHNICZNA, KOREKTA, SKŁAD I GRAFIKA KOMPUTEROWA, CD-ROM

Zespół pracowników Wydziału Opracowań Statystycznych w składzie:

Dariusz Klamecki, Rafał Lis, Adam Mańkowski, Magdalena Miško
pod kierunkiem *Małgorzaty Rybak*

ISSN 2082–078X

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

Publikacja dostępna w Internecie:
<http://www.stat.gov.pl>

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy ul. Konarskiego 1-3, 85-066 Bydgoszcz,
tel. 52 3669-390, fax 52 3669-356; internet <http://www.stat.gov.pl/bydgosz>
e-mail: SekretariatUSBDG@stat.gov.pl

Przedmowa

„Osoby powyżej 50. roku życia na rynku pracy w 2009 r.” to druga edycja ogólnopolskiej publikacji. Kontynuacja omawianej problematyki pozwala na dokładniejszą analizę tematu i umiejscowienie osób powyżej 50. roku życia na polskim rynku pracy oraz szczegółowe porównanie sytuacji tych osób z rokiem poprzednim. Dane przedstawione w publikacji uzyskano z badań statystyki publicznej: „Badania aktywności ekonomicznej ludności”, „Bezrobocie rejestrowanego” oraz baz danych udostępnionych przez EUROSTAT.

W pierwszej części opracowania omówiono źródła i zakres danych statystycznych, sposoby prezentacji, stosowane klasyfikacje i grupowania oraz definicje najważniejszych pojęć. Przedstawiono ogólną charakterystykę badanej grupy osób, w tym jej uwarunkowania demograficzne. Umieszczono również podstawową analizę wraz z tablicami przeglądowymi dotyczącymi osób powyżej 50. roku życia na tle ogółu ludności oraz według regionów. Zaprezentowano podstawowe wskaźniki strukturalne w poszczególnych krajach Wspólnoty Europejskiej.

Druga część opracowania składa się z trzech bloków tematycznych: aktywności ekonomicznej ludności, pracujących oraz bezrobotnych. Dla zobrazowania sytuacji osób powyżej 50. roku życia na krajowym rynku pracy dane statystyczne przedstawiono w podziale na województwa.

W ostatnim fragmencie publikacji zaprezentowano ranking województw oraz wyniki grupowania województw z uwagi na charakterystyki omawianej grupy osób na rynku pracy w Polsce.

Aktywność zawodowa analizowanej grupy ludności budzi zainteresowanie szerokiego grona przedsiębiorców, organizacji publicznych, jednostek naukowych, innych instytucji oraz samych badanych. Wyrażam zatem nadzieję, iż niniejsza publikacja, wzbogacona poprzez wykresy i kartogramy, dostarczy wielu interesujących i przydatnych informacji wszystkim Czytelnikom zainteresowanym tą problematyką.

DYREKTOR
Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

Piotr Stolarczyk

Preface

"People over 50 on the labour market in 2009" is the second edition of Polish-wide publication. The continuation of the elaboration permits to precisely analyse of the subject and including people over 50. on the labour market as well as detailed comparison of their situation with former year. Data presented in this publication comes from research of public statistics: Registered unemployment and Labour Force Survey as well as databases disseminated by EUROSTAT.

In the first part of the elaboration contains a review of sources and scope of statistical data, forms of presentation, applied classifications and grouping as well as definitions of main concepts. General characteristic of the analyzed age group is presented with demographic conditions. This publication consists also general analysis with review tables concern people over 50. on the background of total population as well as by regions and basic structural indices in individual countries of European Communities.

The second part of the publication consists of three subject areas covering: economic activity of the population, employed persons and unemployment. For better presentation purposes, statistical data regarding status of people over 50. in the domestic labour market is presented by each voivodship.

In the last part of publication are presented ranking of voivodships and results of grouping of voivodship on account of characteristics of the analyzed age group on the labour market in Poland.

Economic activity of analyzed group of population arouses wide interest of entrepreneurs, public organisations, science institutes and other institutions as well as people over 50. themselves. I hope this publication enriched by diagrams and cartograms will provide lots of interesting and useful information for all other Readers interested in this theme.

DIRECTOR
of the Statistical Office in Bydgoszcz

Piotr Stolarczyk

SPIS RZECZY**CONTENTS**Str.
Page

PRZEDMOWA	<i>PREFACE</i>	3
SPIS TABLIC	<i>LIST OF TABLES</i>	6
SPIS WYKRESÓW	<i>LIST OF GRAPHS</i>	10
SPIS MAP	<i>LIST OF MAPS</i>	11

Nr No	Str. Page
----------	--------------

ŹRÓDŁA I ZAKRES DANYCH	<i>SOURCES AND SCOPE OF DATA</i>	I	12
OBJAŚNIENIA PODSTAWOWYCH POJĘĆ (spis alfabetyczny)	<i>MAIN DEFINITIONS (an alphabetical list)</i>	II	15
CHARAKTERYSTYKA OSÓB POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA NA RYNKU PRACY	<i>CHARACTERISTIC OF PEOPLE OVER 50 ON THE LABOUR MARKET</i>	III	21
Uwarunkowania demograficzne	<i>Demographic conditions</i>	1	21
Polska na tle krajów Europy	<i>Poland on the background of the European countries</i>	2	25
Wybrane dane na tle ludności ogółem	<i>Selected data on the background of the total population</i>	3	32
Aktywność ekonomiczna ludności według regionów	<i>Economic activity of the population by regions</i>	4	50
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI	<i>ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION</i>	IV	59
PRACUJĄCY	<i>EMPLOYED PERSONS</i>	V	69
BEZROBOTNI	<i>UNEMPLOYED PERSONS</i>	VI	79
ANALIZA TAKSONOMICZNA RYNKU PRACY WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R.	<i>TAXONOMIC ANALYSIS OF LABOUR MARKET BY VOIVODSHIP IN 2009</i>	VII	101
Metody analizy danych	<i>Methods of data analysis</i>	1	101
Dobór zmiennych diagnostycznych	<i>Selection of diagnostic variables</i>	2	101
Budowa miernika syntetycznego	<i>Construction of the synthetic measure</i>	3	102
Grupowanie obiektów	<i>Grouping of objects</i>	4	105
Wyniki badań	<i>Survey results</i>	5	106

	Tabl. Table	Str. Page
III. CHARAKTERYSTYKA OSÓB POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA NA RYNKU PRACY	III. CHARACTERISTIC OF PEOPLE OVER 50 ON THE LABOUR MARKET	x
Aktywność ekonomiczna ludności w Polsce i Unii Europejskiej w 2009 r. (EUROSTAT)	Economic activity of the population in Poland and in the European Union in 2009 (EUROSTAT)	I
Wskaźnik zatrudnienia w Polsce i Unii Europejskiej w 2009 r. (EUROSTAT)	Employment rate in Poland and in the European Union in 2009 (EUROSTAT)	II
Stopa bezrobocia w Polsce i Unii Europejskiej w 2009 r. (EU- ROSTAT)	Unemployment rate in Poland and in the European Union in 2009 (EU- ROSTAT)	III
Wskaźniki aktywności ekonomicznej ludności powyżej 50. roku życia według płci w państwach Unii Euro- pejskiej w IV kwartale 2009 r. (EUROSTAT)	Economic activity rates of population over 50 by sex in the European Union countries in 4 th quarter of 2009 (EUROSTAT)	IV
Ludność według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w latach 2006-2009 (BAEL)	Population by educational level, sex and place of residence in 2006-2009 (LFS)	V
Aktywność ekonomiczna ludności we- dług płci i miejsca zamieszkania w latach 2006-2009 (BAEL)	Economic activity of the population by sex and place of residence in 2006-2009 (LFS)	VI
Aktywność ekonomiczna ludności po- wyżej 50. roku życia według grup wiekowych w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	Economic activity of population over 50 by age groups in 4 th quarter of 2009 (LFS)	VII
Udział ludności powyżej 50. roku życia w ludności ogółem według grup wie- kowych w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	Share of population over 50 in total population by age groups in 4 th quar- ter of 2009 (LFS)	VIII
Pracujący według statusu zatrudnie- nia, płci i miejsca zamieszkania w IV kwartale w latach 2006-2009 (BAEL)	Employed persons by employment status, sex and place of residence in 4 th quarter of 2006-2009 (LFS)	IX
Bezrobotni według kategorii, płci i miejsca zamieszkania w IV kwartale w latach 2006-2009 (BAEL)	Unemployed persons by categories, sex and place of residence in 4 th quarter of 2006-2009 (LFS)	X
Bezrobotni według poziomu wykształ- cenia, płci i miejsca zamieszkania w IV kwartale w latach 2006-2009 (BAEL)	Unemployed persons by education, sex and place of residence in 4 th quarter of 2006-2009 (LFS)	XI
Zarejestrowani bezrobotni według poziomu wykształcenia w latach 2006-2009 (MPIPS)	Registered unemployed persons by educational level in 2006-2009 (MLSP)	XII
Zarejestrowani bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w latach 2006-2009 (MPIPS)	Registered unemployed persons by duration of unemployment in 2006- -2009 (MLSP)	XIII
Zarejestrowani bezrobotni według stażu pracy w latach 2006-2009 (MPIPS)	Registered unemployed persons by work seniority in 2006-2009 (MLSP)	XIV
Aktywność ekonomiczna ludności powyżej 50. roku życia według płci, miejsca zamieszkania i regionów w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	Economic activity of the population over 50 by sex, place of residence and region in 4 th quarter of 2009 (LFS)	XV

	Tabl. Table	Str. Page
III. CHARAKTERYSTYKA OSÓB POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA NA RYNKU PRACY (dok.)	III. CHARACTERISTIC OF PEOPLE OVER 50 ON THE LABOUR MARKET (cont.)	
Zarejestrowani bezrobotni według regionów w 2009 r. (MPiPS)	Registered unemployed persons by region in 2009 (MLSP)	XVI 56
Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50. roku życia według poziomu wykształ- cenia i regionów w 2009 r. (MPiPS) ...	Registered unemployed persons over 50 by education level and region in 2009 (MLSP)	XVII 57
Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50. roku życia według czasu pozostawa- nia bez pracy i regionów w 2009 r. (MPiPS)	Registered unemployed persons over 50 by duration of unemployment and region in 2009 (MLSP)	XVIII 58
IV. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI	IV. ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION	x 59
Synteza	Synthesis	x 59
Aktywność ekonomiczna ludności powyżej 50. roku życia według płci i województw w IV kwartale (BAEL)	Economic activity of the population over 50 by sex and voivodship in 4 th quarter (LFS)	1 63
Aktywność ekonomiczna ludności powyżej 50. roku życia według płci i poziomu wykształcenia w IV kwar- tale (BAEL)	Economic activity of the population over 50 by sex and education level in 4 th quarter (LFS)	2 64
Aktywność ekonomiczna ludności po- wyżej 50. roku życia według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i województw w IV kwartale (BAEL)	Economic activity of the population over 50 by education level, place of residence and voivodship in 4 th quarter (LFS)	3 65
Aktywność ekonomiczna ludności powyżej 50. roku życia według płci i stanu cywilnego w IV kwartale (BAEL)	Economic activity of the population over 50 by sex and marital status in 4 th quarter (LFS)	4 68
V. PRACUJĄCY	V. EMPLOYED PERSONS	x 69
Synteza	Synthesis	x 69
Pracujący powyżej 50. roku życia według płci, statusu zatrudnienia i województw w IV kwartale (BAEL)	Employed persons over 50 by sex, employment status and voivodship in 4 th quarter (LFS)	1(5) 73
Pracujący powyżej 50. roku życia według wybranych sekcji PKD 2007 i województw w IV kwartale (BAEL)	Employed persons over 50 by selected sections of the Polish Classification of Activities 2007 and voivodship in 4 th quarter (LFS)	2(6) 75
Pracujący powyżej 50. roku życia według wybranych grup zawodów i województw w IV kwartale (BAEL)	Employed persons over 50 by selected occupational groups and voivodship in 4 th quarter (LFS)	3(7) 75
Pracujący powyżej 50. roku życia według płci, statusu zatrudnienia i poziomu wykształcenia w IV kwar- tale (BAEL)	Employed persons over 50 by sex, employment status and education level in 4 th quarter (LFS)	4(8) 76

	Tabl. Table	Str. Page
V. PRACUJĄCY (dok.)	V. EMPLOYED PERSONS (cont.)	
Pracownicy najemni powyżej 50. roku życia według płci, godzin przepracowanych w badanym tygodniu i województw w IV kwartale (BAEL)	Employees over 50 with employment contracts by sex, hours and voivodship in 4 th quarter (LFS)	5(9) 77
Pracujący powyżej 50. roku życia według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i województw w IV kwartale (BAEL)	Employed persons over 50 by educational level, place of residence and voivodship in 4 th quarter (LFS)	6(10) 78
VI. BEZROBOTNI	VI. UNEMPLOYED PERSONS	x 79
Synteza	Synthesis	x 79
Bezrobotni powyżej 50. roku życia według płci, poziomu wykształcenia i rodzaju poszukiwanej pracy w IV kwartale (BAEL)	Unemployed persons over 50 by sex, educational level and kind of searched job in 4 th quarter (LFS) ..	1(11) 83
Bezrobotni powyżej 50. roku życia według płci, okresu poszukiwania pracy, poziomu wykształcenia i rodzaju poszukiwanej pracy w IV kwartale (BAEL)	Unemployed persons over 50 by sex, duration of job search, educational level and kind of searched job in 4 th quarter (LFS)	2(12) 84
Bezrobotni powyżej 50. roku życia według okresu poszukiwania pracy, płci i miejsca zamieszkania w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	Unemployed persons over 50 by duration of job search, sex and place of residence in 4 th quarter 2009 (LFS)	3(13) 85
Zarejestrowani bezrobotni według województw (MPIPS)	Registered unemployed persons by voivodship (MLSP)	4(14) 86
Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50. roku życia według płci, miesięcy i województw (MPIPS)	Registered unemployed persons over 50 by sex, month and voivodship (MLSP)	5(15) 87
Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50. roku życia z prawem do zasiłku według płci, miesięcy i województw (MPIPS)	Registered unemployed persons over 50 with benefit rights by sex, month and voivodship (MLSP)	6(16) 89
Napływ i odpływ bezrobotnych powyżej 50. roku życia według miesięcy i województw (MPIPS)	Inflow and outflow of unemployment persons over 50 by month and voivodship (MLSP)	7(17) 90
Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50. roku życia według płci, czasu pozostawania bez pracy i województw (MPIPS)	Registered unemployed persons over 50 by sex, duration of unemployment and voivodship (MLSP)	8(18) 91
Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50. roku życia zamieszkali na wsi według płci, czasu pozostawania bez pracy i województw (MPIPS)	Registered unemployed persons over 50 in the rural areas by sex, duration of unemployment and voivodship (MLSP)	9(19) 92
Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50. roku życia według płci, stażu pracy i województw (MPIPS)	Registered unemployed persons over 50 by sex, work seniority and voivodship (MLSP)	10(20) 93
Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50. roku życia zamieszkali na wsi według płci, stażu pracy i województw (MPIPS)	Registered unemployed persons over 50 in the rural areas by sex, work seniority and voivodship (MLSP)	11(21) 94

	Tabl. Table	Str. Page
VI. BEZROBOTNI (dok.)	VI. UNEMPLOYED PERSONS (cont.)	
Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50. roku życia według płci, poziomu wykształcenia i województw (MPIPS)	<i>Registered unemployed persons over 50 by sex, educational level and voivodship (MLSP) .....</i>	12(22) 95
Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50. roku życia zamieszkali na wsi według płci, poziomu wykształcenia i województw (MPIPS)	<i>Registered unemployed persons over 50 in the rural areas by sex, educational level and voivodship (MLSP) .....</i>	13(23) 96
Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa dla osób powyżej 50. roku życia według województw (MPIPS)	<i>Vocational guidance and vocational information for people over 50 by voivodship (MLSP) .....</i>	14(24) 98
Uczestnictwo w aktywnych programach rynku pracy osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia według województw (MPIPS)	<i>Participation of unemployed persons over 50 in active labour market programmes by voivodship (MLSP) .....</i>	15(25) 98
Uczestnicy szkoleń powyżej 50. roku życia według poziomu wykształcenia i województw (MPIPS)	<i>Training's participants over 50 by educational level and voivodship (MLSP) .....</i>	16(26) 99
Uczestnicy szkoleń powyżej 50. roku życia według stażu pracy i województw (MPIPS)	<i>Training's participants over 50 by work seniority and voivodship (MLSP) .....</i>	17(27) 100
VII. ANALIZA TAKSONOMICZNA RYNKU PRACY WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R.	VII. ANALYSIS OF LABOUR MARKET BY VOIVODSHIPS IN 2009	x 101
Ranking według województw w 2009 r.	<i>Ranking by voivodships in 2009 .....</i>	1(28) 108
Wartości średnie zmiennych w wyodrębnionych grupach i ogółem	<i>Variables' average values in selected groups and total .....</i>	2(29) 111

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

	Nr No	Str. Page
Prognoza liczby ludności mobilnej i niemobilnej w latach 2010-2035	I	22
Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w ludności ogółem w latach 1985-2009	II	22
Ludność według płci i grup wieku	III	23
Ludność powyżej 50. roku aktywna zawodowo życia według stanu cywilnego w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	1	59
Aktywność ekonomiczna ludności powyżej 50. roku życia według grup wiekowych i płci w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	2	60
Współczynnik aktywności zawodowej ludności według poziomu wykształcenia w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	3	61
Bierni zawodowo według poziomu wykształcenia w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	4	62
Ludność aktywna zawodowo według poziomu wykształcenia w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	5	65
Pracownicy najemni powyżej 50. roku życia według sektorów własności i płci w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	6	69
Pracownicy najemni powyżej 50. roku życia według sektorów własności i poziomu wykształcenia w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	7	70
Wskaźnik zatrudnienia ludności według poziomu wykształcenia w IV kwartale w 2009 r. (BAEL)	8	71
Pracownicy najemni powyżej 50. roku życia według liczby przepracowanych godzin w tygodniu oraz płci w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	9	72
Struktura pracowników najemnych według poziomu wykształcenia w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	10	77
Udział zarejestrowanych bezrobotnych powyżej 50. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2009 r. (MPIPS)	11	79
Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50. roku życia według czasu pozostawania bez pracy w 2009 r. (MPIPS)	12	80
Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50. roku życia według stażu pracy w 2009 r. (MPIPS)	13	80
Bezrobotni powyżej 50. roku życia według okresu poszukiwania pracy w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	14	82
Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	15	84
Grupowanie województw metodą Warda	16	109

SPIS MAP

LIST OF MAPS

	Nr No	Str. Page
Wskaźnik zatrudnienia ludności powyżej 50. roku życia w Polsce na tle wybranych krajów Europy w IV kwartale 2009 r. (EUROSTAT)	I	29
Stopa bezrobocia ludności powyżej 50. roku życia w Polsce na tle wybranych krajów Europy w IV kwartale 2009 r. (EUROSTAT)	II	31
Stopa bezrobocia ludności powyżej 50. roku życia według regionów w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	III	51
Udział zarejestrowanych bezrobotnych powyżej 50. roku życia z prawem do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych według regionów w 2009 r. (MPiPS)	IV	51
Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50. roku życia według poziomu wykształcenia i regionów w 2009 r. (MPiPS)	V	52
Współczynnik aktywności zawodowej ludności powyżej 50. roku życia według województw w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	1	64
Pracownicy najemni powyżej 50. roku życia według sektorów własności i województw w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	2	74
Wskaźnik zatrudnienia ludności powyżej 50. roku życia według województw w IV kwartale 2009 r. (BAEL)	3	74
Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50. roku życia z prawem do zasiłku według województw w 2009 r. (MPiPS)	4	87
Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50. roku życia według poziomu wykształcenia i województw w 2009 r. (MPiPS)	5	96
Zróżnicowanie województw według sytuacji osób powyżej 50. roku życia na rynku pracy w 2009 r.	6	110

I. ŹRÓDŁA I ZAKRES DANYCH

1. Dane prezentuje się:

- w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)**, wprowadzonej Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. 251, poz.1885). PKD 2007 została opracowana na podstawie statystycznej klasyfikacji działalności gospodarczej NACE Rev. 2 Statistical Classification of Economic Activities in the European Community, wprowadzonej rozporządzeniem (WE) Nr 1893/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie statystycznej klasyfikacji działalności gospodarczej NACE Rev. 2 i zmieniającym rozporządzenie Rady (EWG) Nr 3037/90 oraz niektóre rozporządzenia WE w sprawie określonych dziedzin statystycznych (dziennik Urzędowy UE L 393/1 z dnia 30.12.2006).
- w układzie **Klasyfikacji Zawodów i Specjalności**, na podstawie której dokonano grupowania pracujących, wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2004 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. Nr 265, poz. 2644 z późniejszymi zmianami). Klasyfikacja oparta jest na „Międzynarodowej Klasyfikacji Zawodów ISCO–1988 (COM)”, zalecanej do stosowania przez Międzynarodową Organizację Pracy.
- według sektorów własności:
  - a) sektora publicznego** – grupującego własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
  - b) sektora prywatnego** – grupującego własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego.„Własność mieszaną” określana jest dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

2. Dane prezentowane dla regionów i województw odpowiadają poziomowi 1 i 2

Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), opracowanej na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obowiązującej w krajach Unii Europejskiej. NTS wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 VII 2000 r. (Dz. U. Nr 58, poz. 685) z późniejszymi zmianami. **Regiony** (poziom 1) grupują jednostki szczebla wojewódzkiego, tj. centralny (łódzkie, mazowieckie), południowy (małopolskie, śląskie), wschodni (lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie), północno-zachodni (lubuskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie), południowo-zachodni (dolnośląskie, opolskie), północny (kujawsko-pomorskie, pomorskie, warmińsko-mazurskie).

3. Dane dotyczące **aktywności ekonomicznej ludności** opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL) za IV kwartał 2009 r. Przeprowadzane jest ono w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną osób w wieku 15 lat i więcej bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału, a jego wyniki uogólniane są na populację generalną. Szczegółowe informacje dotyczące zarówno sposobu doboru próby, jak i uogólniania wyników badania można znaleźć w publikacjach kwartalnych „Aktywność ekonomiczna ludności Polski...” dostępnych na stronie internetowej GUS (www.stat.gov.pl).

4. Informacje zawarte w dziale **Pracujący** opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania aktywności ekonomicznej ludności za IV kwartał 2009 r. (BAEL).

5. Informacje zawarte w dziale **Bezrobotni** opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania aktywności ekonomicznej ludności za IV kwartał 2009 r. (BAEL). Natomiast dane dotyczące osób **bezrobotnych zarejestrowanych** w powiatowych urzędach pracy, opracowane zostały z uwzględnieniem danych zawartych w sprawozdawczości Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS-01 wraz z załącznikami).

6. Wskaźniki strukturalne dla krajów Wspólnoty Europejskiej (EU 15, EU 25, EU 27) opracowano na podstawie wyników europejskiego badania siły roboczej (European Labour Force Survey – LFS), w Polsce BAEL. Średnioroczne lub kwortalne dane dla Polski zestawiono ze średnią dla krajów Unii Europejskiej. Ze względu na jednakową metodologię ich wyznaczania dla poszczególnych krajów przyjętą przez EUROSTAT dane te są porównywalne dla krajów należących do Unii Europejskiej. Zestaw wskaźników strukturalnych opracowanych dla poszczególnych krajów UE ustalany jest przez Komisję Europejską oraz Radę Europejską. Są one miernikami działań podjętych przez poszczególne kraje w zakresie realizacji celów Strategii Lizbońskiej 2000 i głównych priorytetów wyznaczonych przez Komisję Europejską w 2005 r.

Uwaga. W danych naliczonych na podstawie BAEL ze względu na zaokrąglenia dokonywane przy uogólnianiu wyników badania, w niektórych przypadkach sumy z niższych poziomów klasyfikacji mogą się różnić od wielkości „ogółem” na wyższych poziomach klasyfikacji.

Z uwagi na reprezentacyjną metodę badania zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi w tych przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe przedziały i występują liczby niższego rzędu, mniejsze niż 15 tys.

* * *

Zgodnie z obowiązującą Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007), w niniejszej publikacji wprowadzono skróty, których nazwy oznaczone zostały w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej.

Skrót	Pełna nazwa
sekcje PKD	
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
handel; naprawa pojazdów samochodowych	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
zakwaterowanie i gastronomia	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
obsługa rynku nieruchomości	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
administrowanie i działalność wspierająca	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

II. OBJAŚNIENIA PODSTAWOWYCH POJĘĆ (spis alfabetyczny)

Aktywne programy rynku pracy (według MPiPS) – działania zmierzające do ograniczenia wielkości bezrobocia na danym terenie. Wśród nich wyróżnia się w szczególności:

1. prace społecznie użyteczne – prace wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku na skutek skierowania przez starostę, organizowane przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej,
2. prace interwencyjne – zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
3. roboty publiczne – zatrudnienie bezrobotnego w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przy wykonywaniu prac organizowanych przez gminy, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką: ochrony środowiska, kultury, oświaty, kultury fizycznej i turystyki, opieki zdrowotnej, bezrobocia oraz pomocy społecznej, a także spółki wodne i ich związki, jeżeli prace te są finansowane lub dofinansowane ze środków samorządu terytorialnego, budżetu państwa, funduszy celowych, organizacji pozarządowych, spółek wodnych i ich związków,
4. szkolenia – pozaszkolne zajęcia mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia.

Aktywni zawodowo, tzw. siła robocza (według BAEL) – osoby w wieku 15 lat i więcej, pracujące i bezrobotne (definicje osób pracujących i bezrobotnych zgodne z definicjami przyjętymi w metodologii Badania aktywności ekonomicznej ludności).

Badanie aktywności ekonomicznej ludności (BAEL) – badanie gospodarstw domowych prowadzone metodą reprezentacyjną w cyklu kwartalnym, realizowane od 1992 r. i doskonalone zgodnie z zaleceniami Eurostatu przez Główny Urząd Statystyczny. Ma na celu pozyskanie informacji na temat faktu wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy w badanym tygodniu przez osoby w wieku 15 lat i więcej. W każdym z 13 tygodni kwartału badana jest 1/13 część próby wylosowanych mieszkań. Badaniu nie podlegają członkowie gospodarstw domowych przebywający za granicą powyżej 3 miesięcy. Badanie nie obejmuje również ludności zamieszkałej w gospodarstwach zbiorowych, tj. hotelach pracowniczych, domach studenckich, internatach, koszarach wojskowych, domach opieki społecznej itp.

Bezrobocie:

Bezrobotni (według BAEL) – osoby w wieku 15–74 lata, które:

1. spełniały jednocześnie trzy warunki:
  - a. w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi (według BAEL),
  - b. aktywnie poszukiwały pracy, tzn. w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) podjęły konkretne działania aby znaleźć pracę,
  - c. były gotowe (zdolne) podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po badanym tygodniu,

lub

2. nie poszukiwały pracy, ponieważ znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące i były gotowe tę pracę podjąć.

Zarejestrowani bezrobotni (według MPiPS) – osoby niezatrudnione i nie wykonujące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej (w przypadku osób niepełnosprawnych – zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie pełnego wymiaru czasu pracy), nieuczące się w szkole (z wyjątkiem uczących się w szkołach dla dorosłych lub przystępujących do egzaminu eksternistycznego z zakresu tych szkół lub szkół wyższych, gdzie studiują w systemie niestacjonarnym), zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego oraz poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:

- ukończyły 18 lat,
- nie ukończyły: kobiety – 60 lat, mężczyźni – 65 lat,
- nie nabyły praw do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, nie pobierają świadczenia przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego,
- nie są właścicielami lub posiadaczami (samoistnymi lub zależnymi) nieruchomości rolnych o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych, nie podlegają ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonkowie lub domownicy w gospodarstwach rolnych o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,
- nie posiadają wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub nie podlegają
  - na podstawie odrębnych przepisów – obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników,
- nie są tymczasowo aresztowane lub nie odbywają kary pozbawienia wolności,

- nie uzyskują miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych,
- nie pobierają, na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłków stałych,
- nie pobierają na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczeń pielęgnacyjnych lub dodatków do zasiłków rodzinnych z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłków dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania,
- nie pobierają po ustaniu zatrudnienia świadczeń szkoleniowych,
- nie odbywają szkoleń, staży u pracodawcy,
- nie odbywają przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych (według MPiPS) – bezrobotni nieposiadający kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu. Od listopada 2005 r. – łącznie z osobami z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

Bezrobotni powyżej 50. roku życia (według BAEL) – osoby w wieku 50–74 lata, które w okresie badanego tygodnia spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi (według BAEL),
- aktywnie poszukiwały pracy, tzn. w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) podjęły konkretne działania aby znaleźć pracę,
- były gotowe (zdolne) podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po badanym tygodniu,

lub

- nie poszukiwały pracy, ponieważ znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące i były gotowe tę pracę podjąć.

Bezrobotni powyżej 50. roku życia (według MPiPS) – bezrobotni, którzy w dniu zastosowania wobec nich usług lub instrumentów rynku pracy ukończyli co najmniej 50 lat życia.

Bezrobotni z prawem do zasiłku (według MPiPS) – bezrobotni zarejestrowani we właściwym dla miejsca zameldowania powiatowym urzędzie pracy, którym przysługuje zasiłek z zastrzeżeniami wynikającymi z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 98, poz. 1001 z późniejszymi zmianami).

Bierni zawodowo (według BAEL) – osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne (definicje osób pracujących i bezrobotnych zgodne z definicjami przyjętymi w metodologii Badania aktywności ekonomicznej ludności).

Długotrwale bezrobotni (według BAEL) – bezrobotni poszukujący pracy przez okres powyżej 12 miesięcy (13 miesięcy i więcej).

Długotrwale bezrobotni (według MPIPS) – osoby bezrobotne pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, z wyłączeniem (od listopada 2005 r.) okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Główne miejsce pracy – miejsce pracy, które wskazuje osoba zatrudniona w dwóch lub więcej miejscach pracy, przyjmując za kryterium np. wymiar godzin, kwotę wynagrodzenia. Dla pracującego emeryta lub rencisty głównym miejscem pracy jest zakład pracy, a emerytura lub renta jest źródłem dochodu dla tej osoby.

Ludność według grup ekonomicznych w wieku^a:

- **przedprodukcyjnym** – ludność, która nie osiągnęła wieku zdolności do pracy, tj. ludność w wieku 0–17 lat,
- **produkcyjnym** – ludność w wieku zdolności do pracy tj. mężczyźni w wieku 18–64 lat, kobiety – w wieku 18–59,
  - **mobilnym** – ludność w wieku 18–44 lata (włącznie),
  - **niemobilnym** – mężczyźni w wieku od 45 do 64 lat (włącznie), kobiety od 45 do 59 lat (włącznie),
- **poprodukcyjnym** – ludność w wieku: mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Napływ bezrobotnych (według MPiPS) – liczba osób zarejestrowanych w ciągu miesiąca, w powiatowych urzędach pracy.

Odpiływ bezrobotnych (według MPiPS) – liczba osób, które w ciągu miesiąca zostały wykreślone z ewidencji urzędów pracy z różnych przyczyn m. in. w związku z podjęciem pracy stałej, sezonowej, interwencyjnej lub robót publicznych, w wyniku nie potwierdzenia gotowości do pracy, podjęcia nauki, nabycia praw emerytalnych itd.

---

^a Dane naliczone rocznikowo.

Osoby powyżej 50. roku życia (według BAEL i MPiPS) – osoby urodzone w 1958 r. i w latach wcześniejszych oraz osoby urodzone w 1959 r., które w momencie badania miały ukończone 50 lat (dzień i miesiąc urodzin wystąpił przed momentem badania).

Pomagający członkowie rodzin (według BAEL) – osoby, które bez umownego wynagrodzenia (bezpłatnie) pomagają w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej, w tym również w prowadzeniu gospodarstwa rolnego.

Pracodawca (według BAEL) – osoba, która prowadzi działalność gospodarczą na własny rachunek i zatrudnia co najmniej jednego pracownika najemnego.

Pracownik najemny (według BAEL) – osoba zatrudniona na podstawie stosunku pracy w przedsiębiorstwie publicznym lub u pracodawcy prywatnego; do tej kategorii zaliczono również osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło, osoby wykonujące pracę nakładczą, duchownych, a także uczniów, zatrudnionych na podstawie umowy o naukę zawodu lub przyuczenie do pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

Pracujący (według BAEL) – osoby w wieku 15 lat i więcej, które w badanym tygodniu spełniały jeden z poniższych warunków:

1. wykonywały przez co najmniej 1 godzinę jakąkolwiek pracę przynoszącą zarobek lub dochód (tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym lub dzierżawionym gospodarstwie rolnym albo prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem) albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
lub
2. miały pracę, ale jej nie wykonywały:
  - a. z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego,
  - b. z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła:
    - do 3 miesięcy,
    - powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50 % dotychczasowego wynagrodzenia.

Pracujący na własny rachunek (według BAEL) – osoby, które prowadzą własne gospodarstwo rolne albo prowadzą działalność gospodarczą na własny rachunek, nie zatrudniając pracowników najemnych.

Sektor prywatny – ogół podmiotów gospodarki narodowej grupujący własność prywatną: krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), zagraniczną (osób zagranicznych) oraz mieszaną z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego. W przypadku równego udziału kapitału publicznego (50% stanowi łączny udział własności: Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych, jednostek samorządu terytorialnego) i prywatnego (50% stanowi łączny udział własności: krajowych osób fizycznych, pozostałych krajowych jednostek prywatnych, osób zagranicznych) podmiot gospodarki narodowej zaliczany jest do sektora prywatnego.

Sektor publiczny – ogół podmiotów gospodarki narodowej grupujących własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz własność mieszaną z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego.

Stopa bezrobocia (według BAEL) – procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo.

Stopa bezrobocia rejestrowanego (według MPiPS) – procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo, tzn. pracującej i bezrobotnej w jednostkach sektora publicznego i prywatnego. Liczba pracujących nie uwzględnia osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Wskaźnik zatrudnienia (według BAEL) – procentowy udział pracujących w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Współczynnik aktywności zawodowej (według BAEL) – procentowy udział aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

III. CHARAKTERYSTYKA OSÓB POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA NA RYNKU PRACY

1. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

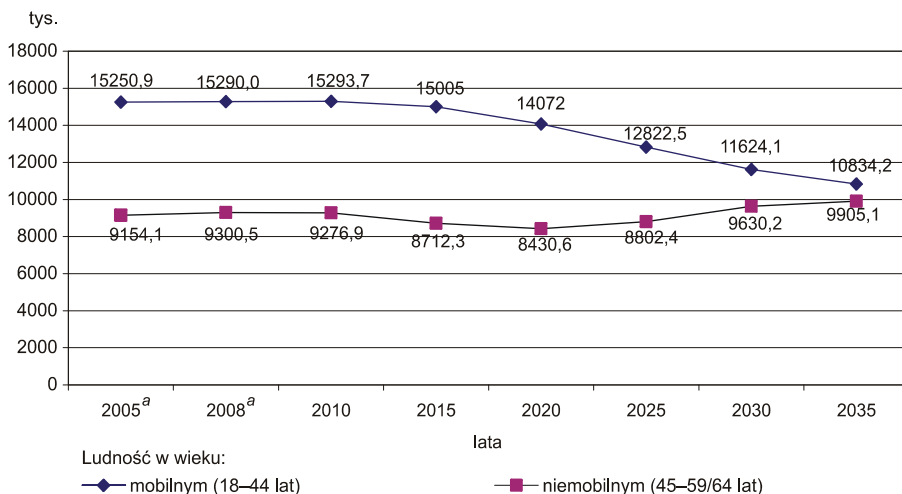
Niniejsza ogólnopolska publikacja jest kontynuacją ubiegłorocznej edycji dotyczącej sytuacji osób powyżej 50. roku życia na rynku pracy w Polsce. Sytuacja osób powyżej 50. roku życia w powiązaniu z aspektami rynku pracy budzi zainteresowanie nie tylko środowisk akademickich, ale przede wszystkim instytucji państwowych, pracodawców oraz samego społeczeństwa. W wyniku braku wystarczających informacji o badanej grupie przeprowadzono wiele badań statystycznych i opracowań analitycznych dotyczących rozpoznania potrzeb, motywacji i aspiracji osób starszych, w celu określenia ich sytuacji na krajowym i lokalnym rynku pracy oraz skonstruowania m.in. nowych instrumentów aktywizacji zawodowej. Zatrudnienie pracowników w tym wieku to korzyść dla społeczeństwa i gospodarki.

Osoby powyżej 50. roku życia w swojej dalszej karierze zawodowej mają do czynienia z problemami i zagrożeniami, które z racji wieku mogą się wydawać trudniejsze do przezwyciężenia. Natomiast wchodzące na rynek pracy nowe pokolenia posiadają przede wszystkim lepsze przygotowanie techniczno-informatyczne i lingwistyczne, niezbędne do efektywnego i konkurencyjnego wykonywania obowiązków. Większa mobilność wewnętrzna i zewnętrzna osób młodych oraz brak obaw przed zmianą stanowiska pracy lub pracodawcy powodują, w opinii starszych osób, nierówne traktowanie na konkurencyjnym rynku pracy.

Jednakże zdobyte doświadczenie zawodowe oraz umiejętność dzielenia się wiedzą – to główne zalety osób w wieku powyżej 50. roku życia, cenione przez pracodawców. Odpowiednio wykorzystany potencjał dojrzałego pracownika może okazać się cennym wsparciem w zarządzaniu zasobami ludzkimi w organizacji.

Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (kobiety 60 lat i więcej, mężczyźni – 65 lat i więcej) z roku na rok rośnie, natomiast osób w młodszych grupach wiekowych (0–17 lat) systematycznie ubywa. Spadek udziału liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności zauważalny jest od lat osiemdziesiątych. Długotrwała tendencja jest niekorzystna i prowadzi do starzenia się społeczeństwa, co może w konsekwencji doprowadzić do tzw. „starości demograficznej”. Obecnie notuje się niekorzystny udział osób w wieku poprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym, wyrażony współczynnikiem obciążenia demograficznego, który w latach 2004–2009 kształtował się następująco: w 2004 r. – 24,1, w 2005 r. – 24,1, w 2005 r. – 24,1, w 2006 r. – 24,4, w 2007 r. – 24,8, w 2008 r. – 25,2, a w 2009 r. wyniósł 25,6.

Obserwowane obecnie zmiany w strukturze osób w wieku produkcyjnym (zwiększenie liczby osób w wieku niemobilnym) spowodują w przyszłości zmniejszenie się zasobów pracy, a w konsekwencji pogorszenie podaży siły roboczej na rynku pracy w Polsce.

Wykres I. **PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI MOBILNEJ I NIEMOBILNEJ W LATACH 2010–2035**

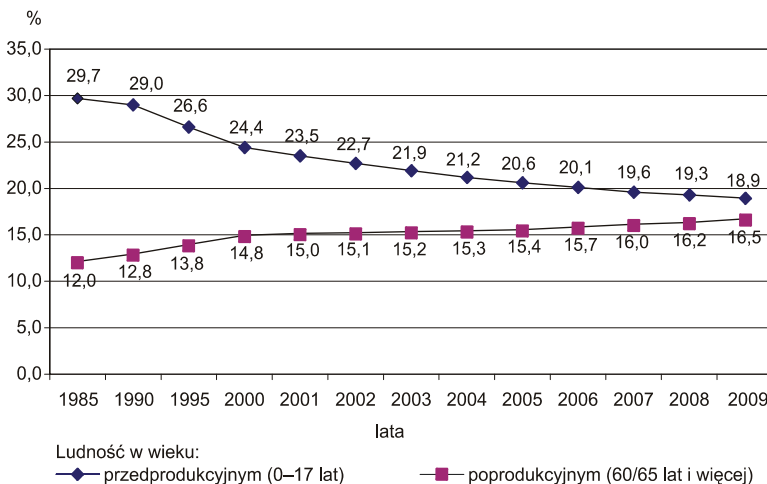
^a Dane rzeczywiste.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według prognoz GUS-u na lata 2008–2035, osób w wieku poprodukcyjnym będzie znacząco przybywać zarówno w miastach, jak i na wsi. Liczba ludności w tym wieku na obszarach miejskich na koniec 2010 r. będzie wynosić 4079,7 tys., natomiast w 2035 r. wzrośnie do poziomu 5895,3 tys. (wzrost o 1815,6 tys., tj. o 44,5%). Na obszarach wiejskich, zgodnie z prognozą, nastąpi zwiększenie liczby ludności w wieku poprodukcyjnym z poziomu 2334,2 tys. w 2010 r. do 3726,3 tys. w 2035 r. (wzrost o 1392,1 tys., tj. o 59,6%).

Wykres II. **UDZIAŁ LUDNOŚCI W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM W LUDNOŚCI OGÓŁEM W LATACH 1985–2009**

Stan w dniu 31 XII

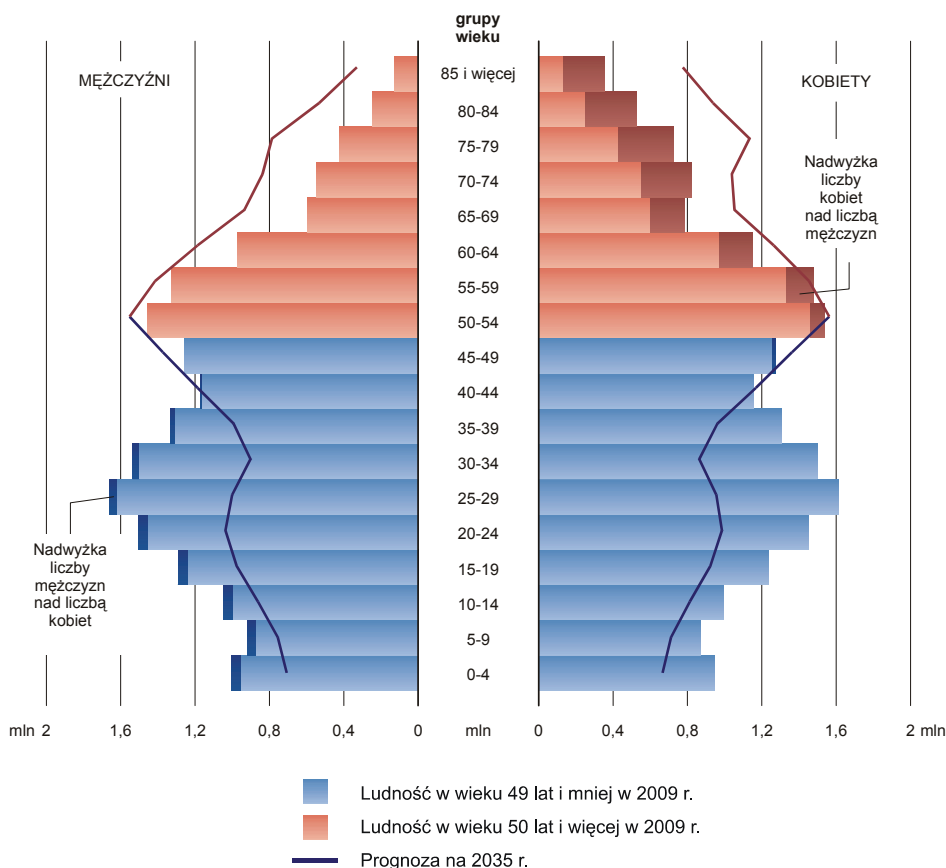

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Istotne zmiany nastąpią również w grupie osób w wieku produkcyjnym, gdzie przewidywany jest systematyczny spadek z poziomu 24570,5 tys. w 2010 r. do 20739,3 tys. w 2035 r. (spadek o 3831,2 tys., tj. 15,6%).

Analizując zachodzące zmiany w strukturze ludności według płci i grup wieku na podstawie piramidy wieku (wykres III) można stwierdzić, iż liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w 2009 r. w porównaniu do 2035 r. wzrośnie o 52,8% (o 3326,6 tys. osób). W zależności od miejsca zamieszkania liczba ludności w tej grupie wiekowej wzrośnie odpowiednio: w miastach o 48,1% (o 1915,1 tys.), a na wsi o 61,0% (o 1411,5 tys. osób). Największa liczba ludności w strukturze wiekowej, zarówno mężczyzn jak i kobiet, przesunie się z grupy 25–29 lat w 2009 r. do 50–54 lat w 2035 r.

Wykres III. **LUДНОŚĆ WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU**
Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zwiększenie się populacji osób w wieku poprodukcyjnym z jednoczesnym zmniejszaniem populacji w wieku produkcyjnym, będące wynikiem zachodzących zmian demograficznych i społeczno-ekonomicznych, wpływa negatywnie na funkcjonowanie systemu emerytalnego w Polsce. Obserwowany w ostatnich latach wzrost liczby osób w wieku emerytalnym i wydłużanie się przeciętnej trwania życia, wskazuje na konieczność wdrożenia zmian w systemie ubezpieczeń społecznych, a także stworzenia mechanizmów aktywizacyjnych zachęcających do wydłużenia okresu aktywności zawodowej.

Do rozwiązania problemów, dotyczących aktywizacji zawodowej i społecznej osób starszych, mają przyczynić się m.in. programy rządowe: „50 PLUS – Program na rzecz zatrudnienia osób powyżej 50. roku życia”, „Program 45/50 Plus”, „Solidarność pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+”, czy projekty realizowane przez organizacje pozarządowe. Celem tych działań jest zwiększenie wskaźnika zatrudnienia osób starszych przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa socjalnego. Współfinansowaniem objęto szereg projektów pilotażowych przeznaczonych głównie dla środowisk lokalnych. Wyodrębniono trzy segmenty działań: aktywizację zawodową bezrobotnych, pomoc w powrocie na rynek pracy oraz utrzymanie zatrudnienia osób zagrożonych utratą pracy^a.

---

^a K. Bałandynowicz-Panfil, *Aktywizacja zawodowa osób starszych jako wyzwanie dla polityki państwa*, [w:] *Determinanty aktywności zawodowej ludzi starszych* pod red. Z. Wiśniewskiego, TNOiK Dom Organizatora, Toruń 2009, s. 46.

2. POLSKA NA TLE KRAJÓW EUROPY

Informacje o współczynniku aktywności zawodowej, wskaźniku zatrudnienia i stopie bezrobocia w Polsce i krajach Europy dotyczące aktywności ekonomicznej osób powyżej 50. roku życia zostały opracowane na podstawie danych Eurostat pochodzących z uogólnionych wyników reprezentacyjnego badania Labour Force Survey, prowadzonego w Polsce pod nazwą „Badanie aktywności ekonomicznej ludności”.

* * *

W niniejszym podrozdziale przedstawiono dane obrazujące kształtowanie się sytuacji na rynku pracy w 2009 r. w Polsce i w wybranych krajach Europy, z wyszczególnieniem ludności powyżej 50. roku życia.

Współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale dla ludności ogółem był niższy w Polsce w porównaniu do całej Unii Europejskiej (UE 27) o 2,5 pkt proc. W analizowanym kwartale wyniósł 55,1% dla ogółu ludności i 31,8% dla ludności powyżej 50. roku życia. Mężczyźni (zarówno w Polsce, jak i w krajach UE) charakteryzują się większą aktywnością zawodową na rynku pracy niż kobiety. Dla osób powyżej 50. roku życia współczynnik wyniósł 42,1% dla mężczyzn i 27,6% dla kobiet, z kolei w Polsce odpowiednio: 41,5% i 24,4%.

W Polsce wskaźnik zatrudnienia osób powyżej 50. roku życia w IV kwartale wyniósł: dla ogółu – 29,9%, dla mężczyzn – 38,9% i dla kobiet – 22,9%.

W całej Unii Europejskiej dla ogółu ludności wskaźnik ten wyniósł 52,3%, a wśród osób powyżej 50. roku życia – 32,1%. Wskaźnik zatrudnienia mężczyzn był zdecydowanie wyższy w porównaniu do kobiet, i tak: o 13 pkt proc. dla ogółu i 13,5 pkt proc. w przypadku osób powyżej 50. roku życia.

Stopa bezrobocia w Polsce w IV kwartale była zbliżona, zarówno w populacji mężczyzn jak i kobiet. Wskaźnik ten wyniósł dla mężczyzn 6,3%, a dla kobiet 6,2%. Bezrobotni w UE w 2009 r. stanowili 9,3% osób aktywnych zawodowo, przy czym dla osób powyżej 50. roku życia wskaźnik wyniósł 6,4% (mężczyźni – 6,6%, kobiety – 6,1%). W Polsce natomiast odnotowano wskaźnik na poziomie odpowiednio: 8,5% i 6,3%. We wszystkich krajach UE stopa bezrobocia kształtowała się w IV kwartale 2009 r. na poziomie 9,2% dla ogółu i 6,1% dla osób powyżej 50. roku życia. Z kolei w Polsce była ona niższa dla ogółu o 0,4 pkt proc., zaś wyższa o 0,1 pkt dla osób powyżej 50. roku życia.

TABL. I. **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W POLSCE I UNII EUROPEJSKIEJ W 2009 R. (EUROSTAT)**
Przeciętne w kwartale

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia	Współczynnik aktywności zawodowej			
	Polska	EU-15	EU-25	EU-27
	w %			
Ludność ogółem				
I kwartał ..... a	54,5	58,1	57,7	57,4
..... b	30,9	33,9	33,7	33,7
II kwartał ..... a	54,7	58,2	57,8	57,6
..... b	31,3	34,1	34,0	34,1
III kwartał ..... a	55,4	58,2	57,9	57,7
..... b	30,2	34,0	34,0	34,0
IV kwartał ..... a	55,1	58,2	57,9	57,6
..... b	31,8	34,4	34,3	34,2
Mężczyźni				
I kwartał ..... a	62,9	65,7	65,4	65,1
..... b	40,8	41,6	41,7	41,7
II kwartał ..... a	63,2	65,6	65,4	65,2
..... b	41,4	41,6	41,8	41,9
III kwartał ..... a	64,1	65,7	65,5	65,4
..... b	42,4	41,6	41,8	41,9
IV kwartał ..... a	63,5	65,5	65,3	65,0
..... b	41,5	42,0	42,1	42,1
Kobiety				
I kwartał ..... a	47,0	51,0	50,5	50,2
..... b	23,3	27,2	27,0	27,0
II kwartał ..... a	47,0	51,2	50,7	50,5
..... b	23,5	27,7	27,4	27,5
III kwartał ..... a	47,5	51,2	50,7	50,6
..... b	24,0	27,5	27,3	27,4
IV kwartał ..... a	47,5	51,4	50,9	50,6
..... b	24,4	27,8	27,6	27,6

Źródło: Dane pobrane ze strony internetowej Eurostat z uogólnionych wyników reprezentacyjnego badania Labour Force Survey (LFS).

TABL. II. WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA W POLSCE I UNII EUROPEJSKIEJ W 2009 R. (EUROSTAT)

Przeciętne w kwartale

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia	Wskaźnik zatrudnienia			
	Polska	EU-15	EU-25	EU-27
	w %			
Ludność ogółem				
I kwartał ..... a	50,0	53,0	52,6	52,5
..... b	28,8	31,8	31,7	31,7
II kwartał ..... a	50,4	53,0	52,7	52,6
..... b	29,4	32,1	32,0	32,1
III kwartał ..... a	50,9	53,0	52,6	52,6
..... b	30,2	32,0	31,9	32,0
IV kwartał ..... a	50,4	52,8	52,4	52,3
..... b	29,9	32,3	32,1	32,1
Mężczyźni				
I kwartał ..... a	58,1	59,9	59,7	59,5
..... b	38,1	39,1	39,2	39,2
II kwartał ..... a	58,4	59,7	59,5	59,4
..... b	38,8	39,1	39,3	39,4
III kwartał ..... a	59,2	59,8	59,6	59,6
..... b	40,0	39,1	39,3	39,4
IV kwartał ..... a	58,3	59,4	59,2	59,0
..... b	38,9	39,3	39,3	39,4
Kobiety				
I kwartał ..... a	42,8	46,5	46,0	45,9
..... b	21,7	25,6	25,4	25,4
II kwartał ..... a	43,1	46,7	46,2	46,1
..... b	22,1	26,1	25,8	26,0
III kwartał ..... a	43,4	46,6	46,1	46,1
..... b	22,7	25,9	25,7	25,8
IV kwartał ..... a	43,4	46,6	46,2	46,0
..... b	22,9	26,2	25,9	25,9

Źródło: Dane pobrane ze strony internetowej Eurostat z uogólnionych wyników reprezentacyjnego badania Labour Force Survey (LFS).

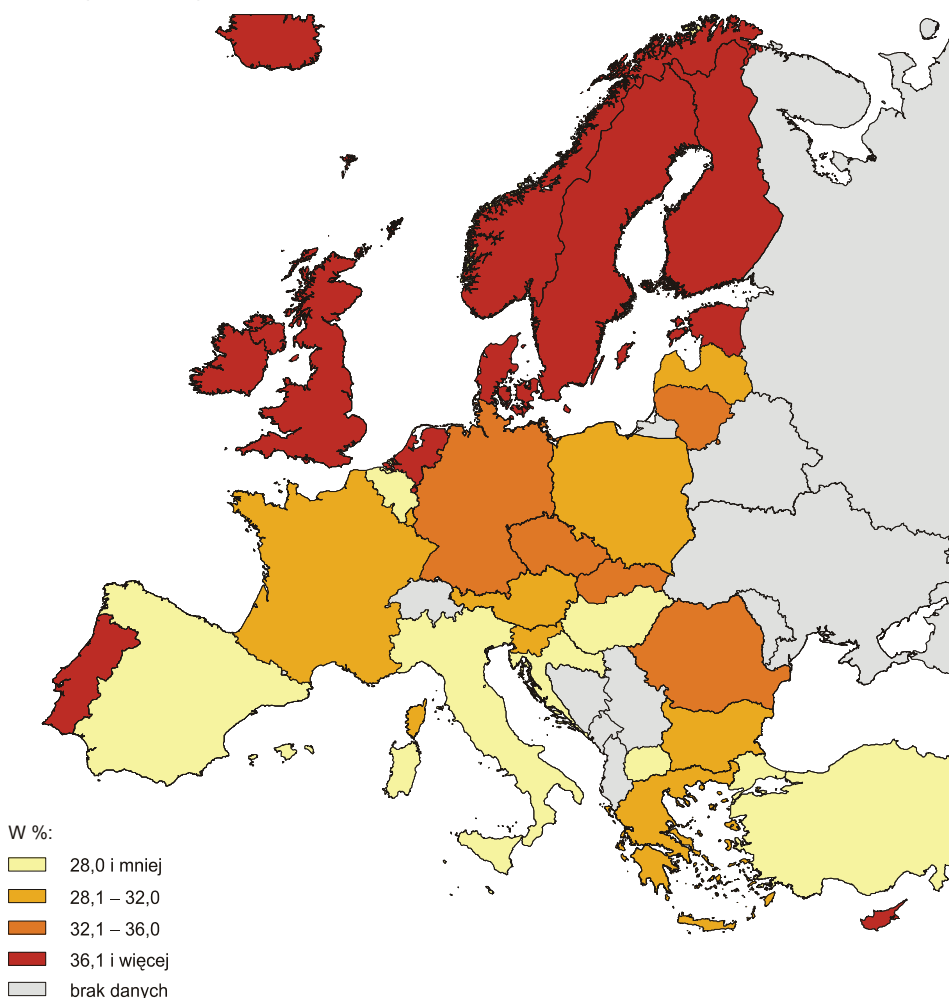
TABL. III. STOPA BEZROBOCIA W POLSCE I UNII EUROPEJSKIEJ W 2009 R. (EUROSTAT)

Przeciętne w kwartale

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia		Stopa bezrobocia			
		Polska	EU-15	EU-25	EU-27
		w %			
Ludność ogółem					
I kwartał	a	8,3	8,8	8,8	8,7
	b	6,7	6,0	6,1	6,0
II kwartał	a	7,9	8,9	8,9	8,8
	b	6,2	6,0	6,1	6,0
III kwartał	a	8,1	9,1	9,1	9,0
	b	5,8	6,0	6,1	6,0
IV kwartał	a	8,5	9,3	9,4	9,3
	b	6,3	6,3	6,5	6,4
Mężczyźni					
I kwartał	a	7,8	8,8	8,7	8,7
	b	6,6	6,1	6,1	6,1
II kwartał	a	7,5	9,0	9,0	8,8
	b	6,3	6,1	6,2	6,1
III kwartał	a	7,6	9,1	9,1	9,0
	b	5,8	6,2	6,3	6,1
IV kwartał	a	8,2	9,4	9,4	9,4
	b	6,3	6,5	6,6	6,6
Kobiety					
I kwartał	a	8,9	8,9	8,9	8,7
	b	6,8	5,9	6,1	5,9
II kwartał	a	8,4	8,8	8,8	8,6
	b	6,0	5,8	6,0	5,8
III kwartał	a	8,6	9,0	9,1	8,9
	b	5,8	5,7	5,9	5,7
IV kwartał	a	8,8	9,2	9,3	9,2
	b	6,2	6,1	6,2	6,1

Źródło: Dane pobrane ze strony internetowej Eurostat z uogólnionych wyników reprezentacyjnego badania Labour Force Survey (LFS).

Mapa I. **WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA W POLSCE NA TLE WYBRANYCH KRAJÓW EUROPY W IV KWARTALE 2009 R. (EUROSTAT)**

TABL. IV. **WSKAŹNIKI AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI W PAŃSTWACH UNII EUROPEJSKIEJ W IV KWARTALE 2009 R. (EUROSTAT)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Współczynnik aktywności zawodowej			Wskaźnik zatrudnienia			Stopa bezrobocia		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
	w %								
Ogółem	34,2	42,1	27,6	32,1	39,4	25,9	6,4	6,6	6,1
Belgia	28,5	36,2	21,8	27,1	34,5	20,8	4,8	4,7	5,0
Bulgaria	30,4	36,4	25,6	28,5	34,1	24,1	6,3	6,5	6,2
Czechy	37,9	47,5	30,1	35,7	44,8	28,3	5,9	5,8	6,0

Źródło: Dane pobrane ze strony internetowej Eurostat z uogólnionych wyników reprezentacyjnego badania Labour Force Survey (LFS)

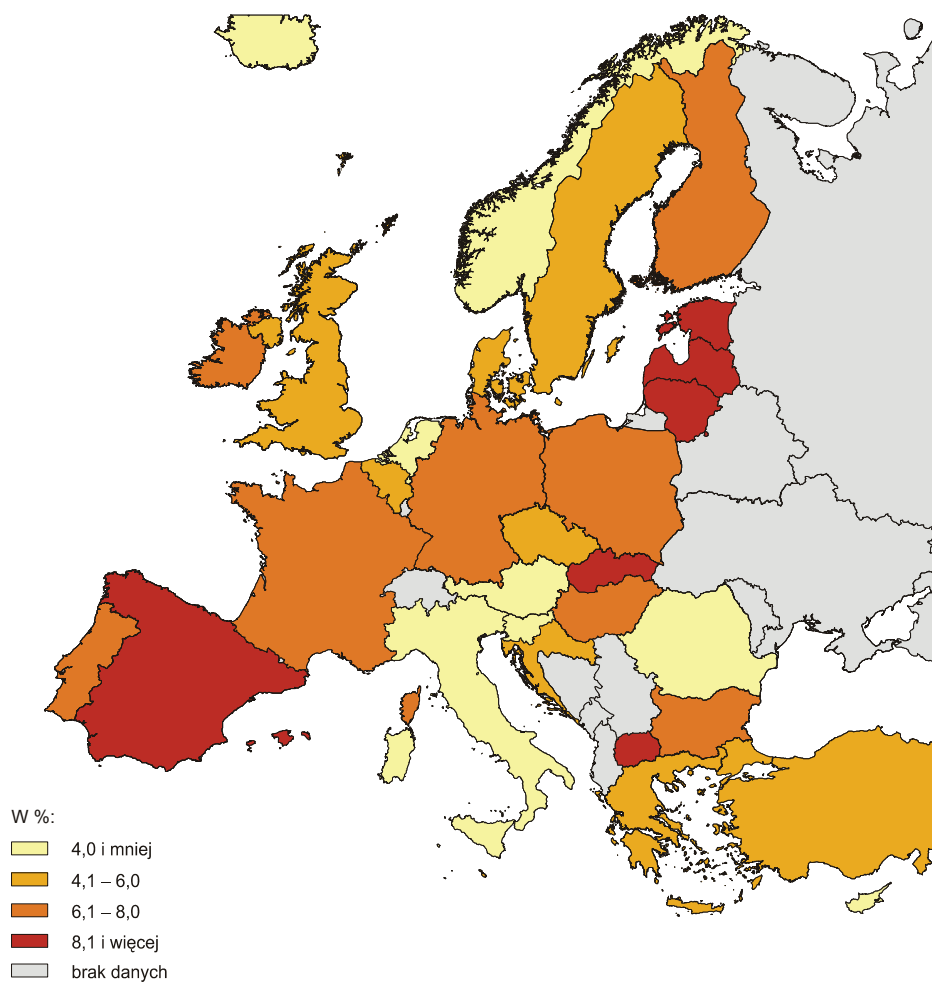
TABL. IV. WSKAŹNIKI AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI
W PAŃSTWACH UNII EUROPEJSKIEJ W IV KWARTALE 2009 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Współczynnik aktywności zawodowej			Wskaźnik zatrudnienia			Stopa bezrobocia		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
	w %								
Dania	40,1	47,0	33,9	38,1	44,4	32,4	5,2	5,7	4,5
Niemcy	37,5	44,4	31,5	34,9	41,3	29,4	7,0	7,1	6,9
Estonia	43,1	50,9	38,2	38,6	43,1	35,8	10,4	15,4	6,3 ^a
Irlandia	39,7	49,7	30,4	36,9	45,4	29,0	7,0	8,7	4,6
Grecja	29,7	40,7	20,2	28,1	38,7	18,8	5,7	4,9	7,0
Hiszpania	31,8	41,2	23,9	27,8	36,0	20,7	12,9	12,6	13,3
Francja	31,5	36,0	27,8	29,4	33,7	25,9	6,7	6,5	6,9
Włochy	25,9	35,9	17,5	24,9	34,5	16,8	3,9	3,8	4,0
Cypr	44,8	56,9	33,6	43,3	54,4	32,9	3,5	4,4	2,1 ^a
Łotwa	37,2	44,1	32,8	31,5	36,3	28,5	15,3	17,9	13,2
Litwa	37,1	44,2	32,5	32,9	37,8	29,7	11,4	14,5	8,7
Luksemburg	31,3	38,7	24,6	30,9	38,0	24,3	x	x	x
Węgry	28,8	35,0	24,4	26,8	32,5	22,6	7,1	7,0	7,2
Malta	26,1	43,6	10,4	24,8	41,3	10,0	5,1 ^a	5,3 ^a	x
Holandia	41,7	51,0	33,2	40,4	49,3	32,2	3,1	3,2	3,0
Austria	32,7	40,6	26,0	31,6	39,0	25,3	3,4	3,9	2,8
Polska	31,8	41,5	24,4	29,9	38,9	22,9	6,3	6,3	6,2
Portugalia	40,7	49,5	33,6	38,1	46,2	31,5	6,9	7,1	6,6
Rumunia	35,2	44,2	28,0	33,7	41,9	27,1	4,4	5,2	3,3
Słowenia	33,1	42,0	25,7	31,8	40,4	24,7	4,0 ^a	4,0 ^a	4,0 ^a
Słowacja	36,9	48,1	28,2	32,8	43,5	24,6	11,1	9,8	12,8
Finlandia	39,7	42,8	37,0	37,2	39,7	35,1	6,4	7,5	5,3
Szwecja	44,0	49,5	39,1	41,7	46,7	37,2	5,2	5,7	4,6
Wielka Brytania	40,2	47,3	33,9	38,4	44,6	32,9	4,6	5,8	3,2
Islandia	75,6	80,2	71,0	73,0	77,1	68,7	3,5	3,8	x
Norwegia	58,5	62,9	54,2	57,9	62,1	53,8	1,0	x	x
Szwajcaria	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Chorwacja	28,5	35,5	23,0	27,0	34,0	21,6	5,3 ^a	4,4 ^a	6,3 ^a
Macedonia	36,0	48,9	24,2	27,1	35,8	19,1	24,8	26,8	21,2
Turcja	27,3	42,1	14,0	25,8	39,2	13,8	5,7	7,2	1,7

^a Dane niewiarygodne/niepewne.

Źródło: Dane pobrane ze strony internetowej Eurostat z uogólnionych wyników reprezentacyjnego badania Labour Force Survey (LFS).

Mapa II. **STOPA BEZROBOCIA LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA W POLSCE
NA TŁE WYBRANYCH KRAJÓW EUROPY W IV KWARTALE 2009 R. (EUROSTAT)**

a Dla Chorwacji, Malty i Słowenii dane są niepewne/niewiarygodne.

3. WYBRANE DANE NA TŁE LUDNOŚCI OGÓŁEM

Informacje o ludności ogółem na tle osób powyżej 50. roku życia zostały opracowane na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego „Badania aktywności ekonomicznej ludności” (BAEL) oraz danych wynikowych uzyskanych z badania „Bezrobocie rejestrowane”, zrealizowanego na formularzach MPiPS.

* * *

W poniższej części dokonano charakterystyki osób powyżej 50. roku życia na tle ludności ogółem w latach 2006–2009. Przedstawione dane dotyczą podstawowych cech społeczno-demograficznych ludności.

W poszczególnych latach 2006–2009 w IV kwartale wśród osób powyżej 50. roku życia najliczniejszą kategorię stanowiły osoby z najniższym poziomem wykształcenia, tj. z gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (4125 tys. osób w 2009 r., tj. 31,8%), przy czym udział tej grupy w ludności ogółem (w wieku 15 lat i więcej) wzrósł z 53,9% w 2006 r. do 55,8% w 2009 r. Najmniej liczną kategorię stanowiły w badanym okresie osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (991 tys. w 2009 r., tj. 7,6%), których udział w ludności ogółem wzrósł z 27,9% w 2006 r. do 28,6% w analizowanym roku.

W całym analizowanym okresie wśród mężczyzn powyżej 50. roku życia najwięcej było osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (2022 tys. w 2009 r., tj. 35,8%), zaś wśród kobiet – z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (2689 tys. w 2009 r., tj. 33,8%). Analizując strukturę wykształcenia osób powyżej 50. roku życia według miejsca zamieszkania stwierdzono, że wśród osób zamieszkujących tereny miejskie najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (2318 tys. w 2009 r., tj. 27,8%), zaś wśród mieszkańców wsi – z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (2371 tys. w 2009 r., tj. 51,4%).

W latach 2006–2009 rosła liczba osób aktywnych zawodowo, w tym także w wieku powyżej 50. roku życia. Taką tendencję stwierdzono zarówno wśród mężczyzn – wzrost o 13,0% (o 270 tys. osób w 2009 r. w porównaniu z 2006 r.), jak i kobiet – wzrost o 19,6% (o 292 tys. osób więcej). Zwiększenie liczby aktywnych zawodowo nastąpiło również w miastach – o 17,5% (o 396 tys. osób w porównaniu z 2006 r.) oraz na obszarach wiejskich – wzrost o 12,8% (o 166 tys. osób).

W 2009 r. współczynnik aktywności zawodowej w grupie osób powyżej 50. roku życia wyniósł 31,8% i był zdecydowanie niższy od wskaźnika zanotowanego dla ludności w wieku 15 lat i więcej (55,1%). Należy jednak zauważyć, że współczynnik aktywności zawodowej osób po 50. roku życia rósł w ostatnich trzech latach, wynosząc odpowiednio: w 2006 r. – 29,3%, w 2007 r. – 30,2%, a w 2008 r. – 31,1%. Poziom aktywności zawodowej był wyższy

w przypadku mężczyzn po 50. roku życia niż kobiet (w 2009 r. wyniósł odpowiednio: 41,5% i 24,4%) oraz był wyższy wśród mieszkańców obszarów wiejskich niż miast (w 2009 r. odpowiednio: 31,9% i 31,7%).

Liczba pracujących powyżej 50. roku życia rosła w ostatnich latach – wzrost z 3249 tys. osób w 2006 r. do 3870 tys. osób w 2009 r. Udział pracujących powyżej 50. roku życia w liczbie pracujących ogółem w 2006 r. wyniósł 21,8%, a w 2009 r. wyniósł 24,4%. W 2009 r. ponad 70,3% pracujących powyżej 50. roku życia pracowało w sektorze prywatnym. Wskaźnik zatrudnienia dla osób powyżej 50. roku życia wyniósł 29,9%, przy czym dla mężczyzn osiągnął wartość 38,9%, a dla kobiet – 22,9%. W latach 2006–2009 wskaźnik zatrudnienia na wsi był wyższy niż w miastach i wyniósł, odpowiednio: w 2006 r. – 30,4% i 26,1%, w 2007 r. – 29,2% i 27,5%, 2008 r. – 30,4% i 29,0%, a w 2009 r. – 29,7% i 30,1%.

Osoby po 50. roku życia, pracowały głównie jako pracownicy najemni, w tym w sektorze publicznym w 2009 r. pracowało 1149 tys. osób (z tego kobiet 637 tys.), a w prywatnym – 1551 tys. (z tego kobiet 567 tys.). W sumie 69,8% osób po 50. roku życia pracowało jako pracownicy najemni, 25,5% pracowało na własny rachunek, a 4,7% pomagało w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej. Pracownikami najemnymi częściej byli: mieszkańcy miast niż wsi (82,0% pracujących w miastach, 47,9% – na wsi) oraz kobiety w porównaniu z mężczyznami (odpowiednio: 72,0% i 68,0%). Na własny rachunek częściej pracowali mężczyźni niż kobiety (29,7% pracujących mężczyzn w porównaniu z 20,0% kobiet), zaś według kryterium zamieszkania – wyższy udział samozatrudnionych odnotowano na wsiach (40,5% w porównaniu z 17,1% w miastach). Analizując grupę osób pomagających w rodzinnej działalności gospodarczej stwierdzono, że w taki sposób pracowało więcej kobiet niż mężczyzn (7,9% pracujących kobiet w porównaniu z 2,3% mężczyzn) oraz mieszkańców terenów wiejskich (11,5% w porównaniu do 0,9% w miastach).

Liczba bezrobotnych powyżej 50. roku życia (według BAEL) wyniosła w IV kwartale 2009 r. 256 tys. osób (w tym 110 tys. kobiet) i była wyższa od odnotowanej w analogicznym okresie 2008 r. o 49 tys. osób, tj. o 23,7%. W porównaniu do IV kwartału 2006 r. spadek ten był większy – w ciągu trzech lat liczba bezrobotnych zmalała o 59 tys. osób, tj. o 18,7%. Stopa bezrobocia w analizowanym okresie spadła z 8,8% w 2006 r. do 6,2% w 2009 r. W ostatnim badanym roku zwiększenie w skali roku liczby bezrobotnych w podobnym stopniu dotyczyło zarówno kobiet, jak i mężczyzn (odpowiednio: o 23,7% i o 25,0%). W 2009 r. zdecydowanie większy wzrost liczby bezrobotnych odnotowano w miastach (o 26,5%) niż na wsi (o 18,3%).

W całym analizowanym okresie najliczniejszą grupę bezrobotnych powyżej 50. roku życia stanowiły osoby powracające do pracy po przerwie (w 2009 r. 128 tys. osób, w tym 56 tys. kobiet). Stosunkowo często osoby w tym wieku stawały się bezrobotnymi z powodu utraty pracy (115 tys. bezrobotnych, w tym 35 tys. kobiet, tj. 30,4%).

W 2009 r. wśród bezrobotnych powyżej 50. roku życia najliczniejszą kategorię stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (92 tys. osób, tj. 35,9% bezrobotnych w tej kategorii wiekowej), natomiast w poprzednim roku najwięcej było bezrobotnych z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (65 tys., co stanowiło 31,4%).

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w badanej grupie wyniosła w końcu grudnia 2009 r. 392 tys. osób (w tym 156 tys. kobiet) i była wyższa od odnotowanej w analogicznym okresie roku poprzedniego o 74 tys. osób, tj. o 23,3%. W porównaniu ze stanem na koniec grudnia 2006 r. liczba bezrobotnych zmalała o 43 tys. osób, tj. o 9,9%.

Liczba osób powyżej 50. roku życia długotrwale poszukujących pracy (powyżej 12 miesięcy) wyniosła na koniec grudnia 2009 r. 144 tys. osób, co stanowiło 36,7% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w tej kategorii wiekowej. W porównaniu z grudniem 2008 r. liczba bezrobotnych długotrwale zmniejszyła się o 7 tys. osób, tj. o 4,6%. Osoby pozostające bez pracy stosunkowo krótko, tj. do 1 miesiąca, stanowiły w końcu grudnia 2009 r. 8,4% ogółu bezrobotnych w tej kategorii wiekowej, od 1 do 3 miesięcy – 18,9%, od 3 do 6 miesięcy – 15,3%, a od 6 do 12 miesięcy – 20,4%.

Bezrobotni powyżej 50. roku życia rejestrujący się w urzędach pracy to osoby posiadające duży staż pracy – w 2009 r. 191 tys. osób (48,7%) w tej grupie bezrobotnych posiadało co najmniej 20-letni staż pracy. Również w tej kategorii wiekowej występują bezrobotni bez formalnego doświadczenia zawodowego, przy czym liczebność tej grupy spadała: z 34 tys. osób w 2006 r. – 22 tys. w 2009 r. (spadek o 35,3%).

Uwaga do tablic V–XI

Dane dotyczące ludności ogółem obejmują ludność w wieku 15 lat i więcej, bez osób przebywających za granicą powyżej 3 miesięcy (do IV kw. 2006 r. powyżej 2 miesięcy) oraz ludności zamieszkałej w gospodarstwach zbiorowych.

TABL. V. LUDNOŚĆ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W IV KWARTALE W LATACH 2006-2009 (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształ- cące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	
w tysiącach osób							
2006							
Ludność ogółem							
I kwartał	a	31375	4236	7342	3125	8150	8523
	b	11992	1251	2545	860	2785	4551
II kwartał	a	31362	4287	7298	3218	8097	8463
	b	12059	1276	2525	928	2808	4522
III kwartał	a	31344	4411	7436	3195	8066	8237
	b	12084	1324	2549	915	2848	4448
IV kwartał	a	31381	4452	7461	3158	8027	8283
	b	12158	1328	2651	881	2835	4463
Mężczyźni							
I kwartał	a	14957	1862	3414	1049	4928	3704
	b	5204	650	1109	190	1645	1611
II kwartał	a	14934	1879	3407	1101	4887	3660
	b	5233	669	1117	196	1666	1586
III kwartał	a	14921	1907	3501	1092	4882	3540
	b	5243	658	1123	202	1712	1548
IV kwartał	a	14938	1924	3499	1057	4894	3563
	b	5277	647	1166	203	1706	1555
Kobiety							
I kwartał	a	16417	2374	3928	2075	3222	4818
	b	6788	601	1435	670	1141	2941
II kwartał	a	16428	2408	3891	2117	3209	4803
	b	6826	607	1408	732	1143	2936
III kwartał	a	16422	2504	3935	2103	3184	4696
	b	6841	666	1426	714	1135	2900
IV kwartał	a	16443	2528	3935	2101	3133	4722
	b	6881	682	1485	678	1129	2908
Miasto							
I kwartał	a	19593	3546	5218	2405	4476	3948
	b	7693	1097	2100	742	1837	1917
II kwartał	a	19598	3607	5092	2487	4461	3951
	b	7743	1151	2070	789	1827	1906
III kwartał	a	19584	3668	5149	2446	4438	3883
	b	7767	1181	2060	782	1848	1896
IV kwartał	a	19573	3680	5245	2393	4391	3864
	b	7811	1153	2146	746	1858	1907
Wieś							
I kwartał	a	11782	690	2125	720	3674	4554
	b	4299	153	445	118	948	2635
II kwartał	a	11764	680	2206	730	3636	4512
	b	4316	125	455	139	982	2616
III kwartał	a	11760	743	2287	749	3628	4353
	b	4317	143	490	134	1000	2552
IV kwartał	a	11808	772	2217	765	3635	4419
	b	4348	175	505	135	977	2556

TABL. V. LUDNOŚĆ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W IV KWARTALE W LATACH 2006-2009 (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształ- cące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	
w tysiącach osób							
2007							
Ludność ogółem							
I kwartał	a	31460	4487	7258	3245	8118	8353
	b	12277	1304	2624	910	2955	4484
II kwartał	a	31338	4520	7258	3283	8011	8266
	b	12327	1303	2627	921	3011	4466
III kwartał	a	31369	4600	7436	3304	7992	8037
	b	12400	1370	2693	918	3019	4400
IV kwartał	a	31402	4626	7378	3227	8047	8125
	b	12475	1380	2688	933	3067	4407
Mężczyźni							
I kwartał	a	14975	1946	3416	1100	4924	3587
	b	5334	659	1170	198	1764	1544
II kwartał	a	14874	1946	3436	1122	4810	3560
	b	5358	663	1168	191	1794	1541
III kwartał	a	14886	1925	3541	1137	4832	3452
	b	5391	659	1193	193	1817	1530
IV kwartał	a	14901	1943	3522	1082	4869	3485
	b	5426	658	1199	197	1848	1524
Kobiety							
I kwartał	a	16485	2541	3841	2144	3193	4766
	b	6942	645	1454	712	1191	2940
II kwartał	a	16464	2575	3822	2161	3200	4706
	b	6969	640	1459	729	1217	2924
III kwartał	a	16482	2674	3895	2167	3161	4585
	b	7008	711	1501	725	1202	2870
IV kwartał	a	16502	2684	3856	2145	3178	4640
	b	7049	722	1489	737	1219	2882
Miasto							
I kwartał	a	19585	3742	5075	2451	4474	3844
	b	7880	1144	2119	760	1952	1905
II kwartał	a	19543	3788	5056	2480	4425	3794
	b	7927	1181	2137	776	1965	1867
III kwartał	a	19547	3771	5146	2490	4413	3727
	b	7974	1213	2169	772	1953	1867
IV kwartał	a	19541	3769	5109	2442	4430	3790
	b	8020	1210	2144	769	1976	1921
Wieś							
I kwartał	a	11875	745	2183	794	3643	4509
	b	4396	160	505	150	1003	2579
II kwartał	a	11794	732	2202	803	3586	4472
	b	4400	122	490	144	1046	2599
III kwartał	a	11822	829	2290	814	3579	4310
	b	4426	157	525	146	1065	2533
IV kwartał	a	11861	857	2269	784	3617	4335
	b	4455	170	544	165	1090	2486

TABL. V. LUDNOŚĆ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W IV KWARTALE W LATACH 2006-2009 (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształ- cące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	
w tysiącach osób							
2008							
Ludność ogółem							
I kwartał	a	31424	4655	7308	3250	8087	8124
	b	12538	1349	2735	966	3125	4362
II kwartał	a	31330	4766	7231	3256	8034	8043
	b	12584	1387	2709	927	3175	4385
III kwartał	a	31354	4869	7204	3317	8088	7876
	b	12650	1401	2708	952	3185	4404
IV kwartał	a	31383	4897	7303	3329	8005	7848
	b	12721	1385	2773	974	3229	4360
Mężczyźni							
I kwartał	a	14909	1975	3481	1073	4895	3485
	b	5455	644	1226	207	1873	1506
II kwartał	a	14840	2016	3384	1102	4879	3460
	b	5472	666	1169	207	1909	1522
III kwartał	a	14851	2039	3389	1124	4915	3383
	b	5503	690	1171	192	1922	1529
IV kwartał	a	14863	2025	3503	1131	4833	3370
	b	5536	677	1226	181	1942	1510
Kobiety							
I kwartał	a	16515	2680	3826	2178	3191	4640
	b	7083	705	1509	760	1253	2856
II kwartał	a	16490	2750	3847	2155	3155	4584
	b	7112	721	1541	720	1267	2863
III kwartał	a	16503	2830	3814	2193	3173	4493
	b	7147	711	1537	760	1263	2876
IV kwartał	a	16520	2872	3800	2198	3172	4479
	b	7185	708	1547	793	1287	2850
Miasto							
I kwartał	a	19540	3844	5065	2441	4410	3780
	b	8061	1210	2180	792	1997	1882
II kwartał	a	19485	3945	5025	2443	4386	3686
	b	8097	1241	2173	791	2034	1858
III kwartał	a	19486	3942	4955	2501	4444	3644
	b	8139	1220	2143	820	2055	1902
IV kwartał	a	19512	3913	4992	2498	4423	3686
	b	8194	1195	2173	813	2081	1931
Wieś							
I kwartał	a	11884	811	2243	809	3677	4344
	b	4477	139	555	174	1128	2480
II kwartał	a	11845	821	2206	813	3647	4357
	b	4487	146	536	136	1141	2527
III kwartał	a	11868	928	2249	816	3644	4231
	b	4511	180	565	132	1131	2503
IV kwartał	a	11871	984	2312	831	3582	4163
	b	4527	189	600	161	1147	2429

TABL. V. LUDNOŚĆ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W IV KWARTALE W LATACH 2006-2009 (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształ- cące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	
w tysiącach osób							
2009							
Ludność ogółem							
I kwartał	a	31403	4959	7283	3275	8020	7866
	b	12781	1375	2883	948	3288	4286
II kwartał	a	31454	5202	7134	3238	8083	7797
	b	12835	1425	2862	955	3332	4261
III kwartał	a	31479	5374	7175	3324	8030	7576
	b	12897	1502	2801	993	3363	4238
IV kwartał	a	31505	5405	7338	3463	7907	7392
	b	12961	1480	2977	991	3388	4125
Mężczyźni							
I kwartał	a	14872	2036	3455	1161	4824	3395
	b	5564	646	1260	203	1956	1498
II kwartał	a	14910	2169	3322	1143	4922	3353
	b	5586	665	1221	213	2014	1474
III kwartał	a	14921	2257	3403	1113	4881	3267
	b	5615	715	1198	196	2024	1482
IV kwartał	a	14933	2240	3523	1206	4777	3186
	b	5644	709	1276	200	2022	1436
Kobiety							
I kwartał	a	16531	2923	3828	2114	3196	4471
	b	7218	729	1623	745	1332	2788
II kwartał	a	16544	3032	3812	2095	3161	4444
	b	7249	761	1641	742	1318	2787
III kwartał	a	16558	3117	3772	2211	3149	4309
	b	7282	787	1603	797	1340	2756
IV kwartał	a	16573	3164	3815	2258	3130	4206
	b	7317	770	1701	791	1366	2689
Miasto							
I kwartał	a	19523	4007	5017	2436	4369	3694
	b	8239	1207	2285	775	2090	1882
II kwartał	a	19511	4248	4894	2421	4332	3617
	b	8262	1253	2257	794	2115	1843
III kwartał	a	19497	4355	4915	2471	4309	3447
	b	8293	1315	2194	833	2144	1806
IV kwartał	a	19531	4366	4978	2549	4302	3335
	b	8345	1303	2318	828	2143	1754
Wieś							
I kwartał	a	11880	952	2266	840	3651	4172
	b	4543	168	599	174	1198	2404
II kwartał	a	11943	954	2240	817	3751	4181
	b	4573	172	605	161	1217	2418
III kwartał	a	11982	1019	2260	853	3721	4129
	b	4604	187	607	160	1219	2432
IV kwartał	a	11975	1039	2360	914	3605	4057
	b	4616	177	659	163	1245	2371

TABL. VI. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W IV KWARTALE W LATACH 2006-2009 (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia c – w tym mężczyźni w wieku 50-64 lata i kobiety w wieku 50-59 lat	Ogółem	Aktywni zawodowo					Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia	
		razem	pracujący		bezrobotni						
			razem	w wymiarze							
				pełnym		niepełnym					
											w tysiącach osób
								%			
2006											
Ludność ogółem											
I kwartał	a	31375	16800	14098	12658	1440	2701	14575	53,5	44,9	16,1
	b	11992	3384	3005	2518	487	379	8608	28,2	25,1	11,2
II kwartał	a	31362	16825	14459	13022	1437	2365	14537	53,6	46,1	14,1
	b	12059	3483	3141	2619	522	342	8576	28,9	26,0	9,8
III kwartał	a	31344	17141	14906	13479	1427	2235	14203	54,7	47,6	13,0
	b	12084	3614	3301	2739	562	313	8470	29,9	27,3	8,7
IV kwartał	a	31381	16987	14911	13519	1392	2076	14394	54,1	47,5	12,2
	b	12158	3564	3249	2725	525	315	8594	29,3	26,7	8,8
Mężczyźni											
I kwartał	a	14957	9212	7783	7191	592	1429	5746	61,6	52,0	15,5
	b	5204	1979	1744	1513	231	235	3226	38,0	33,5	11,9
	c	3286	1819	1585	1434	151	234	1468	55,3	48,2	12,9
II kwartał	a	14934	9238	8000	7436	564	1238	5696	61,9	53,6	13,4
	b	5233	2051	1846	1603	242	205	3183	39,2	35,3	10,0
	c	3313	1880	1677	1521	157	203	1433	56,8	50,6	10,8
III kwartał	a	14921	9374	8252	7664	588	1122	5548	62,8	55,3	12,0
	b	5243	2092	1906	1647	259	187	3151	39,9	36,4	8,9
	c	3342	1932	1749	1577	172	184	1410	57,8	52,3	9,5
IV kwartał	a	14938	9308	8288	7730	557	1021	5629	62,3	55,5	11,0
	b	5277	2073	1885	1643	242	189	3204	39,3	35,7	9,1
	c	3373	1941	1755	1583	173	186	1431	57,6	52,0	9,6
Kobiety											
I kwartał	a	16417	7588	6315	5467	848	1273	8829	46,2	38,5	16,8
	b	6788	1405	1261	1006	256	144	5382	20,7	18,6	10,2
	c	2842	1225	1086	937	150	139	1617	43,1	38,2	11,4
II kwartał	a	16428	7587	6459	5586	873	1128	8841	46,2	39,3	14,9
	b	6826	1432	1296	1015	280	137	5394	21,0	19,0	9,6
	c	2861	1235	1105	937	169	130	1626	43,2	38,6	10,5
III kwartał	a	16422	7767	6654	5815	839	1113	8655	47,3	40,5	14,3
	b	6841	1522	1395	1092	303	127	5319	22,2	20,4	8,3
	c	2879	1290	1171	993	178	119	1589	44,8	40,7	9,2
IV kwartał	a	16443	7679	6624	5789	835	1055	8765	46,7	40,3	13,7
	b	6881	1491	1365	1082	283	126	5391	21,7	19,8	8,5
	c	2897	1274	1154	993	161	119	1624	44,0	39,8	9,4
Miasto											
I kwartał	a	19593	10419	8726	8035	691	1692	9175	53,2	44,5	16,2
	b	7963	2181	1914	1684	229	267	5512	28,4	24,0	12,2
II kwartał	a	19598	10430	8907	8196	712	1523	9168	53,2	45,4	14,6
	b	7743	2231	1984	1712	272	247	5512	28,8	25,6	11,1
III kwartał	a	19584	10552	9068	8388	680	1484	9031	53,9	46,3	14,1
	b	7767	2298	2076	1805	271	222	5469	29,6	26,7	9,7
IV kwartał	a	19573	10482	9154	8498	656	1328	9991	53,6	46,8	12,7
	b	7811	2268	2042	1804	237	227	5542	29,0	26,1	10,0
Wieś											
I kwartał	a	11782	6381	5372	4623	749	1009	5400	45,6	45,6	15,8
	b	4299	1203	1091	834	257	112	3096	28,0	25,4	9,3
II kwartał	a	11764	6394	5552	4827	726	842	5370	47,2	47,2	13,2
	b	4316	1252	1157	907	250	95	3064	29,0	26,8	7,6
III kwartał	a	11760	6588	5837	5091	747	751	5172	49,6	49,6	11,4
	b	4317	1316	1225	934	291	91	3001	30,5	28,4	6,9
IV kwartał	a	11808	6505	5757	5021	736	748	5303	55,1	48,8	11,5
	b	4348	1296	1208	920	287	88	3052	29,8	27,8	6,8

TABL. VI. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W IV KWARTALE W LATACH 2006-2009 (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia c – w tym mężczyźni w wieku 50-64 lata i kobiety w wieku 50-59 lat	Ogółem	Aktywni zawodowo					Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia	
		razem	pracujący		bezrobotni						
			razem	w wymiarze							
				pełnym		niepełnym					
											w tysiącach osób
								%			
2007											
Ludność ogółem											
I kwartał	a	31460	16374	14839	13448	1392	1894	14726	53,2	47,2	11,6
	b	12277	3530	3240	2752	488	291	8746	28,8	26,4	8,2
II kwartał	a	31338	16754	15152	13745	1407	1602	14584	53,5	48,4	9,6
	b	12327	3638	3375	2843	533	262	8689	29,5	27,4	7,2
III kwartał	a	31369	16964	15432	14053	1380	1531	14405	54,1	49,2	9,0
	b	12400	3730	3495	2944	552	235	8670	30,1	28,2	6,3
IV kwartał	a	31402	16986	15538	14100	1438	1448	14416	54,1	49,5	8,5
	b	12475	3765	3504	2931	573	261	8710	30,2	28,1	6,9
Mężczyźni											
I kwartał	a	14975	9211	8225	7674	551	986	5764	61,5	54,9	10,7
	b	5334	2081	1900	1684	216	181	3253	39,0	35,6	8,7
	c	3403	1941	1764	1610	154	177	1461	57,1	51,8	9,1
II kwartał	a	14874	9202	8360	7794	566	842	5671	61,9	56,2	9,2
	b	5358	2147	1994	1754	240	153	3211	40,1	37,2	7,1
	c	3427	1993	1842	1678	164	151	1434	58,1	53,8	7,6
III kwartał	a	14886	9248	8474	7936	538	774	5639	62,1	56,9	8,4
	b	5391	2160	2020	1772	248	140	3231	40,1	37,5	6,5
	c	3459	2012	1872	1696	176	139	1447	58,2	54,1	6,9
IV kwartał	a	14901	9273	8553	8006	547	720	5628	62,2	57,4	7,8
	b	5426	2182	2032	1783	249	150	3244	40,2	37,4	6,9
	c	3491	2035	1889	1714	174	146	1456	58,3	54,1	7,2
Kobiety											
I kwartał	a	16485	7523	6614	5773	841	908	8962	45,6	40,1	12,1
	b	6942	1449	1340	1068	272	110	5493	20,9	19,3	7,6
	c	2913	1260	1157	993	163	104	1653	43,3	39,7	8,2
II kwartał	a	16464	7552	6792	5951	841	759	8912	45,9	41,3	10,1
	b	6969	1491	1382	1089	293	109	5478	21,4	19,8	7,3
	c	2920	1299	1191	1012	179	108	1621	44,5	40,8	8,3
III kwartał	a	16482	7716	6959	6117	842	757	8766	46,8	42,2	9,8
	b	7008	1570	1476	1172	304	94	5439	22,4	21,1	6,0
	c	2933	1350	1261	1080	180	89	1583	46,0	43,0	6,6
IV kwartał	a	16502	7713	6985	6094	891	728	8789	46,7	42,3	9,4
	b	7049	1583	1472	1148	324	111	5466	22,5	20,9	7,0
	c	2946	1346	1246	1048	197	101	1600	45,7	42,3	7,5
Miasto											
I kwartał	a	19585	10391	9230	8556	674	1160	9195	53,1	47,1	11,2
	b	7880	2277	2074	1834	240	204	5603	28,9	26,3	9,0
II kwartał	a	19543	10407	9383	8660	723	1024	9137	53,3	48,0	9,8
	b	7927	2347	2154	1873	282	193	5580	29,6	27,2	8,2
III kwartał	a	19547	10472	9471	8801	670	1001	9075	53,6	48,5	9,6
	b	7974	2369	2197	1933	265	171	5605	29,7	27,6	7,2
IV kwartał	a	19541	10512	9582	8874	708	930	9029	53,8	49,0	8,8
	b	8020	2399	2202	1931	271	197	5621	29,9	27,5	8,2
Wieś											
I kwartał	a	11875	6343	5609	4891	718	734	5532	53,4	47,2	11,6
	b	4396	1253	1166	918	248	87	3144	28,5	26,5	6,9
II kwartał	a	11794	6347	5770	5086	684	577	5447	53,8	48,9	9,1
	b	4400	1291	1221	970	251	70	3109	29,3	27,8	5,4
III kwartał	a	11822	6492	5962	5252	710	530	5330	54,9	50,4	8,2
	b	4426	1361	1298	1011	287	63	3064	30,8	29,3	4,6
IV kwartał	a	11861	6474	5956	5226	730	518	5387	54,6	50,2	8,0
	b	4455	1366	1303	1000	302	64	3089	30,7	29,2	4,7

TABL. VI. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W IV KWARTALE W LATACH 2006-2009 (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia c – w tym mężczyźni w wieku 50-64 lata i kobiety w wieku 50-59 lat	Ogółem	Aktywni zawodowo					Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia	
		razem	pracujący		bezrobotni						
			razem	w wymiarze							
				pełnym		niepełnym					
											w tysiącach osób
								%			
2008											
Ludność ogółem											
I kwartał	a	31424	16876	15515	14134	1381	1361	14548	53,7	49,4	8,1
	b	12538	3758	3505	2975	530	253	8781	30,0	28,0	6,7
II kwartał	a	31330	16885	15689	14389	1300	1196	14445	53,9	50,1	7,1
	b	12584	3864	3658	3120	539	205	8720	30,7	29,1	5,3
III kwartał	a	31354	17123	15990	14657	1333	1132	14231	54,6	51,0	6,6
	b	12650	3931	3745	3173	572	186	8719	31,1	29,6	4,7
IV kwartał	a	31383	17159	16005	14649	1356	1154	14224	54,7	51,0	6,7
	b	12721	3956	3749	3170	579	207	8765	31,1	29,5	5,2
Mężczyźni											
I kwartał	a	14909	9268	8567	8042	525	701	5641	62,2	57,5	7,6
	b	5455	2196	2046	1812	234	149	3260	40,3	37,5	6,8
	c	3521	2052	1906	1742	164	146	1469	58,3	54,1	7,1
II kwartał	a	14840	9271	8665	8135	530	606	5569	62,5	58,4	6,5
	b	5472	2259	2142	1888	253	118	3213	41,3	39,1	5,2
	c	3539	2106	1991	1813	178	114	1434	59,5	56,3	5,4
III kwartał	a	14851	9356	8826	8320	506	530	5494	63,0	59,4	5,7
	b	5503	2274	2169	1921	248	105	3229	41,3	39,4	4,6
	c	3569	2130	2027	1851	176	103	1439	59,7	56,8	4,8
IV kwartał	a	14863	9372	8813	8325	488	559	5491	63,1	59,3	6,0
	b	5536	2279	2160	1924	237	118	3257	41,2	39,0	5,2
	c	3599	2132	2015	1859	155	118	1466	59,3	56,0	5,5
Kobiety											
I kwartał	a	16515	7608	6948	6093	855	660	8907	46,1	42,1	8,7
	b	7083	1562	1459	1163	296	103	5521	22,1	20,6	6,6
	c	2957	1359	1261	1071	190	98	1598	46,0	42,6	7,2
II kwartał	a	16490	7614	7024	6254	770	590	8875	46,2	42,6	7,7
	b	7112	1604	1517	1231	285	87	5507	22,6	21,3	5,4
	c	2961	1395	1312	1130	181	83	1566	47,1	44,3	6,0
III kwartał	a	16503	7766	7164	6337	827	603	8737	47,1	43,4	7,8
	b	7147	1658	1576	1251	324	82	5490	23,2	22,1	4,9
	c	2969	1432	1354	1153	201	78	1537	48,2	45,6	5,5
IV kwartał	a	16520	7787	7193	6325	868	594	8733	47,1	43,5	7,6
	b	7185	1677	1589	1246	343	88	5508	23,3	22,1	5,2
	c	2976	1452	1369	1161	209	83	1524	48,8	46,0	5,7
Miasto											
I kwartał	a	19540	10506	9647	8932	715	859	9034	53,8	49,4	8,2
	b	8061	2435	2241	1968	273	194	5626	30,2	27,8	8,0
II kwartał	a	19485	10491	9756	9063	693	735	8994	53,8	50,1	7,0
	b	8097	2500	2347	2052	295	153	5597	30,9	29,0	6,1
III kwartał	a	19486	10559	9854	9182	672	705	8927	54,2	50,6	6,7
	b	8139	2491	2353	2051	302	138	5649	30,6	28,9	5,5
IV kwartał	a	19512	10627	9894	9193	702	733	8885	54,5	50,7	6,9
	b	8194	2520	2373	2053	320	147	5674	30,8	29,0	5,8
Wieś											
I kwartał	a	11884	6370	5868	5202	666	502	5514	53,6	49,4	7,9
	b	4477	1323	1264	1007	257	59	3154	29,5	28,2	4,5
II kwartał	a	11845	6394	5933	5326	607	461	5450	54,0	50,1	7,2
	b	4487	1364	1311	1067	244	52	3124	30,4	29,2	3,8
III kwartał	a	11868	6564	6136	5475	661	427	5304	44,3	51,7	6,5
	b	4511	1441	1392	1122	270	48	3070	31,9	30,9	3,3
IV kwartał	a	11871	6532	6111	5457	654	421	5339	54,5	51,5	6,4
	b	4527	1435	1376	1117	259	60	3092	31,7	30,4	4,2

TABL. VI. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W IV KWARTALE W LATACH 2006-2009 (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia c – w tym mężczyźni w wieku 50-64 lata i kobiety w wieku 50-59 lat	Ogółem	Aktywni zawodowo					Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia	
		razem	pracujący		bezrobotni						
			razem	w wymiarze							
				pełnym		niepełnym					
											w tysiącach osób
								%			
2009											
Ludność ogółem											
I kwartał	a	31403	17128	15714	14350	1364	1414	14275	54,5	50,0	8,3
	b	12781	3947	3687	3121	566	260	8834	30,9	28,8	6,6
II kwartał	a	31454	17202	15847	14490	1356	1355	14253	54,7	50,4	7,9
	b	12835	4017	3771	3206	565	246	8818	31,3	29,4	6,1
III kwartał	a	31479	17431	16026	14702	1324	1404	14049	55,4	50,9	8,1
	b	12897	4131	3894	3337	557	237	8766	32,0	30,2	5,7
IV kwartał	a	31505	17357	15885	14591	1295	1471	14149	55,1	50,4	8,5
	b	12961	4126	3870	3288	582	256	8835	31,8	29,9	6,2
Mężczyźni											
I kwartał	a	14872	9360	8636	8107	530	724	5518	62,9	58,1	7,7
	b	5564	2269	2122	1874	248	147	3295	40,8	38,1	6,5
	c	3626	2126	1980	1815	165	146	1500	58,6	54,6	6,9
II kwartał	a	14910	9418	8714	8206	508	705	5492	63,2	58,4	7,5
	b	5586	2310	2166	1908	258	144	3276	41,4	38,8	6,2
	c	3651	2161	2018	1836	182	143	1490	59,2	55,3	6,6
III kwartał	a	14921	9564	8836	8336	499	728	5357	64,1	59,2	7,6
	b	5615	2381	2244	1994	250	137	3233	42,4	40,0	5,8
	c	3677	2230	2093	1918	175	137	1446	60,7	56,9	6,1
IV kwartał	a	14933	9479	8701	8210	491	778	5454	63,5	58,3	8,2
	b	5644	2343	2197	1951	246	146	3301	41,5	38,9	6,2
	c	3703	2208	2063	1894	169	145	1495	59,6	55,7	6,6
Kobiety											
I kwartał	a	16531	7768	7078	6244	835	690	8763	47,0	42,8	8,9
	b	7218	1678	1565	1247	318	113	5539	23,3	21,7	6,7
	c	2981	1455	1348	1152	196	106	1527	48,8	45,2	7,3
II kwartał	a	16544	7783	7133	6284	849	650	8761	47,0	43,1	8,4
	b	7249	1707	1605	1299	306	102	5542	23,5	22,1	6,0
	c	2988	1467	1371	1181	190	96	1521	49,1	45,9	6,5
III kwartał	a	16558	7867	7190	6366	825	676	8691	47,5	43,4	8,6
	b	7282	1749	1650	1342	307	100	5533	24,0	22,7	5,7
	c	2991	1515	1418	1227	191	97	1476	50,7	47,4	6,4
IV kwartał	a	16573	7878	7184	6381	804	694	8695	47,5	43,3	8,8
	b	7317	1783	1673	1337	336	110	5534	24,4	22,9	6,2
	c	2994	1567	1460	1241	219	107	1427	52,3	48,8	6,8
Miasto											
I kwartał	a	19523	10627	9721	9006	716	905	8896	54,4	49,8	8,5
	b	8239	2545	2354	2038	315	192	5694	30,9	28,6	7,5
II kwartał	a	19511	10642	9805	9067	738	837	8870	54,5	50,3	7,9
	b	8139	2491	2353	2051	302	138	5649	30,6	28,9	5,5
III kwartał	a	19497	10740	9867	9157	710	873	8758	55,1	50,6	8,1
	b	8293	2611	2447	2139	307	165	5681	31,5	29,5	6,3
IV kwartał	a	19531	10746	9820	9101	719	926	8785	55,0	50,3	8,6
	b	8345	2664	2478	2128	350	186	5681	31,9	29,7	7,0
Wieś											
I kwartał	a	11880	6502	8993	5345	648	508	5379	54,7	75,7	7,8
	b	4543	1402	1334	1083	251	69	3140	30,9	29,4	4,9
II kwartał	a	11943	6560	6042	5423	618	518	5383	54,9	50,6	7,9
	b	4573	1453	1387	1142	245	65	3120	31,8	30,3	4,5
III kwartał	a	11982	6691	6159	5545	614	532	5291	55,8	51,4	8,0
	b	4604	1519	1447	1197	250	72	3085	33,0	31,4	4,7
IV kwartał	a	11975	6610	6065	5490	576	545	5364	55,2	50,6	8,2
	b	4616	1462	1392	1160	232	71	3153	31,7	30,2	4,9

TABL. VII. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG GRUP WIEKOWYCH
W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety		Ogółem	Aktywni zawodowo					Bierni zawo- dowo	Współ- czynnik aktyw- ności zawodo- wej	Wskaźnik zatrud- nienia	Stopa bezrobo- cia
			razem	pracujący			bezro- botni				
				razem	w wymiarze						
					pełnym	niepeł- nym					
w tysiącach osób								w %			
Ogółem	O	31505	17357	15885	14591	1295	1471	14149	55,1	50,4	8,5
	M	14933	9479	8701	8210	491	778	5454	63,5	58,3	8,2
	K	16573	7878	7184	6381	804	694	8695	47,5	43,4	8,8
W tym osoby powy- żej 50. roku życia ...	O	12961	4126	3870	3288	582	256	8835	31,8	29,9	6,2
	M	5644	2343	2197	1951	246	146	3301	41,5	38,9	6,2
	K	7317	1783	1673	1337	336	110	5534	24,4	22,9	6,2
grupy wieku:											
50–54 lata	O	2958	2189	2036	1884	151	153	769	74,0	68,8	7,0
	M	1433	1126	1048	996	51	79	306	78,6	73,1	7,0
	K	1525	1063	988	888	100	75	462	69,7	64,8	7,0
55–59	O	2783	1333	1253	1079	175	79	1451	47,9	45,0	5,9
	M	1314	829	782	726	56	47	486	63,0	59,5	5,6
	K	1469	504	472	353	118	33	965	34,3	32,1	6,5
60–64	O	2088	376	354	235	119	22	1712	18,0	17,0	5,8
	M	956	253	233	172	61	20	703	26,5	24,4	7,9
	K	1132	123	121	63	58	.	1009	10,9	10,7	x
65 lat i więcej	O	5132	229	227	90	137	.	4904	4,5	4,4	x
	M	1941	135	135	58	77	.	1806	7,0	6,9	x
	K	3191	93	92	32	60	.	3098	2,9	2,9	x

TABL. VIII. UDZIAŁ LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA W LUDNOŚCI OGÓŁEM WEDŁUG GRUP WIEKOWYCH
W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność ogółem w tys.	W tym osoby powyżej 50. roku życia				
		razem	w grupach wieku			
			50–54 lata	55–59	60–64	65 lat i więcej
			w %			
Ludność	31505	41,1	9,4	8,8	6,6	16,3
Mężczyźni	14933	37,8	9,6	8,8	6,4	13,0
Kobiety	16573	44,2	9,2	8,9	6,8	19,3
Aktywni zawodowo	17357	23,8	12,6	7,7	2,2	1,3
mężczyźni	9479	24,7	11,9	8,7	2,7	1,4
kobiety	7878	22,6	13,5	6,4	1,6	1,2
Pracujący	15885	24,4	12,8	7,9	2,2	1,4
mężczyźni	8701	25,3	12,0	9,0	2,7	1,5
kobiety	7184	23,3	13,8	6,6	1,7	1,3
Bezrobotni	1471	17,4	10,4	5,4	1,5	x
mężczyźni	778	18,7	10,1	6,0	2,6	x
kobiety	694	15,9	10,8	4,7	x	x
Bierni zawodowo	14149	62,4	5,4	10,3	12,1	34,7
Mężczyźni	5454	60,5	5,6	8,9	12,9	33,1
Kobiety	8695	63,6	5,3	11,1	11,6	35,6

TABL. IX. PRACUJĄCY WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W IV KWARTALE W LATACH 2006-2009 (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia		Ogółem		Pracownicy najemni			Pracujący na własny rachunek		Poma- gający człon- kowie rodzin	Wskaż- nik zatrud- nienia w %	
		Ogółem	w tym sektorze prywatnym	razem	w sektorze		razem	w tym praco- dawcy			
			razem		w tym rolnic- twie indywi- dualnym	publicz- nym					prywat- nym
w tysiącach osób											
2006											
Pracujący ogółem	a	14911	10592	2101	11380	4320	7060	2911	584	621	47,5
	b	3249	2156	677	2150	1093	1057	916	167	183	26,7
Mężczyźni	a	8288	6440	1167	6152	1848	4302	1893	407	242	55,5
	b	1885	1391	374	1224	494	730	594	122	67	35,7
Kobiety	a	6624	4152	935	5227	2472	2756	1018	177	379	40,3
	b	1365	766	304	926	599	327	323	46	116	19,8
Miasto	a	9154	5956	121	7934	3198	4736	1146	410	47	46,8
	b	2042	1181	49	1644	861	783	375	123	22	26,1
Wieś	a	5757	4635	1980	3445	1122	2324	1765	174	546	51,5
	b	1208	976	628	506	232	274	541	44	161	30,4
2007											
Pracujący ogółem	a	15538	11239	1995	12001	4299	7702	2942	606	595	49,5
	b	3504	2400	694	2382	1104	1279	936	181	186	28,1
Mężczyźni	a	8553	6745	1095	6411	1808	4603	1928	418	214	57,4
	b	2032	1546	384	1349	486	863	621	134	61	37,5
Kobiety	a	6985	4494	899	5590	2491	3099	1014	188	380	42,3
	b	1472	854	310	1033	618	415	314	47	124	20,9
Miasto	a	9582	6409	118	8324	3172	5152	1188	415	70	49,0
	b	2202	1314	39	1826	888	939	357	122	18	27,5
Wieś	a	5956	4830	1877	3677	1127	2550	1754	191	525	50,2
	b	1303	1086	655	556	216	340	579	59	168	29,2
2008											
Pracujący ogółem	a	16005	11697	1996	12447	4308	8139	2914	638	644	51,0
	b	3749	2578	699	2614	1171	1442	936	198	200	29,5
Mężczyźni	a	8813	7025	1088	6661	1788	4673	1923	445	229	59,3
	b	2160	1631	387	1473	529	944	624	143	64	39,0
Kobiety	a	7193	4673	908	5786	2520	3266	991	193	416	43,5
	b	1589	946	311	1141	643	499	312	54	136	22,1
Miasto	a	9894	6739	141	8620	3155	5465	1207	434	66	50,7
	b	2373	1454	52	1985	919	1066	367	145	22	29,0
Wieś	a	6111	4959	1855	3827	1153	2674	1707	204	578	51,5
	b	1376	1123	647	629	253	376	569	52	178	30,4
2009											
Pracujący ogółem	a	15885	11725	1919	12363	4160	8203	2906	631	617	50,4
	b	3870	2721	689	2700	1149	1551	988	203	183	29,9
Mężczyźni	a	8701	6983	1048	6573	1718	4856	1914	440	213	58,3
	b	2197	1686	391	1495	512	983	652	140	50	38,9
Kobiety	a	7184	4742	871	5789	2442	3347	992	190	403	43,3
	b	1673	1035	297	1205	637	567	335	63	133	22,9
Miasto	a	9820	6760	142	8472	3060	5413	1277	440	70	50,3
	b	2478	1585	59	2032	893	1139	423	152	23	29,7
Wieś	a	6065	4965	1777	3890	1100	2790	1629	191	547	50,6
	b	1392	1136	629	667	256	412	564	51	160	30,1

TABL. X. BEZROBOTNI WEDŁUG KATEGORII, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W IV KWARTALE W LATACH 2006-2009 (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia	Ogółem	Bezrobotni, którzy		Stopa bezrobocia w %	
		stracili pracę	powracają do pracy po przerwie		
	w tysiącach osób				
2006					
Bezrobotni ogółem	a	2076	641	835	12,2
	b	315	93	214	8,8
Mężczyźni	a	1021	336	384	11,0
	b	189	57	126	9,1
Kobiety	a	1055	306	451	13,7
	b	126	36	88	8,4
Miasto	a	1328	442	546	12,7
	b	227	70	153	10,0
Wieś	a	748	199	289	11,5
	b	88	24	61	6,8
2007					
Bezrobotni ogółem	a	1448	445	571	8,5
	b	261	70	178	6,9
Mężczyźni	a	720	232	260	7,8
	b	150	43	96	6,9
Kobiety	a	728	213	311	9,4
	b	111	26	82	7,0
Miasto	a	930	294	392	8,8
	b	197	55	131	8,2
Wieś	a	518	151	179	8,0
	b	64	14	47	4,7
2008					
Bezrobotni ogółem	a	1154	416	384	6,7
	b	207	86	111	5,2
Mężczyźni	a	559	222	166	6,0
	b	118	56	55	5,2
Kobiety	a	594	194	219	7,6
	b	88	30	56	5,3
Miasto	a	733	264	260	6,9
	b	147	65	76	5,8
Wieś	a	421	152	124	6,4
	b	60	21	35	4,1
2009					
Bezrobotni ogółem	a	1471	666	436	8,5
	b	256	115	128	6,2
Mężczyźni	a	778	379	191	8,2
	b	146	80	63	6,2
Kobiety	a	694	287	244	8,8
	b	110	35	65	6,2
Miasto	a	926	437	289	8,6
	b	186	86	89	7,0
Wieś	a	545	230	146	8,2
	b	71	29	39	4,8

TABL. XI. BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W IV KWARTALE W LATACH 2006-2009 (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształ- cące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	
							w tysiącach osób
2006							
Bezrobotni ogółem	a	2076	206	548	232	765	324
	b	315	18	80	25	120	72
Mężczyźni	a	1021	77	233	65	457	190
	b	189	11	43	7	82	45
Kobiety	a	1055	130	315	167	308	135
	b	126	7	37	18	38	27
Miasto	a	1328	155	360	165	464	185
	b	227	16	62	22	90	36
Wieś	a	748	52	188	67	301	139
	b	88	.	18	.	30	36
2007							
Bezrobotni ogółem	a	1448	168	375	163	520	222
	b	261	19	59	18	98	66
Mężczyźni	a	720	55	175	48	320	120
	b	150	10	33	.	65	39
Kobiety	a	728	113	200	114	199	98
	b	111	9	27	15	33	28
Miasto	a	930	127	242	119	312	131
	b	197	17	47	17	73	44
Wieś	a	518	41	133	44	208	91
	b	64	.	13	.	25	23
2008							
Bezrobotni ogółem	a	1154	144	319	149	361	180
	b	207	9	65	14	63	55
Mężczyźni	a	559	49	148	55	198	109
	b	118	7	31	5	43	32
Kobiety	a	594	95	171	94	164	71
	b	88	.	34	9	20	23
Miasto	a	733	101	213	111	206	101
	b	147	9	52	13	41	32
Wieś	a	421	43	107	38	155	79
	b	60	–	13	.	22	23
2009							
Bezrobotni ogółem	a	1471	216	394	168	469	225
	b	256	19	68	18	92	59
Mężczyźni	a	778	78	197	77	288	138
	b	146	9	31	8	64	33
Kobiety	a	694	138	197	91	180	87
	b	110	10	37	10	28	26
Miasto	a	926	160	253	114	294	105
	b	186	17	61	17	64	26
Wieś	a	545	56	141	53	175	120
	b	71	.	7	.	27	32

TABL. XII. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2006-2009 (MPiPS)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólno- kształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	
	w osobach						
2006							
Bezrobotni ogółem	a	2309410	140718	508762	194866	713917	751147
	b	435142	13251	71443	23407	115501	211540
Mężczyźni	a	1003706	45892	175826	50803	356097	375088
	b	245122	8463	33410	6225	74273	122751
Kobiety	a	1305704	94826	332936	144063	357820	376059
	b	190020	4788	38033	17182	41228	88789
Miasto	a	1304826	103942	308824	126745	369928	395387
	b	287348	11734	57514	19652	78424	120024
Wieś	a	1004584	36776	199938	68121	343989	355760
	b	147794	1517	13929	3755	37077	91516
2007							
Bezrobotni ogółem	a	1746573	120232	386232	158977	516563	564569
	b	379826	12133	65025	20685	102656	179327
Mężczyźni	a	729225	38938	128339	41277	248200	272471
	b	209588	7671	29037	5402	64486	102992
Kobiety	a	1017348	81294	257893	117700	268363	292098
	b	170238	4462	35988	15283	38170	76335
Miasto	a	960854	86285	229231	98993	260485	285860
	b	245185	10671	51458	17181	67500	98375
Wieś	a	785719	33947	157001	59984	256078	278709
	b	134641	1462	13567	3504	35156	80952
2008							
Bezrobotni ogółem	a	1473752	124848	328485	150106	422057	448256
	b	317904	10464	56777	17247	90349	143067
Mężczyźni	a	640317	41705	116311	42335	214764	225202
	b	179644	6559	25266	4480	58563	84776
Kobiety	a	833435	83143	212174	107771	207293	223054
	b	138260	3905	31511	12767	31786	58291
Miasto	a	803318	87743	190115	90376	209709	225375
	b	200473	9118	43997	13979	57337	76042
Wieś	a	670434	37105	138370	59730	212348	222881
	b	117431	1346	12780	3268	33012	67025
2009							
Bezrobotni ogółem	a	1892680	178328	418381	203800	547725	544446
	b	391672	13038	72257	19726	121988	164663
Mężczyźni	a	926259	63065	175700	69874	313876	303744
	b	235750	8236	35099	5519	83951	102945
Kobiety	a	966421	115263	242681	133926	233849	240702
	b	155922	4802	37158	14207	38037	61718
Miasto	a	1059766	125869	243503	123176	281611	285607
	b	251638	11394	56005	16065	78425	89749
Wieś	a	832914	52459	174878	80624	266114	258839
	b	140034	1644	16252	3661	43563	74914

TABL. XIII. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY W LATACH 2006-2009
(MPiPS)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia		Ogółem	Czas pozostawania bez pracy					
			poniżej 1 miesiąca	1–3	3–6	6–12	12–24	powyżej 24 miesięcy
		w osobach						
2006								
Bezrobotni ogółem	a	2309410	164139	361665	308575	335585	356316	783130
	b	435142	20913	45002	37663	56263	65185	210116
Mężczyźni	a	1003706	93992	186724	136429	153882	151195	281484
	b	245122	14617	29125	22276	34362	38942	105800
Kobiety	a	1305704	70147	174941	172146	181703	205121	501646
	b	190020	6296	15877	15387	21901	26243	104316
Miasto	a	1304826	97317	209126	178333	198148	202336	419566
	b	287348	13432	29057	25969	39043	44343	135504
Wieś	a	1004584	66822	152539	130242	137437	153980	363564
	b	147794	7481	15945	11694	17220	20842	74612
2007								
Bezrobotni ogółem	a	1746573	160562	313505	244182	241081	243125	544118
	b	379826	26279	47112	36251	48056	52145	169983
Mężczyźni	a	729225	88596	155458	104860	104024	94356	181931
	b	209588	17351	29739	21269	28519	30559	82151
Kobiety	a	1017348	71966	158047	139322	137057	148769	362187
	b	170238	8928	17373	14982	19537	21586	87832
Miasto	a	960854	93442	176659	137149	138522	133087	281995
	b	245185	16831	29778	24690	32547	34407	106932
Wieś	a	785719	67120	136846	107033	102559	110038	262123
	b	134641	9448	17334	11561	15509	17738	63051
2008								
Bezrobotni ogółem	a	1473752	183866	344777	233784	209986	180656	320683
	b	317904	30161	56646	36455	43810	41677	109155
Mężczyźni	a	640317	102044	169481	99911	88499	71018	109364
	b	179644	19732	35095	20873	25203	24538	54203
Kobiety	a	833435	81822	175296	133873	121487	109638	211319
	b	138260	10429	21551	15582	18607	17139	54952
Miasto	a	803318	106938	193563	129328	116241	95951	161297
	b	200473	19510	35557	24252	28716	26378	66060
Wieś	a	670434	76928	151214	104456	93745	84705	159386
	b	117431	10651	21089	12203	15094	15299	43095
2009								
Bezrobotni ogółem	a	1892680	197347	452396	373881	380158	243246	245652
	b	391672	32636	74093	60486	80480	57839	86138
Mężczyźni	a	926259	116306	239725	183129	191408	106665	89026
	b	235750	22226	46732	36298	50715	35024	44755
Kobiety	a	966421	81041	212671	190752	188750	136581	156626
	b	155922	10410	27361	24188	29765	22815	41383
Miasto	a	1059766	116357	259444	213913	216108	130346	123598
	b	251638	21211	47055	41206	54006	36825	51335
Wieś	a	832914	80990	192952	159968	164050	112900	122054
	b	140034	11425	27038	19280	26474	21014	34803

TABL. XIV. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG STAŻU PRACY W LATACH 2006-2009 (MPiPS)

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym osoby powyżej 50. roku życia	Ogółem	Staż pracy						Bez stażu	
		do 1 roku	1–5	5–10	10–20	20–30	powyżej 30 lat		
		w osobach							
2006									
Bezrobotni ogółem	a	2309410	335873	434189	312723	376346	259692	45287	545300
	b	435142	45216	32934	34491	93763	153204	41983	33551
Mężczyźni	a	1003706	135126	194440	132087	159158	142851	35249	204795
	b	245122	26337	18755	16015	42520	90960	33510	17025
Kobiety	a	1305704	200747	239749	180636	217188	116841	10038	340505
	b	190020	18879	14179	18476	51243	62244	8473	16526
Miasto	a	1304826	192233	231614	177576	226837	175975	32378	268213
	b	287348	29772	20772	21434	60704	106555	30174	17937
Wieś	a	1004584	143640	202575	135147	149509	83717	12909	277087
	b	147794	15444	12162	13057	33059	46649	11809	15614
2007									
Bezrobotni ogółem	a	1746573	258951	331939	233982	281983	194727	40206	404785
	b	379826	38347	29434	31084	85264	127809	38124	29764
Mężczyźni	a	729225	99583	141286	94527	116149	105836	29743	142101
	b	209588	21885	16690	14547	38260	74642	28704	14860
Kobiety	a	1017348	159368	190653	139455	165834	88891	10463	262684
	b	170238	16462	12744	16537	47004	53167	9420	14904
Miasto	a	960854	143172	173217	129811	166553	130112	28234	189755
	b	245185	24448	18108	18925	54217	87376	26830	15281
Wieś	a	785719	115779	158722	104171	115430	64615	11972	215030
	b	134641	13899	11326	12159	31047	40433	11294	14483
2008									
Bezrobotni ogółem	a	1473752	223401	302377	194274	229605	158773	36417	328905
	b	317904	29866	24352	26070	73681	107277	34388	22270
Mężczyźni	a	640317	87674	135128	84207	100681	89163	25637	117827
	b	179644	17388	14216	12736	34793	64357	24560	11594
Kobiety	a	833435	135727	167249	110067	128924	69610	10780	211078
	b	138260	12478	10136	13334	38888	42920	9828	10676
Miasto	a	803318	124136	157970	106552	133049	103144	24857	153610
	b	200473	18593	14586	15554	45878	71379	23514	10969
Wieś	a	670434	99265	144407	87722	96556	55629	11560	175295
	b	117431	11273	9766	10516	27803	35898	10874	11301
2009									
Bezrobotni ogółem	a	1892680	282106	415506	248710	284268	204885	58452	398753
	b	391672	31839	27200	30591	89283	135647	55123	21989
Mężczyźni	a	926259	122394	207558	122788	140137	123233	42802	167347
	b	235750	19303	16733	16032	45293	85314	40882	12193
Kobiety	a	966421	159712	207948	125922	144131	81652	15650	231406
	b	155922	12536	10467	14559	43990	50333	14241	9796
Miasto	a	1059766	163128	222549	139994	167223	133446	40989	192437
	b	251638	20283	16278	18538	55672	90738	38871	11258
Wieś	a	832914	118978	192957	108716	117045	71439	17463	206316
	b	140034	11556	10922	12053	33611	44909	16252	10731

4. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI WEDŁUG REGIONÓW

Informacje o aktywności ekonomicznej osób powyżej 50. roku życia według regionów zostały opracowane na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego „Badania aktywności ekonomicznej ludności” (BAEL) oraz danych wynikowych uzyskanych z badania „Bezrobocie rejestrowane”, zrealizowanego na formularzach MPIPS.

* * *

W tej części zaprezentowano podstawowe charakterystyki osób powyżej 50. roku życia dotyczące ich sytuacji na rynku pracy w podziale na regiony.

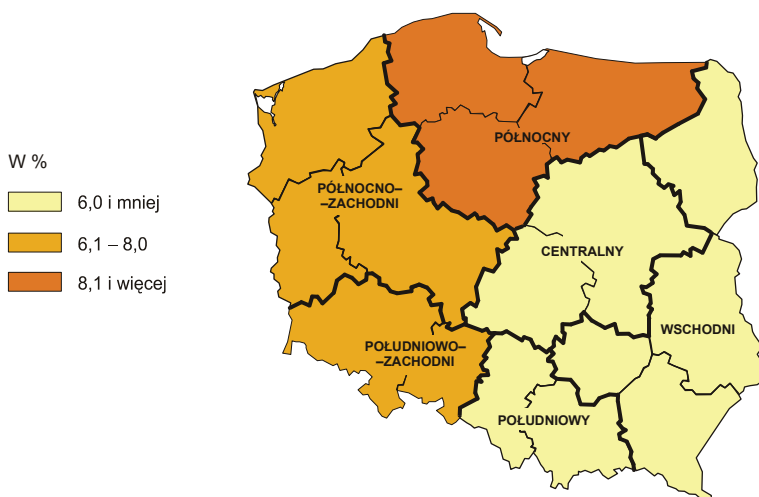
W IV kwartale 2009 r. w grupie osób powyżej 50. roku życia liczącej 12961 tys., zdecydowaną większość stanowiły osoby zamieszkałe w miastach (64,4%). Najwyższy udział osób powyżej 50. roku życia w ludności ogółem odnotowano w regionie centralnym (2862 tys., tj. 22,1%), natomiast najniższy w regionie południowo-zachodnim (1417 tys., tj. 10,9%).

Aktywnych zawodowo powyżej 50. roku życia było 4126 tys. osób, w tym 1783 tys. kobiet. Współczynnik aktywności zawodowej w badanej grupie wiekowej wyniósł 31,8%, z tego najwyższy odnotowano w regionie wschodnim (34,0%), a najniższy w regionie południowym (28,4%). Na terenach wiejskich wskaźnik ten wyniósł 31,7%, zaś w miastach – 31,9%.

W IV kwartale 2009 r. pracowało 3870 tys. osób powyżej 50. roku życia. Wskaźnik zatrudnienia w tej grupie wyniósł 29,9%. Najwięcej pracujących odnotowano w regionie centralnym (886 tys.), zaś wskaźnik zatrudnienia najwyższy był w regionie wschodnim (32,1%). Najmniej pracujących było w regionie południowo-zachodnim (424 tys.), a najniższy wyliczony wskaźnik zatrudnienia odnotowano w regionie południowym, gdzie wyniósł on 26,7%. Wskaźnik zatrudnienia nieznacznie wyższy był na wsi (30,2%) niż w miastach (29,7%).

Według BAEL wśród bezrobotnych było 256 tys. osób powyżej 50. roku życia, w tym 110 tys. kobiet. Większość bezrobotnych stanowiły osoby zamieszkałe w mieście (72,7%). Stopa bezrobocia wyniosła w całej grupie 6,2% (wśród kobiet odnotowano wskaźnik na tym samym poziomie). Bezwzględnie najwięcej bezrobotnych było w regionie północnym (49 tys. osób) i tam właśnie odnotowano najwyższą stopę bezrobocia – 8,4%. Region południowo-zachodni charakteryzował się najniższą liczbą bezrobotnych (30 tys.), a najniższą stopę bezrobocia odnotowano w regionie centralnym (4,7%). Najmniej bezrobotnych kobiet było w regionie południowo-zachodnim (14 tys. osób), a najniższą stopę bezrobocia wśród kobiet odnotowano w regionie wschodnim (4,7%).

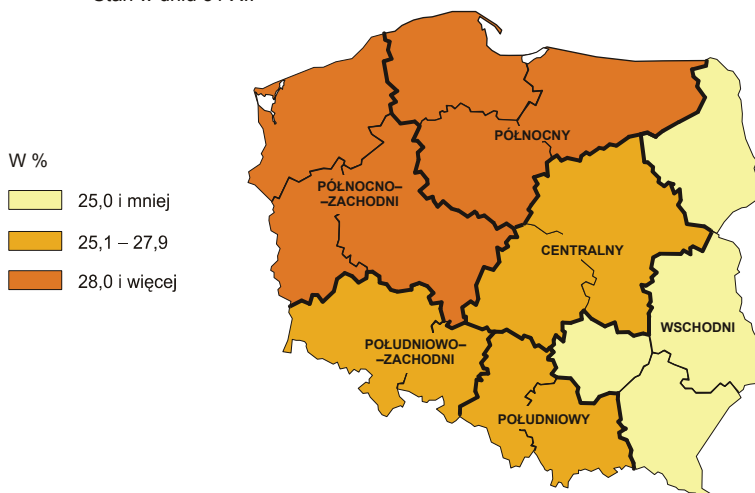
Mapa III. **STOPA BEZROBOCIA LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG REGIONÓW W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na koniec 2009 r. ogólna liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowych Urzędach Pracy w Polsce wyniosła 1892,7 tys. Najwyższy udział w badanej grupie mieli bezrobotni z regionu wschodniego (21,4%), a najniższy – z regionu południowo-zachodniego (10,2%). Prawo do zasiłku posiadało 380,0 tys. osób, w tym najwięcej w regionie północnym (23,5%), a najmniej w regionie wschodnim (15,8%).

Mapa IV. **UDZIAŁ ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA Z PRAWEM DO ZASIŁKU W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH WEDŁUG REGIONÓW W 2009 R. (MPiPS)**
Stan w dniu 31 XII

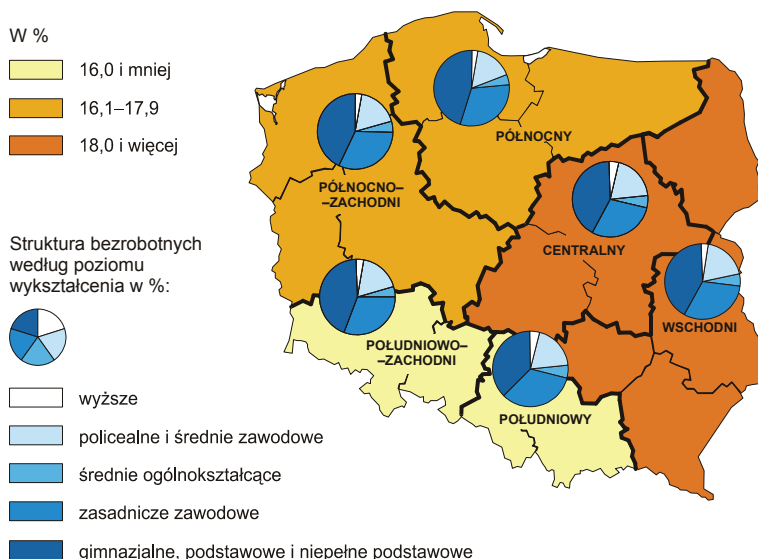

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W ogólnej liczbie bezrobotnych, grupa osób powyżej 50. roku życia liczyła 391,7 tys., co stanowiło 20,7% ogółu bezrobotnych. Największy odsetek bezrobotnych powyżej 50. roku życia stanowili bezrobotni zamieszkali w regionie południowo-zachodnim (25,4% udziału), a najmniejszy w regionie wschodnim (17,5%). W badanej grupie wiekowej prawo do zasiłku posiadało 103,5 tys. osób, z tego 37,4% to kobiety. Największy udział bezrobotnych powyżej 50. roku życia z prawem do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych w tej grupie wiekowej odnotowano w regionie południowo-zachodnim 6,7%, natomiast najmniejszy w regionie wschodnim 3,7%.

W grupie zarejestrowanych bezrobotnych powyżej 50. roku życia największy udział miały osoby z najniższym wykształceniem, tj. gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (42,1%), zaś najmniejszy – osoby z wykształceniem wyższym (3,3%). Największy udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym odnotowano w regionie północnym (45,4%), natomiast najmniejszy – w regionie południowym (37,0%).

Mapa V. **ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I REGIONÓW W 2009 R. (MPIPS)**
Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według kryterium czasu pozostawania bez pracy wśród zarejestrowanych bezrobotnych powyżej 50. roku życia największy odsetek stanowiły osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy (22,0%). Największy odsetek bezrobotnych poszukujących pracy dłużej niż 2 lata wystąpił w regionie wschodnim (31,6%), zaś najniższy w regionie północno-zachodnim (15,4%). Udział osób najkrócej pozostających bez pracy, tj. do 1 miesiąca, stanowił 8,4% ogółu bezrobotnych w tej grupie wiekowej, z tego w regionie północnym ich udział był największy (9,7%), a w regionie wschodnim – najmniejszy (6,7%).

TABL. XV. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I REGIONÓW W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)

A. OGÓŁEM

REGIONY	Ogółem	Aktywni zawodowo					Bierni zawo- dowo	Współ- czynnik aktyw- ności zawodo- wej	Wskaźnik zatrud- nienia	Stopa bezrobo- cia
		razem	pracujący			bezro- botni				
			razem	w wymiarze						
				pełnym	niepeł- nym					
	w tysiącach osób								w %	

OGÓŁEM

POLSKA	12961	4126	3870	3288	582	256	8835	31,8	29,9	6,2
Regiony:										
centralny	2862	929	886	769	117	43	1933	32,5	31,0	4,7
południowy	2592	735	693	582	111	43	1857	28,4	26,7	5,8
wschodni	2332	793	749	590	158	44	1539	34,0	32,1	5,6
północno-zachodni	1903	628	581	504	78	47	1275	33,0	30,5	7,5
południowo-zachodni	1417	454	424	376	47	30	963	32,0	29,9	6,7
północny	1855	587	538	467	71	49	1268	31,6	29,0	8,4

w tym KOBIETY

POLSKA	7317	1783	1673	1337	336	110	5534	24,4	22,9	6,2
Regiony:										
centralny	1659	411	388	319	69	23	1247	24,8	23,4	5,6
południowy	1435	317	299	240	59	18	1118	22,1	20,9	5,6
wschodni	1312	356	339	252	88	17	956	27,1	25,9	4,7
północno-zachodni	1057	259	239	188	51	21	797	24,5	22,6	8,0
południowo-zachodni	809	194	179	151	28	14	616	23,9	22,2	7,4
północny	1045	246	228	187	41	18	799	23,5	21,8	7,4

TABL. XV. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I REGIONÓW W IV KWARTALE 2009 R. (cd.)

B. MIASTO

REGIONY	Ogółem	Aktywni zawodowo					Bierni zawo- dowo	Współ- czynnik aktyw- ności zawodo- wej	Wskaźnik zatrud- nienia	Stopa bezrobo- cia
		razem	pracujący			bezro- botni				
			razem	w wymiarze						
				pełnym	niepeł- nym					
	w tysiącach osób								w %	

RAZEM

POLSKA	8345	2664	2478	2128	350	186	5681	31,9	29,7	7,0
Regiony:										
centralny	1909	626	594	511	83	32	1283	32,8	31,1	5,1
południowy	1808	529	492	414	78	37	1279	29,3	27,2	7,0
wschodni	1129	365	338	287	51	28	764	32,4	29,9	7,6
północno-zachodni	1272	414	379	327	52	35	858	32,5	29,8	8,4
południowo-zachodni	984	324	302	269	33	22	660	32,9	30,7	6,7
północny	1244	406	374	321	53	32	838	32,7	30,1	8,0

w tym KOBIETY

POLSKA	4804	1200	1119	908	211	81	3604	25,0	23,3	6,8
Regiony:										
centralny	1134	287	268	218	50	18	848	25,3	23,7	6,4
południowy	1020	235	221	178	43	14	785	23,1	21,6	6,1
wschodni	643	169	158	130	28	11	474	26,3	24,6	6,4
północno-zachodni	716	178	163	126	37	15	538	24,9	22,8	8,5
południowo-zachodni	570	146	136	116	20	11	424	25,6	23,8	7,2
północny	720	185	173	141	32	12	535	25,7	24,0	6,7

TABL. XV. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I REGIONÓW W IV KWARTALE 2009 R. (dok.)

C. WIEŚ

REGIONY	Ogółem	Aktywni zawodowo					Bierni zawo- dowo	Współ- czynnik aktyw- ności zawodo- wej	Wskaźnik zatrud- nienia	Stopa bezrobo- cia
		razem	pracujący			bezro- botni				
			razem	w wymiarze						
				pełnym	niepeł- nym					
	w tysiącach osób								w %	

RAZEM

POLSKA	4616	1462	1392	1160	232	71	3153	31,7	30,1	4,8
Regiony:										
centralny	954	303	292	257	35	11	650	31,8	30,6	3,7
południowy	784	206	201	168	33	6	578	26,3	25,6	2,8
wschodni	1203	428	411	304	107	16	775	35,5	34,2	3,8
północno-zachodni	631	214	202	177	25	12	416	34,0	32,1	5,6
południowo-zachodni	433	130	122	107	14	8	303	30,0	28,1	6,5
północny	611	181	164	146	18	17	430	29,6	26,8	9,2

w tym KOBIETY

POLSKA	2513	583	554	428	125	29	1930	23,2	22,0	5,0
Regiony:										
centralny	525	125	120	101	19	5	400	23,8	22,9	3,7
południowy	415	82	79	62	16	.	334	19,7	18,9	x
wschodni	669	187	181	121	60	6	482	28,0	27,1	3,1
północno-zachodni	341	81	75	62	14	6	260	23,8	22,1	6,9
południowo-zachodni	239	48	44	36	8	.	191	19,9	18,3	x
północny	325	61	55	46	9	6	264	18,7	16,9	9,8

TABL. XVI. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG REGIONÓW W 2009 R. (MPIPS)

Stan w dniu 31 XII

REGIONY	Bezrobotni				Z liczby ogółem bezrobotni powyżej 50. roku życia			
	ogółem		w tym z liczby ogółem z prawem do zasiłku		razem		w tym z prawem do zasiłku	
	ogółem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety

W OSOBACH

POLSKA	1892680	966421	380007	170855	391672	155922	103460	38653
Regiony:								
centralny	352585	171359	74494	33968	81491	31430	21489	8279
południowy	298432	157523	54182	25284	59523	25020	15903	6267
wschodni	404169	198654	64045	25749	70537	26243	14993	4859
północno-zachodni	300530	158955	66790	31438	62857	25538	18636	7123
południowo-zachodni	193389	98554	39919	18363	49041	19129	13050	4909
północny	343575	181376	80577	36053	68223	28562	19389	7216

W ODSETKACH

POLSKA	100,0	51,1	20,1	9,0	20,7	8,2	5,5	2,0
Regiony:								
centralny	100,0	48,6	21,1	9,6	23,1	8,9	6,1	2,3
południowy	100,0	52,8	18,2	8,5	19,9	8,4	5,3	2,1
wschodni	100,0	49,2	15,8	6,4	17,5	6,5	3,7	1,2
północno-zachodni	100,0	52,9	22,2	10,5	20,9	8,5	6,2	2,4
południowo-zachodni	100,0	51,0	20,6	9,5	25,4	9,9	6,7	2,5
północny	100,0	52,8	23,5	10,5	19,9	8,3	5,6	2,1

TABL. XVII. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I REGIONÓW W 2009 R. (MPIPS)

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształ- cące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	
	w odsetkach						
POLSKA	O	100,0	3,3	18,4	5,0	31,1	42,1
	M	60,2	2,1	9,0	1,4	21,4	26,3
	K	39,8	1,2	9,4	3,6	9,7	15,8
Regiony:							
centralny	O	100,0	4,1	19,8	5,4	29,0	41,7
	M	61,4	2,6	10,0	1,6	20,1	27,2
	K	38,6	1,5	9,8	3,8	8,9	14,5
południowy	O	100,0	4,2	19,4	5,5	33,8	37,0
	M	58,0	2,7	9,0	1,5	22,6	22,2
	K	42,0	1,5	10,4	4,0	11,2	14,8
wschodni	O	100,0	3,0	19,3	5,2	31,1	41,4
	M	62,8	1,9	9,6	1,5	22,0	27,8
	K	37,2	1,1	9,7	3,7	9,1	13,6
północno-zachodni	O	100,0	2,8	17,7	4,9	31,6	43,0
	M	59,4	1,7	8,6	1,3	22,1	25,7
	K	40,6	1,1	9,1	3,6	9,5	17,3
południowo-zachodni	O	100,0	3,2	17,9	4,4	30,8	43,7
	M	61,0	2,1	8,8	1,3	21,1	27,7
	K	39,0	1,1	9,1	3,1	9,7	16,0
północny	O	100,0	2,5	16,3	4,5	31,3	45,4
	M	58,1	1,5	7,6	1,2	21,2	26,6
	K	41,9	1,0	8,7	3,3	10,1	18,8

TABL. XVIII. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^a I REGIONÓW W 2009 R. (MPIPS)

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety		Ogółem	Czas pozostawania bez pracy					
			do 1 miesiąca	1–3	3–6	6–12	12–24	powyżej 24 miesiący
			w odsetkach					
POLSKA	O	100,0	8,4	18,9	15,5	20,5	14,7	22,0
	M	60,2	5,7	11,9	9,3	12,9	8,9	11,4
	K	39,8	2,7	7,0	6,2	7,6	5,8	10,6
Regiony:								
centralny	O	100,0	7,2	16,5	14,9	21,4	15,2	24,8
	M	61,4	4,9	10,6	9,1	13,8	9,4	13,6
	K	38,7	2,3	5,9	5,8	7,7	5,7	11,2
południowy	O	100,0	8,6	19,1	17,1	21,4	13,8	20,0
	M	58,0	5,6	11,7	9,9	12,9	7,9	10,0
	K	42,0	3,0	7,4	7,2	8,5	5,9	10,0
wschodni	O	100,0	6,7	15,4	12,9	18,1	15,3	31,6
	M	62,8	4,8	10,2	8,2	12,2	9,9	17,5
	K	37,3	1,9	5,2	4,7	5,9	5,4	14,1
północno-zachodni	O	100,0	9,5	22,4	17,0	21,2	14,6	15,4
	M	59,4	6,4	13,5	10,0	13,3	8,7	7,5
	K	40,6	3,1	8,9	7,0	7,9	5,9	7,9
południowo-zachodni	O	100,0	8,9	21,2	16,1	20,9	14,2	18,7
	M	61,0	6,1	13,6	9,7	13,0	8,5	10,1
	K	39,0	2,8	7,6	6,4	7,9	5,7	8,6
północny	O	100,0	9,7	20,4	15,3	20,5	15,1	19,0
	M	58,1	6,7	12,8	9,1	12,4	8,8	8,4
	K	41,9	3,0	7,6	6,2	8,1	6,3	10,6

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy; przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 pełnych miesięcy włącznie.

IV. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI

Synteza

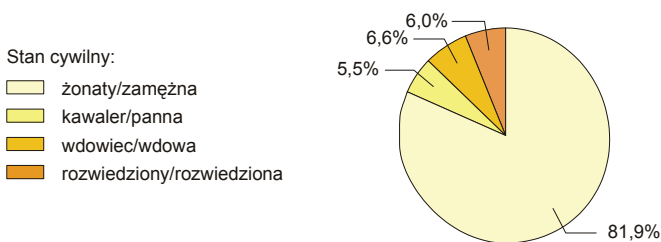
Informacje o aktywności ekonomicznej osób powyżej 50. roku życia zostały opracowane na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego „Badania aktywności ekonomicznej ludności” (BAEL).

* * *

W Polsce, w grupie osób powyżej 50. roku życia liczącej 12961 tys. (wzrost o 1,9% w porównaniu do IV kwartału 2008 r.) aktywnych zawodowo w IV kwartale 2009 r. było 4126 tys. (wzrost o 170 tys., tj. 4,3%). Współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 31,8%, czyli o 0,7 pkt. proc. więcej niż w poprzednim roku. Aktywnych zawodowo mężczyzn było 2343 tys. (wzrost o 64 tys., tj. 2,8%), zaś aktywnych zawodowo kobiet – 1783 tys. (wzrost o 106 tys., tj. 6,3%). Oznacza to, że współczynnik aktywności zawodowej kobiet (24,4%) był znacznie niższy od współczynnika aktywności zawodowej mężczyzn (41,5%). Uwzględniając zróżnicowanie terytorialne najwyższy współczynnik aktywności zawodowej wystąpił w województwie podkarpackim (35,7%, przed rokiem – 35,3%), najniższy zaś w województwie małopolskim (27,6% przed rokiem – 28,3%).

Analizując strukturę aktywnych zawodowo ze względu na stan cywilny badanych zaobserwowano, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające w związku małżeńskim (3378 tys., tj. 81,9% udziału) najmniejszą zaś osoby niezamężne (229 tys., tj. 5,5%). Najwyższą wartość współczynnika aktywności zawodowej zauważono w grupie osób rozwiedzionych (39,4%), najniższą natomiast wśród osób owdowiałych (9,4%).

Wykres 1. LUDNOŚĆ POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA AKTYWNA ZAWODOWO WEDŁUG STANU CYWILNEGO W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)

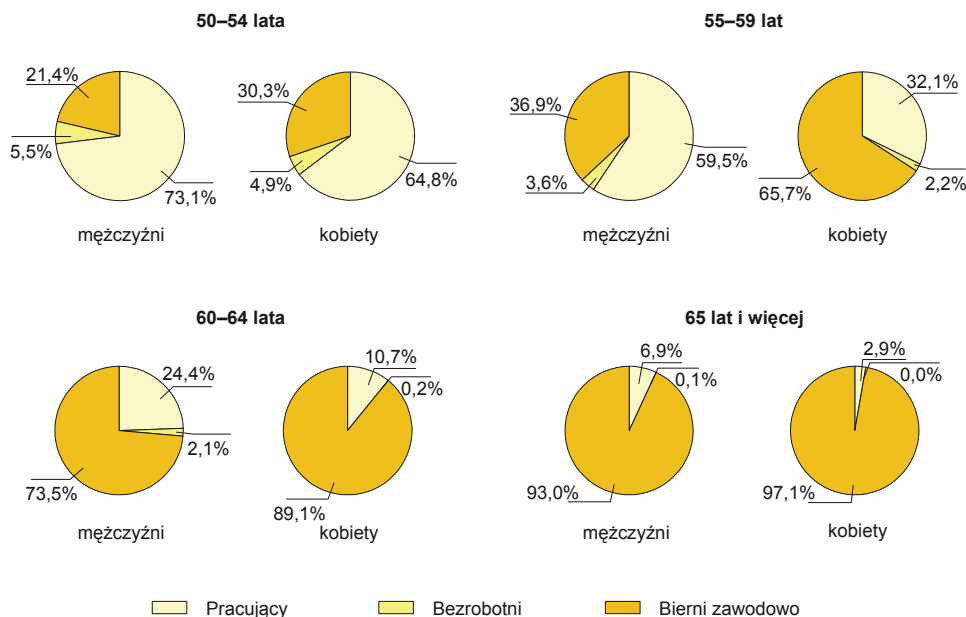

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2009 r. liczba pracujących wyniosła 3870 tys. osób (wzrost w stosunku do 2008 r. o 121 tys., tj. 3,2%), w tym kobiet było 1673 tys. (wzrost o 84 tys., tj. 5,3%). W zbiorowości biernych zawodowo liczącej 8835 tys. osób (wzrost o 70 tys., tj. 0,8%) większość stanowiły kobiety – 5534 tys. (wzrost o 26 tys., tj. 0,5%).

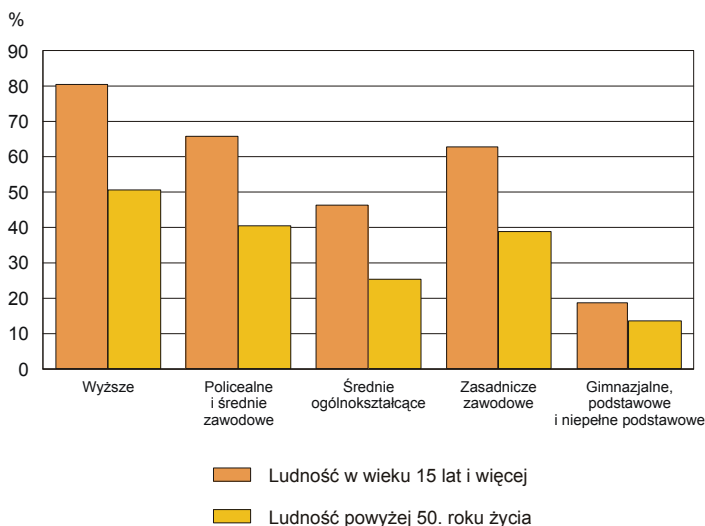
Według wyników z Badania aktywności ekonomicznej ludności w IV kwartale 2009 r. 51,7% grupy osób powyżej 50. roku życia stanowiły osoby, które nie osiągnęły wieku emerytalnego, tj. mężczyźni w wieku 50–64 lata i kobiety w wieku 50–59 lat. Współczynnik aktywności zawodowej wyniósł dla tej grupy 56,4%. Blisko połowa (43,6%) osób będących jeszcze w wieku produkcyjnym to osoby biernie zawodowo, czyli niepracujące i nieposzukujące pracy. Dość wysoki udział procentowy biernych zawodowo, bo 26,0% można zauważyć już w grupie osób w wieku 50–54 lata. W kolejnych przedziałach wieku udział ten wzrasta i wynosi: 52,1% dla grupy wiekowej 55–59 lat oraz 82,0% dla grupy 60–64 lata. Wśród mężczyzn w wieku 60–64 lata biernych zawodowo było 73,5%, a wśród kobiet 89,1%, co jest zrozumiałe ze względu na fakt osiągnięcia przez nie wieku emerytalnego. Odsetek kobiet biernych zawodowo był znacznie wyższy niż u mężczyzn, także w niższych przedziałach wiekowych, a więc również wśród kobiet będących jeszcze w wieku produkcyjnym. Wśród biernych zawodowo kobiety stanowiły 62,6% grupy.

Wykres 2. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG GRUP WIEKOWYCH I PŁCI W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)

Wśród aktywnych zawodowo osób powyżej 50. roku życia (według danych z IV kwartału 2009 r.) przeważały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 1339 tys. oraz policealnym i średnim zawodowym – 1199 tys.; najmniej było zaś osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 256 tys. Współczynnik aktywności zawodowej wśród analizowanej grupy wiekowej był najwyższy w grupie osób z wykształceniem wyższym (51,5%); najniższy zaś w grupie osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (13,8%). Podobnie jak w całej grupie aktywnych zawodowo, wśród pracujących najwięcej było osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (1247 tys.), a najmniej ze średnim ogólnokształcącym (237 tys.). W grupie biernych zawodowo najwięcej było osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym (3554 tys.), a najmniej z wykształceniem wyższym (718 tys.).

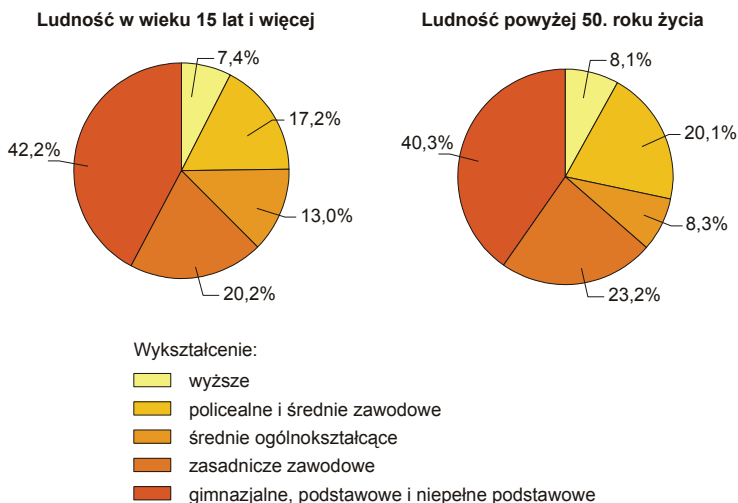
Wykres 3. **WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ LUDNOŚCI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mieszkańcy wsi charakteryzowali się wyższym poziomem współczynnika aktywności zawodowej bez względu na poziom wykształcenia. Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej wśród mieszkańców wsi powyżej 50. roku życia zaobserwowano u osób z wykształceniem wyższym – 54,0% (o 2,9 pkt. proc. wyższy niż w miastach). Największą różnicę między mieszkańcami wsi i miast odnotowano w grupie osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym – odsetek aktywnych zawodowo był wyższy na wsi o 13,1 pkt. proc. niż w miastach.

Wykres 4. **BIERNI ZAWODOWO WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)**

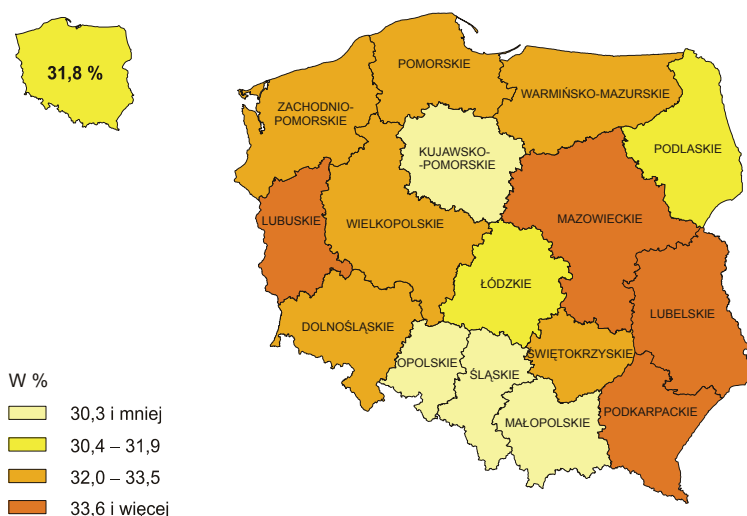

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

TABL. 1. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI I WOJEWÓDZTW
W IV KWARTALE (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety		Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej w %	
			razem	pracujący	bezrobotni			
		w tysiącach osób						
POLSKA	2008	O	12721	3956	3749	207	8765	31,1
		M	5536	2279	2160	118	3257	41,2
		K	7185	1677	1589	88	5508	23,3
	2009	O	12961	4126	3870	256	8835	31,8
		M	5644	2343	2197	146	3301	41,5
		K	7317	1783	1673	110	5534	24,4
Województwa:								
dolnośląskie		O	1093	358	334	25	734	32,8
		M	469	204	191	13	264	43,6
		K	624	154	143	11	470	24,7
kujawsko-pomorskie		O	655	192	166	26	463	29,3
		M	276	111	95	16	165	40,3
		K	378	80	71	10	298	21,2
lubelskie		O	771	269	255	14	502	34,9
		M	330	143	136	7	187	43,4
		K	441	126	119	6	315	28,5
lubuskie		O	369	124	116	9	244	33,7
		M	170	73	67	7	96	43,2
		K	199	51	49	.	148	25,6
łódzkie		O	1073	327	310	17	746	30,5
		M	449	186	178	8	263	41,4
		K	625	142	132	9	483	22,7
małopolskie		O	978	270	253	17	708	27,6
		M	434	153	144	9	281	35,3
		K	543	117	108	8	426	21,5
mazowieckie		O	1789	602	576	26	1187	33,7
		M	755	333	320	12	423	44,0
		K	1034	270	256	14	764	26,1
opolskie		O	325	96	90	6	229	29,5
		M	139	56	54	.	83	40,3
		K	186	40	37	.	146	21,3
podkarpackie		O	659	235	228	7	424	35,7
		M	290	132	126	5	158	45,4
		K	369	104	102	.	266	28,0
podlaskie		O	412	127	119	8	285	30,8
		M	183	71	66	5	112	38,8
		K	229	56	53	.	173	24,4
pomorskie		O	694	232	220	12	462	33,4
		M	303	132	123	10	170	43,7
		K	392	100	97	.	292	25,4
śląskie		O	1615	466	440	25	1149	28,8
		M	722	265	249	16	457	36,7
		K	892	200	191	9	692	22,5
świętokrzyskie		O	490	162	147	15	328	33,0
		M	218	91	81	10	127	41,8
		K	272	71	65	5	201	26,1
warmińsko-mazurskie		O	506	163	152	12	343	32,3
		M	230	97	92	5	133	42,1
		K	275	66	60	6	209	24,0
wielkopolskie		O	981	322	304	18	659	32,8
		M	433	192	184	9	241	44,4
		K	547	130	121	9	418	23,7
zachodniopomorskie		O	553	182	161	21	371	32,8
		M	243	103	92	11	140	42,4
		K	310	79	69	10	232	25,3

Mapa 1. WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)

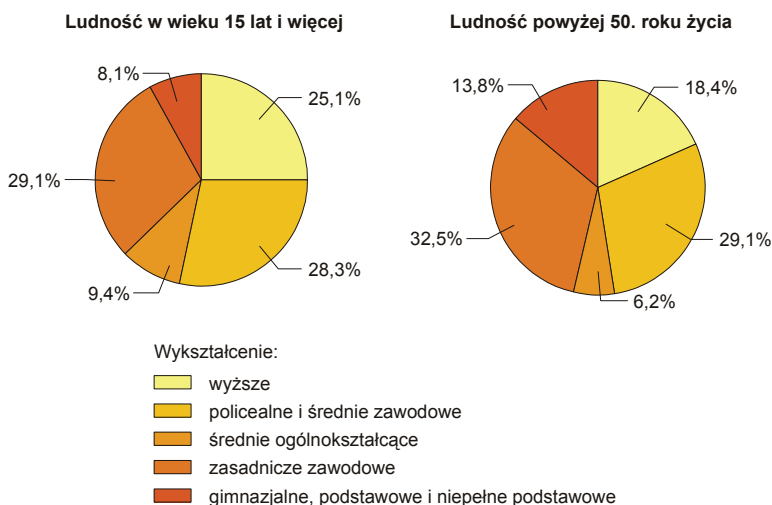
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

TABL. 2. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej w %	
		razem	pracujący	bezrobotni			
	w tysiącach osób						
OGÓŁEM 2008	O	12721	3956	3749	207	8765	31,1
	M	5536	2279	2160	118	3257	41,2
	K	7185	1677	1589	88	5508	23,3
2009	O	12961	4126	3870	256	8835	31,8
	M	5644	2343	2197	146	3301	41,5
	K	7317	1783	1673	110	5534	24,4
Poziom wykształcenia:							
wyższe	O	1480	762	743	19	718	51,5
	M	709	394	384	9	316	55,5
	K	770	368	359	10	402	47,8
policealne i średnie zawodowe	O	2977	1199	1131	68	1778	40,3
	M	1276	599	568	31	678	46,9
	K	1701	600	563	37	1100	35,3
średnie ogólnokształcące	O	991	256	237	18	735	25,8
	M	200	72	64	8	128	36,0
	K	791	184	173	10	607	23,2
zasadnicze zawodowe	O	3388	1339	1247	92	2050	39,5
	M	2022	942	878	64	1080	46,6
	K	1366	396	368	28	970	29,0
gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe	O	4125	571	512	59	3554	13,8
	M	1436	336	303	33	1100	23,4
	K	2689	235	209	26	2454	8,7

Wykres 5. LUDNOŚĆ AKTYWNA ZAWODOWO WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

TABL. 3. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I WOJEWÓDZTW W IV KWARTALE (BAEL)

A. WYŻSZE

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – miasto W – wieś			Ogółem	Aktywni zawodowo		Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej w %
				razem	w tym pracujący		
			w tysiącach osób				
POLSKA	2008	O	1385	719	710	666	51,9
		M	1195	612	603	583	51,2
		W	189	107	107	82	56,6
	2009	O	1480	762	743	718	51,5
		M	1303	666	649	636	51,1
		W	177	96	94	81	54,0
Województwa:							
			130	68	67	62	52,1
			53	28	26	25	52,5
			80	48	48	32	59,7
			31	14	13	17	46,3
			102	54	51	48	52,8
			108	53	51	55	49,0
			309	155	151	154	50,2
			31	15	15	16	47,9
			69	38	37	31	54,7
			50	24	24	25	48,9
			81	42	40	39	51,8
			192	97	96	95	50,5
			48	25	24	23	52,1
			56	28	27	28	49,4
			78	47	46	30	61,1
			63	27	26	36	42,5

TABL. 3. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I WOJEWÓDZTW W IV KWARTALE (cd.)

B. POLICEALNE I ŚREDNIE ZAWODOWE

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – miasto W – wieś		Ogółem	Aktywni zawodowo		Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej w %	
			ogółem	w tym pracujący			
		w tysiącach osób					
POLSKA	2008	O	2773	1088	1023	1685	39,2
		M	2173	800	748	1373	36,8
		W	600	288	275	313	48,0
	2009	O	2977	1199	1131	1778	40,3
		M	2318	880	820	1438	38,0
		W	659	319	311	340	48,4
Województwa:							
			264	120	112	144	45,4
			130	47	42	83	35,9
			180	82	80	98	45,4
			94	41	41	52	44,1
			208	85	83	123	40,9
			203	66	64	137	32,7
			472	192	185	281	40,6
			75	31	29	44	41,1
			126	49	49	77	39,1
			93	38	34	55	40,6
			171	72	69	99	42,0
			386	139	126	247	36,0
			107	46	41	61	42,7
			115	48	46	67	41,6
			217	86	78	132	39,4
			137	59	53	78	43,0

C. ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – miasto W – wieś		Ogółem	Aktywni zawodowo		Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej w %	
			razem	w tym pracujący			
		w tysiącach osób					
POLSKA	2008	O	974	235	221	739	24,2
		M	813	183	169	631	22,5
		W	161	53	52	108	32,7
	2009	O	991	256	237	735	25,8
		M	828	200	183	629	24,1
		W	163	56	55	107	34,4
Województwa:							
			80	22	21	58	27,4
			48	15	15	33	30,9
			38	11	11	26	30,4
			37	11	11	26	29,2
			91	24	19	68	26,0
			73	17	14	55	23,7
			144	35	35	110	24,0
			24	6	6	18	26,4
			47	11	10	36	23,3
			21	5	.	16	22,6
			70	21	21	50	29,4
			131	34	32	97	26,2
			33	10	8	23	29,7
			31	6	.	26	17,9
			68	15	13	53	22,1
			54	13	13	41	24,8

TABL. 3. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I WOJEWÓDZTW W IV KWARTALE (dok.)

D. ZASADNICZE ZAWODOWE

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – miasto W – wieś		Ogółem	Aktywni zawodowo		Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej w %	
			razem	w tym pracujący			
		w tysiącach osób					
POLSKA	2008	O	3229	1240	1177	1989	38,4
		M	2081	699	658	1383	33,6
		W	1147	542	520	606	47,2
	2009	O	3388	1339	1247	2050	39,5
		M	2143	743	678	1400	34,7
		W	1245	596	568	650	47,8
Województwa:							
			300	113	104	186	37,7
			191	66	55	125	34,8
			178	78	71	99	44,0
			94	42	38	52	45,0
			257	108	102	149	42,0
			312	105	97	207	33,7
			342	160	153	182	46,8
			89	36	33	53	40,1
			160	74	72	85	46,5
			75	36	33	39	48,2
			174	66	62	108	37,9
			546	167	161	378	30,7
			119	53	50	66	44,7
			104	47	44	57	45,2
			306	125	121	181	40,8
			143	62	51	81	43,2

E. GIMNAZJALNE, PODSTAWOWE I NIEPEŁNE PODSTAWOWE

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – miasto W – wieś		Ogółem	Aktywni zawodowo		Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej w %	
			razem	w tym pracujący			
		w tysiącach osób					
POLSKA	2008	O	4360	672	617	3687	15,4
		M	1930	226	195	1704	11,7
		W	2429	446	423	1983	18,4
	2009	O	4125	571	512	3554	13,8
		M	1754	175	149	1579	10,0
		W	2371	396	364	1975	16,7
Województwa:							
			319	36	30	283	11,3
			232	36	27	197	15,4
			296	50	46	246	16,9
			113	16	13	98	13,9
			415	56	55	358	13,6
			283	29	27	254	10,1
			522	61	53	461	11,6
			105	8	7	97	7,4
			257	63	60	194	24,4
			174	24	23	150	13,9
			198	32	27	167	16,0
			359	28	25	332	7,7
			183	28	24	155	15,4
			200	35	30	165	17,7
			312	49	47	263	15,8
			155	20	17	135	13,2

TABL. 4. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI I STANU CYWILNEGO W IV KWARTALE (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety		Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Współ- czynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnie- nia	Stopa bezrobocia	
			razem	pracujący	bezrobotni					
w tysiącach osób							w %			
OGÓŁEM	2008	O	12721	3956	3749	207	8765	31,1	29,5	5,2
		M	5536	2279	2160	118	3257	41,2	39,0	5,2
		K	7185	1677	1589	88	5508	23,3	22,1	5,3
	2009	O	12961	4126	3870	256	8835	31,8	29,9	6,2
		M	5644	2343	2197	146	3301	41,5	38,9	6,2
		K	7317	1783	1673	110	5534	24,4	22,9	6,2
Stan cywilny:										
żonaty, zamężna		O	8836	3378	3194	184	5458	38,2	36,1	5,4
		M	4667	2040	1932	109	2627	43,7	41,4	5,3
		K	4169	1337	1262	75	2832	32,1	30,3	5,6
kawaler, panna		O	619	229	204	25	390	37,1	32,9	11,1
		M	334	153	132	21	181	45,8	39,5	13,6
		K	285	77	72	5	209	26,9	25,2	6,2
wdowiec, wdowa		O	2879	272	258	14	2607	9,4	9,0	5,1
		M	440	62	60	.	379	14,0	13,6	x
		K	2438	210	198	12	2228	8,6	8,1	5,8
rozwiedziony, rozwie- dziona		O	627	247	214	33	379	39,5	34,2	13,4
		M	202	88	74	15	114	43,7	36,3	16,8
		K	424	159	141	18	265	37,5	33,1	11,5

V. PRACUJĄCY

Synteza

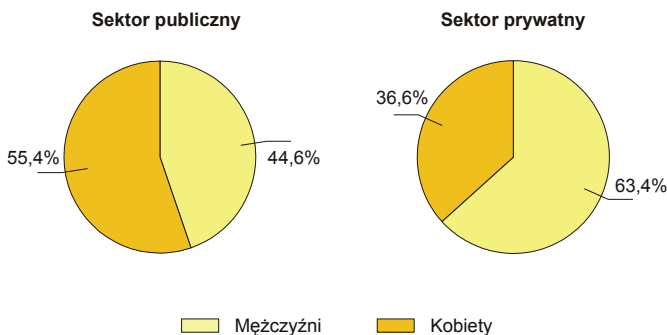
Informacje o pracujących powyżej 50. roku życia zostały opracowane na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego „Badania aktywności ekonomicznej ludności” (BAEL).

* * *

W IV kwartale 2009 r. liczba pracujących wyniosła 3870 tys. (przed rokiem 3749 tys., wzrost o 121 tys., tj. 3,2%). Wskaźnik zatrudnienia osiągnął wartość 29,9% (przed rokiem 29,5%), przy czym w przypadku kobiet był prawie dwukrotnie niższy (22,9%) niż dla mężczyzn (38,9%). Ze względu na zróżnicowanie przestrzenne najniższą wartość odnotowano w województwie kujawsko-pomorskim 25,4%, a najwyższą – podkarpackim 34,6%.

Blisko 2721 tys. osób (70,3%) pracujących powyżej 50. roku życia w IV kwartale 2009 r. było zatrudnionych w sektorze prywatnym, co oznacza w stosunku do 2008 r. wzrost o 5,5% (wówczas pracujących w sektorze prywatnym było 2578 tys.), z czego większość stanowili mężczyźni (62,0%; przed rokiem 63,3%). Pracowników najemnych było 1551 tys., co oznacza wzrost w skali roku o 7,6% (w 2008 r. liczba pracowników najemnych wyniosła 1442 tys.), i większość z nich stanowili mężczyźni (63,4%, przed rokiem 65,5%). Spośród pracujących w sektorze prywatnym 689 tys. to rolnicy indywidualni; oznacza to w stosunku do roku poprzedniego spadek o 1,4% (w 2008 r. liczba pracujących w rolnictwie indywidualnym wyniosła 699 tys.), mężczyźni stanowili 56,7% (przed rokiem 55,4%). Do grupy pracujących na własny rachunek nale-

Wykres 6. **PRACOWNICY NAJEMNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA
WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI I PŁCI W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)**

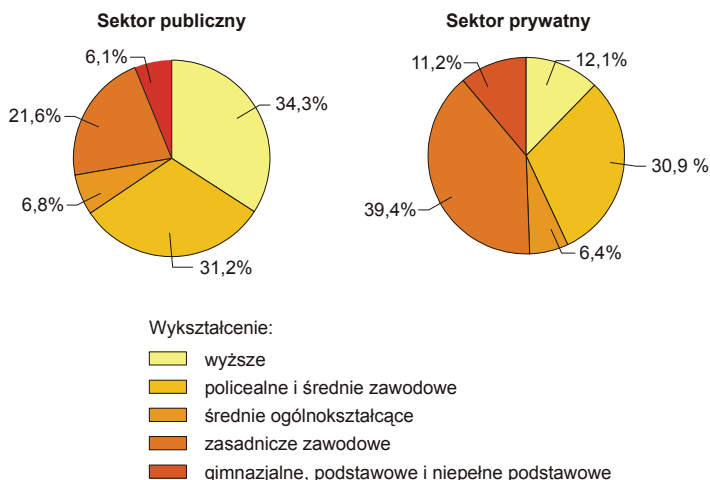

zało 988 tys. osób, tj. wzrost o 5,6% w skali roku (w 2008 r. pracujących na własny rachunek było 936 tys.), 66,0% to mężczyźni (przed rokiem 66,7%). Liczba pomagających członków rodzin zmalała z 200 tys. w 2008 r. do 183 tys. w 2009 r. (spadek o 8,5%) – w tym przypadku większość (72,7%) stanowiły kobiety (przed rokiem 68,0%).

W sektorze prywatnym, podobnie jak przed rokiem, przeważały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (999 tys., tj. 36,7% udziału) oraz policealnym i średnim zawodowym (772 tys., tj. 28,4%); wśród nich większość stanowili mężczyźni (odpowiednio: 72,5% i 56,1%). W grupie rolników indywidualnych najwięcej – 265 tys., tj. 38,5% było osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (w stosunku do 2008 r. wzrost o 6,0%) oraz osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym – 261 tys., tj. 37,9% (spadek w stosunku do 2008 r. o 19,0%). W obu kategoriach wykształcenia przeważali mężczyźni (porównywalnie: 67,5% i 53,6%). Przeważająca liczba pracujących w sektorze publicznym miała wykształcenie wyższe – 394 tys. osób, tj. 34,2% oraz policealne i średnie zawodowe – 359 tys., tj. 31,2%. W grupach tych ponad połowę stanowiły kobiety (odpowiednio: 56,0% oraz 62,3%).

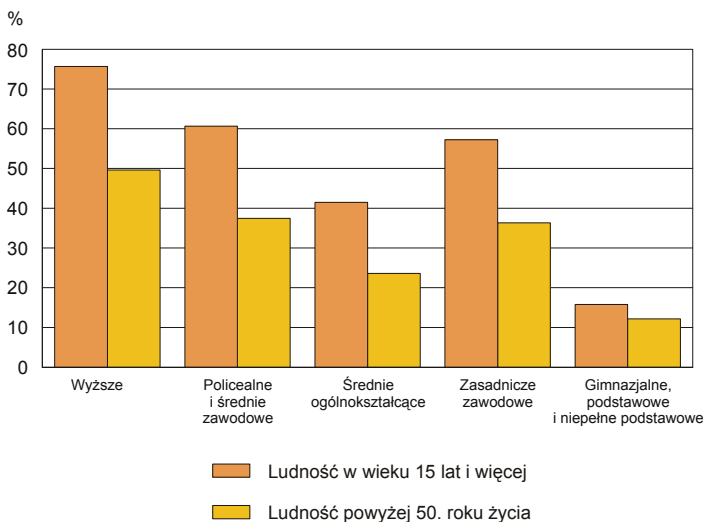
Ogólna liczba pracowników najemnych (w obu sektorach) wzrosła o 3,3% w porównaniu z 2008 r. i wyniosła 2700 tys. (przed rokiem było to 2614 tys.), a większość stanowili mężczyźni – 55,4%. Wśród pracowników najemnych, podobnie jak przed rokiem, najwięcej było

Wykres 7. **PRACOWNICY NAJEMNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)**

osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 859 tys. (31,8%) wśród których większość (71,1%), podobnie jak przed rokiem, stanowili mężczyźni. Wśród pracujących na własny rachunek przeważały (332 tys., tj. 33,6%) osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (74,4% to mężczyźni). Najsłabiej wykształconą była grupa pomagających członków rodzin, z których większość (79 tys., tj. 43,2%) miała wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe (34,2% z tej grupy to mężczyźni).

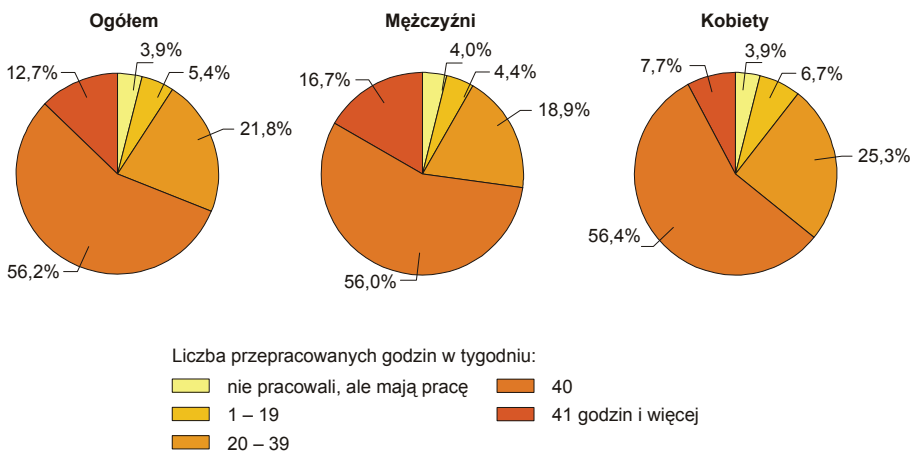
Wykres 8. **WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA LUDNOŚCI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza liczby godzin przepracowanych w tygodniu przez pracowników najemnych powyżej 50. roku życia w głównym miejscu pracy wykazała, że zdecydowana większość osób – 1515 tys. (56,1%) pracowała 40 godzin, do 19 godzin pracowało – 145 tys., (5,4%) w przedziale od 20 do 39 godzin – 587 tys. (21,7%), a 41 godzin i więcej – 342 tys. osób, (12,7%). Wyniki badania wskazują, że podobnie jak przed rokiem, mężczyźni stanowili zdecydowaną większość wśród osób pracujących 40 godzin tygodniowo – 836 tys., tj. 55,2% oraz od 41 godzin i więcej – 250 tys., tj. 73,1%. Krócej pracowały kobiety, i tak jak przed rokiem przeważały wśród osób pracujących: do 19 godzin w tygodniu – 80 tys., tj. 55,2% oraz od 20 do 39 godzin tygodniowo pracowało 305 tys. tj. 52,0%.

Wykres 9. **PRACOWNICY NAJEMNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG LICZBY PRZEPRACOWANYCH GODZIN W TYGODNIU^a ORAZ PŁCI W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)**

a W głównym miejscu pracy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Spośród ogółu pracujących (3870 tys. osób) rozpatrując pod względem rodzaju prowadzonej działalności (sekcje PKD), najwięcej pracowało:

- w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie – 740 tys. osób, tj. 19,1%,
- w przetwórstwie przemysłowym – 622 tys., tj. 16,1%,
- w handlu oraz naprawie pojazdów mechanicznych – 394 tys., tj. 10,2%,
- w edukacji – 325 tys., tj. 8,4%,
- w budownictwie – 293 tys., tj. 7,6%,
- w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej – 258 tys., tj. 6,7%,
- w transporcie i gospodarce magazynowej – 243 tys., tj. 6,3%.

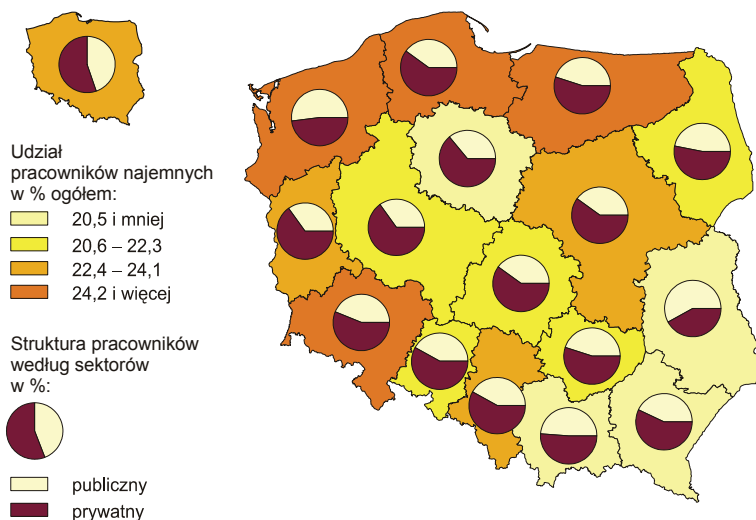
Najbardziej liczne grupy zawodów to rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 678 tys., tj. 17,5%, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 562 tys., tj. 14,5% oraz specjaliści – 545 tys. osób, tj. 14,1%.

TABL. 1 (5). PRACUJĄCY POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, STATUSU ZATRUDNIENIA I WOJEWÓDZTWA W IV KWARTALE (BAEL)

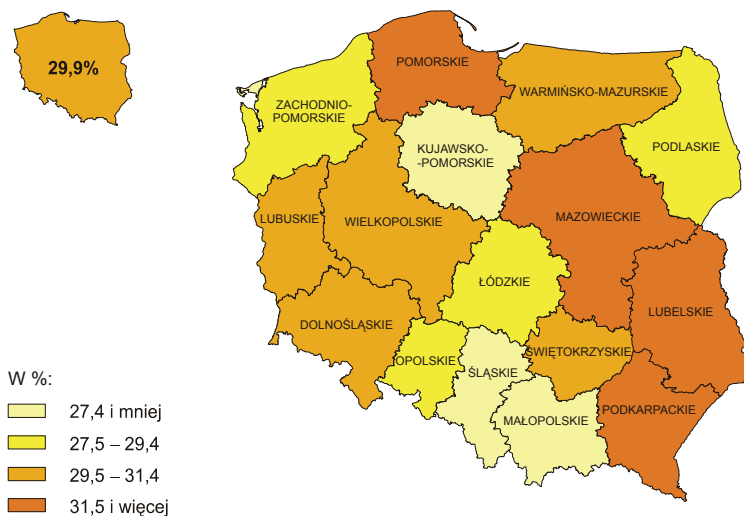
WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety	Pracujący ogółem			Pracownicy najemni			Pracujący na własny rachunek	Pomaga- jący członko- wie rodzin	Wskaźnik zatrudnie- nia w %	
	ogółem	w tym sektor prywatny		razem	sektor					
		razem	w tym w rolnic- twie indywidualnym		publiczny	prywatny				
w tysiącach osób										
POLSKA	2008 O	3749	2578	699	2614	1171	1442	936	200	29,5
	M	2160	1631	387	1473	529	944	624	64	39,0
	K	1589	946	311	1141	643	499	312	136	22,1
	2009 O	3870	2721	689	2700	1149	1551	988	183	29,9
	M	2197	1686	391	1495	512	983	652	50	38,9
	K	1673	1035	297	1205	637	567	335	133	22,9
Województwa:										
dolnośląskie	O	334	212	24	273	121	152	57	.	30,5
	M	191	137	15	152	54	98	39	–	40,7
	K	143	76	9	121	67	54	18	.	22,9
kujawsko-pomorskie	O	166	127	29	107	39	68	54	6	25,4
	M	95	80	18	60	16	44	34	.	34,5
	K	71	48	12	47	23	24	20	.	18,7
lubelskie	O	255	179	99	132	76	55	107	17	33,1
	M	136	101	53	67	35	32	65	.	41,3
	K	119	78	46	65	41	23	42	12	27,0
lubuskie	O	116	84	10	91	32	60	23	.	31,4
	M	67	55	5	51	12	39	15	.	39,4
	K	49	30	5	41	19	21	8	–	24,5
łódzkie	O	310	230	63	201	79	121	92	18	28,9
	M	178	135	34	113	42	71	59	5	39,6
	K	132	95	29	87	37	50	33	12	21,2
małopolskie	O	253	172	63	163	80	82	73	16	25,8
	M	144	107	33	93	37	56	48	.	33,2
	K	108	65	31	69	43	26	26	14	20,0
mazowieckie	O	576	406	87	429	170	258	127	21	32,2
	M	320	252	58	229	68	161	87	.	42,4
	K	256	153	29	200	102	98	39	17	24,7
opolskie	O	90	63	15	63	27	37	19	7	27,7
	M	54	40	8	39	14	25	12	.	38,5
	K	37	24	7	24	13	12	7	5	19,7
podkarpackie	O	228	185	107	100	43	57	87	41	34,6
	M	126	103	52	61	23	38	55	10	43,6
	K	102	82	55	39	20	20	32	31	27,6
podlaskie	O	119	86	36	70	33	37	39	10	28,8
	M	66	53	23	35	13	22	27	.	36,0
	K	53	33	13	34	20	14	12	6	23,1
pomorskie	O	220	148	8	182	72	109	35	.	31,7
	M	123	93	5	95	30	65	27	.	40,6
	K	97	55	.	87	42	45	8	.	24,8
śląskie	O	440	291	13	358	150	208	79	.	27,3
	M	249	175	9	201	75	126	46	.	34,5
	K	191	116	5	157	75	82	33	.	21,4
świętokrzyskie	O	147	106	43	89	40	49	50	7	29,9
	M	81	63	24	48	18	30	29	.	37,2
	K	65	43	19	41	22	19	21	.	24,1
warmińsko-mazurskie	O	152	102	19	111	50	61	37	.	30,0
	M	92	70	13	64	22	42	27	.	39,8
	K	60	32	7	47	28	19	10	.	21,7
wielkopolskie	O	304	230	60	212	74	138	72	20	31,0
	M	184	156	34	124	27	97	54	6	42,4
	K	121	74	26	87	47	41	19	15	22,1
zachodniopomorskie	O	161	99	11	120	62	58	36	5	29,1
	M	92	67	9	62	25	37	28	.	37,9
	K	69	32	.	58	37	21	8	.	22,2

Mapa 2. **PRACOWNICY NAJEMNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI I WOJEWÓDZTW W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mapa 3. **WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA LUDNOŚCI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

TABL. 2 (6). PRACUJĄCY POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI PKD 2007 I WOJEWÓDZTW W IV KWARTALE (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przetwórstwo przemysłowe	budownictwo	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	transport i gospodar- ka maga- zynowa	edukacja	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
		w tysiącach osób						
POLSKA 2008	3749	745	655	283	356	249	314	217
2009	3870	740	622	293	394	243	325	258
Województwa:								
dolnośląskie	334	27	54	31	28	26	30	24
kujawsko-pomorskie	166	34	35	8	22	14	13	7
lubelskie	255	102	30	10	17	9	20	21
lubuskie	116	12	23	12	12	7	9	7
łódzkie	310	66	53	22	31	24	20	20
małopolskie	253	65	38	20	19	12	23	15
mazowieckie	576	90	68	35	52	29	57	51
opolskie	90	19	20	6	10	5	7	5
podkarpackie	228	109	22	10	18	8	15	8
podlaskie	119	37	15	7	9	5	11	9
pomorskie	220	14	45	21	26	15	16	16
śląskie	440	14	92	39	70	33	41	30
świętokrzyskie	147	43	23	9	13	7	12	11
warmińsko-mazurskie	152	23	20	16	15	12	11	12
wielkopolskie	304	71	61	34	32	23	26	11
zachodniopomorskie	161	16	22	14	21	13	15	10

TABL. 3 (7). PRACUJĄCY POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG WYBRANYCH GRUP ZAWODÓW I WOJEWÓDZTW W IV KWARTALE (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym								
		przedstawiciele władz publicznych, wyż- si urzędnicy i kie- rownicy	specjaliści	technicy i średni personel	praco- wnicy biurowi	pracowni- cy usług osobi- stych i sprze- dawcy	rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	robotnicy przemysłowi i rze- mieślnicy	operatorzy i monte- rzy maszyn i urzą- dzeń	praco- wnicy przy pracach prostych
		w tysiącach osób								
POLSKA 2008	3749	318	508	366	216	326	691	565	374	379
2009	3870	313	545	436	196	366	678	562	369	399
Województwa:										
dolnośląskie	334	21	48	46	20	38	20	63	44	33
kujawsko- -pomorskie	166	12	18	16	11	22	30	22	20	15
lubelskie	255	18	39	22	7	13	99	25	19	13
lubuskie	116	9	15	15	7	11	7	21	14	16
łódzkie	310	30	33	27	12	34	62	37	33	43
małopolskie	253	18	45	23	14	16	63	38	16	20
mazowieckie	576	51	107	75	33	53	90	57	41	67
opolskie	90	7	12	10	.	8	15	13	12	9
podkarpackie	228	13	25	19	7	14	106	19	16	10
podlaskie	119	9	17	13	5	8	35	13	11	9

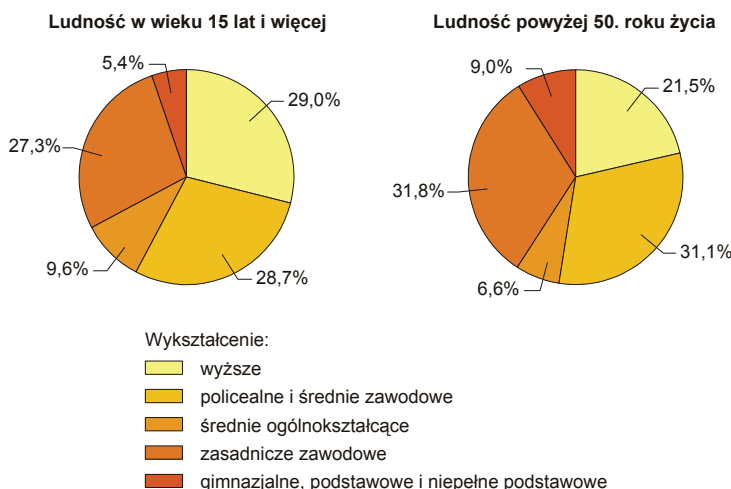
TABL. 3 (7). PRACUJĄCY POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG WYBRANYCH GRUP ZAWODÓW I WOJEWÓDZTW W IV KWARTALE (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym								
		przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	specjaliści	technicy i średni personel	pracownicy biurowi	pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	pracownicy przy pracach prostych
	w tysiącach osób									
Województwa (dok.):										
pomorskie	220	15	30	34	13	25	6	41	23	32
śląskie	440	42	67	57	26	52	14	83	49	50
świętokrzyskie	147	14	17	11	6	11	43	19	9	16
warmińsko-mazurskie	152	9	23	20	5	15	16	31	16	16
wielkopolskie	304	33	30	25	16	25	60	55	30	30
zachodniopomorskie	161	11	21	25	7	23	12	27	16	18

TABL. 4 (8). PRACUJĄCY POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, STATUSU ZATRUDNIENIA I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety	Pracujący ogółem			Pracownicy najemni			Pracujący na własny rachunek		Pomaga- jący członko- wie rodzin	Wskaźnik zatrud- nienia w %	
	ogółem	w tym sektor prywatny		razem	sektor		razem	w tym praco- dawcy			
		razem	w tym rolnictwie indywi- dualnym		publiczny	prywatny					
w tysiącach osób											
POLSKA 2008	O	3749	2578	699	2614	1171	1442	936	198	200	29,5
	M	2160	1631	387	1473	529	944	624	143	64	39,0
	K	1589	946	311	1141	643	499	312	54	136	22,1
2009	O	3870	2721	689	2700	1149	1551	988	203	183	29,9
	M	2197	1686	391	1495	512	983	652	140	50	38,9
	K	1673	1035	297	1205	637	567	335	63	133	22,9
Wyszktałcenie:											
wyższe	O	743	349	17	581	394	187	157	65	6	50,2
	M	384	212	9	283	173	111	101	44	–	54,2
	K	359	137	8	297	221	76	56	21	6	46,5
policейalne i śred- nie zawodowe	O	1131	772	123	839	359	480	261	75	31	38,0
	M	568	433	60	401	135	266	164	51	.	44,5
	K	563	339	63	438	224	214	96	24	29	33,1
średnie ogólno- kształcące	O	237	159	23	177	78	99	48	16	12	23,9
	M	64	49	.	42	15	27	22	9	–	32,0
	K	173	110	19	135	63	72	26	7	12	21,9
zasadnicze zawo- dowe	O	1247	999	265	859	248	611	332	42	55	36,8
	M	878	724	179	611	154	457	247	32	20	43,4
	K	368	275	85	248	94	154	85	10	35	27,0
gimnazjalne, pod- stawowe i niepeł- ne podstawowe ...	O	512	442	261	244	70	174	189	6	79	12,4
	M	303	268	140	158	35	123	118	.	27	21,1
	K	209	175	122	86	35	51	72	.	52	7,8

Wykres 10. STRUKTURA PRACOWNIKÓW NAJEMNYCH WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

TABL. 5 (9). PRACOWNICY NAJEMNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, GODZIN PRZEPRACOWANYCH W BADANYM TYGODNIU^a I WOJEWÓDZTW W IV KWARTALE (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety		Ogółem	Pracownicy, którzy w badanym tygodniu					
			nie pracowali, ale mają pracę	przepracowali				
				1–19 godzin	20–39	40	41 godzin i więcej	
		w tysiącach osób						
POLSKA	2008	O	2614	115	142	465	1522	370
		M	1473	74	58	197	870	274
		K	1141	42	83	268	652	96
	2009	O	2700	105	145	587	1515	342
		M	1495	59	65	282	836	250
		K	1205	46	80	305	679	91
Województwa:								
			273	12	17	38	166	41
			107	.	5	26	53	19
			132	7	7	24	81	14
			91	.	.	24	51	12
			201	10	6	47	120	21
			163	7	6	38	92	19
			429	15	31	106	222	53
			63	.	.	14	36	6
			100	7	8	25	52	6
			70	.	.	19	35	10
			182	7	6	23	108	34
			358	13	16	85	198	45
			89	.	.	19	52	10
			111	.	5	20	72	10
			212	8	16	56	104	28
			120	7	.	24	73	14

^a W głównym miejscu pracy.

TABL. 6 (10). PRACUJĄCY POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I WOJEWÓDZTW W IV KWARTALE (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – miasto W – wieś		Poziom wykształcenia									
		wyższe		policealne i średnie zawodowe		średnie ogólnokształcące		zasadnicze zawodowe		gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	
		pracują- cy w tys.	wskaźnik zatrud- nienia w %	pracują- cy w tys.	wskaźnik zatrud- nienia w %	pracują- cy w tys.	wskaźnik zatrud- nienia w %	pracują- cy w tys.	wskaźnik zatrud- nienia w %	pracują- cy w tys.	wskaźnik zatrud- nienia w %
POLSKA	2008 O	710	51,3	1023	36,9	221	22,7	1177	36,5	617	14,2
	M	603	50,5	748	34,4	169	20,8	658	31,6	195	10,1
	W	107	56,6	275	45,7	52	32,1	520	45,3	423	17,4
	2009 O	743	50,2	1131	38,0	237	23,9	1247	36,8	512	12,4
	M	649	49,8	820	35,4	183	22,1	678	31,7	149	8,5
	W	94	52,9	311	47,3	55	33,5	568	45,6	364	15,3
Województwa:											
dolnośląskie		67	51,4	112	42,5	21	26,0	104	34,6	30	9,5
kujawsko-pomorskie		26	49,6	42	32,6	15	30,9	55	28,9	27	11,7
lubelskie		48	59,7	80	44,2	11	28,7	71	40,0	46	15,6
lubuskie		13	43,1	41	43,5	11	29,2	38	40,0	13	11,7
łódzkie		51	49,9	83	39,7	19	20,9	102	39,8	55	13,2
małopolskie		51	47,2	64	31,4	14	19,9	97	31,0	27	9,6
mazowieckie		151	48,9	185	39,1	35	24,0	153	44,7	53	10,1
opolskie		15	47,9	29	38,6	6	23,4	33	37,5	7	6,8
podkarpackie		37	53,8	49	38,7	10	22,0	72	45,0	60	23,3
podlaskie		24	48,9	34	36,6	.	x	33	44,5	23	13,2
pomorskie		40	50,2	69	40,6	21	29,4	62	35,6	27	13,8
śląskie		96	50,0	126	32,7	32	24,5	161	29,5	25	6,9
świętokrzyskie		24	50,1	41	38,3	8	23,1	50	41,7	24	13,3
warmińsko-mazurskie		27	48,4	46	40,5	.	x	44	42,0	30	15,1
wielkopolskie		46	58,9	78	35,8	13	19,5	121	39,7	47	14,9
zachodniopomorskie		26	41,2	53	38,8	13	24,8	51	35,7	17	11,0

VI. BEZROBOTNI

Synteza

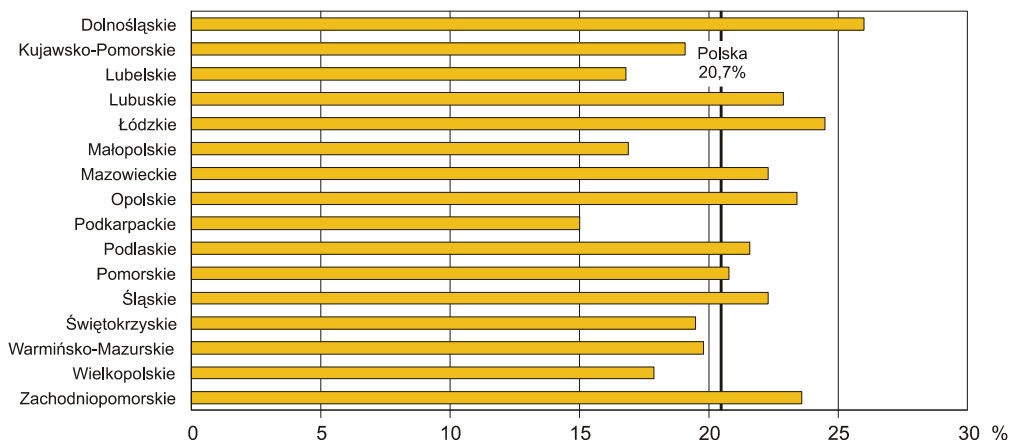
Informacje o bezrobotnych powyżej 50. roku życia zostały opracowane na podstawie danych wynikowych uzyskanych z badania „Bezrobocie rejestrowane”, zrealizowanego na formularzach MPiPS oraz uogólnionych wyników reprezentacyjnego „Badania aktywności ekonomicznej ludności” (BAEL).

* * *

Wśród aktywnych zawodowo w grupie osób powyżej 50. roku życia w kraju było 256 tys. bezrobotnych, w tym 110 tys. kobiet. Stopa bezrobocia według BAEL w tej grupie wiekowej wyniosła 6,2%, zarówno dla ogółu, jak i dla poszczególnych płci.

Bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy w grudniu 2009 r. było 892,7 tys., w tym 966,4 tys. to kobiety. Spośród ogółu bezrobotnych rejestrowanych w końcu 2009 r. 20,7%, tj. 391,7 tys. stanowiły osoby powyżej 50. roku życia (w tym 155,9 tys. kobiet, tj. 39,8%). Najwyższy odsetek kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych zaobserwowano w województwie wielkopolskim (54,7%), najniższy zaś w województwie podlaskim (46,0%). Województwem, w którym odnotowano największy udział osób powyżej 50. roku życia w zbiorowości wszystkich bezrobotnych było województwo dolnośląskie (26,0%), najmniejszy zaś udział wystąpił w województwie podkarpackim (15,0%). Liczba wszystkich bezrobotnych z prawem do zasiłku znajdujących się w rejestrach na koniec 2009 r. wyniosła 380,0 tys. osób, tj. 20,1% ogółu bezrobotnych (w tym 170,9 tys. to kobiety, tj. 9,0% ogółu); bezrobotnych powyżej 50. roku życia z prawem do zasiłku

Wykres 11. **UDZIAŁ ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH W 2009 R. (MPiPS)**
Stan w dniu 31 XII

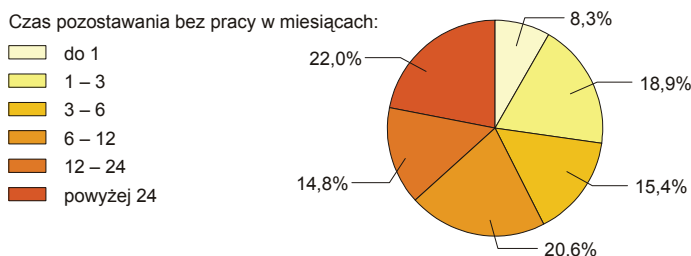

było 103,5 tys., tj. 5,5% ogółu w tej grupie wiekowej (w tym 38,7 tys. było kobiet, tj. 2,0%).

Uwzględniając sytuację w poszczególnych miesiącach 2009 r. największą liczbę bezrobotnych powyżej 50. roku życia zanotowano w grudniu (391,7 tys. osób, w tym 155,9 tys. kobiet), a najniższą – w czerwcu (341,0 tys., w tym 140,5 tys. kobiet).

Według kryterium czasu pozostawania bez pracy zauważono, że wśród bezrobotnych powyżej 50. roku życia (391,7 tys.) najliczniejszą grupę w analizowanym roku stanowili bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 24 miesięcy (86,1 tys., tj. 22,0%), zaś najmniejszą – pozostający bez pracy do miesiąca (32,6 tys., tj. 8,3%). Podobna sytuacja została zaobserwowana w przypadku kobiet, odpowiednio: 41,4 tys. (26,5%) i 10,4 tys. (6,7%).

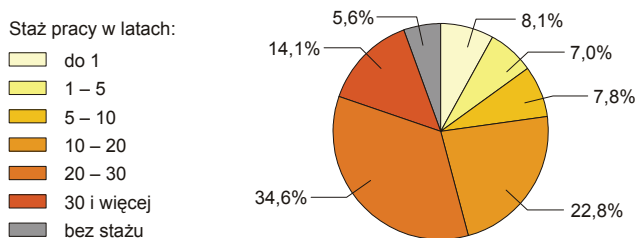
Wykres 12. **ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY W 2009 R. (MPiPS)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Biorąc pod uwagę kryterium stażu pracy wśród bezrobotnych powyżej 50. roku życia przeważała zbiorowość osób legitymujących się stażem od 20 do 30 lat (135,6 tys. osób, tj. 34,6%). Najmniejszą grupę w tej kategorii stanowili bezrobotni bez stażu pracy (22,0 tys., tj. 5,6%). W zbiorowości (155,9 tys.) bezrobotnych kobiet powyżej 50. roku życia największy udział miały kobiety ze stażem pracy od 20 do 30 lat (50,3 tys., tj. 32,3%), a najmniejszy bez stażu pracy (9,8 tys., tj. 6,3%).

Wykres 13. **ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG STAŻU PRACY W 2009 R. (MPiPS)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując strukturę grupy bezrobotnych osób powyżej 50. roku życia według poziomu wykształcenia najliczniej występowały osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (164,7 tys., tj. 42,0%), najmniejszą zaś osoby z wykształceniem wyższym (13,0 tys., tj. 3,3%). Wśród bezrobotnych kobiet powyżej 50. roku życia sytuacja wyglądała podobnie – największą grupę tworzyły kobiety z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (61,7 tys., tj. 39,6%), a najmniejszą – z wykształceniem wyższym (4,8 tys., tj. 3,1%).

W ramach aktywnych form zwalczania bezrobocia z pomocy w postaci rozmowy wstępnej skorzystało 113,7 tys. bezrobotnych powyżej 50. roku życia (najwięcej w województwie kujawsko-pomorskim – 12,5 tys.), a z porady indywidualnej – 110,4 tys. osób (najwięcej także w województwie kujawsko-pomorskim – 12,1 tys.). W zakresie poradnictwa zawodowego z porady grupowej skorzystało 27,0 tys. osób (najwięcej również w województwie kujawsko-pomorskim – 3,0 tys.), zaś liczba osób uczestniczących w spotkaniach grupowych wyniosła 36,8 tys. (najwięcej w województwie dolnośląskim – 5,8 tys.). W aktywnych programach rynku pracy z zatrudnienia przy pracach interwencyjnych skorzystało 5,9 tys. osób (najwięcej w województwie warmińsko-mazurskim – 0,8 tys.).

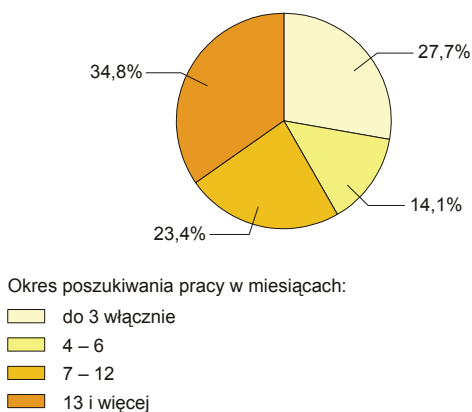
W ciągu 2009 r. w urzędach pracy zarejestrowano 453,4 tys. osób powyżej 50. roku życia. Najwięcej nowych rejestracji bezrobotnych wystąpiło w styczniu (46,6 tys.), natomiast najmniej – w maju (32,1 tys.). Wyrejestrowanych bezrobotnych powyżej 50. roku życia było zaś 379,7 tys. osób. Najwięcej bezrobotnych wyrejestrowało się w maju (39,7 tys. osób), natomiast najmniej – w styczniu (21,9 tys. osób).

Według wyników uzyskanych z BAEL, wśród bezrobotnych poszukujących pracy jako pracownicy najemni (255 tys. bezrobotnych) zdecydowanie największą grupę stanowiły osoby, które deklarowały chęć podjęcia pracy tylko w pełnym wymiarze czasu (97 tys. osób, tj. 38,0%). Chętnych do podjęcia pracy w jakimkolwiek wymiarze czasu było 91 tys. (35,7%).

W 2009 r. przeciętny czas poszukiwania pracy (według BAEL) wyniósł 16,4 miesiąca i w przypadku kobiet był wyższy (17,5 miesiąca) niż mężczyźn (15,5 miesiąca). Najwięcej było osób, które poszukiwały pracy ponad 13 miesięcy (89 tys. osób), natomiast najmniej było osób poszukujących pracy w okresie od 4 do 6 miesięcy (36 tys.). Analizując zróżnicowanie przeciętnego czasu poszukiwania pracy według poziomu wykształcenia zauważono, że pracy najdłużej poszukiwały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (17,8 miesięcy), a najkrócej osoby z wykształceniem wyższym (9,1 miesiąca).

Przeciętny czas poszukiwania pracy dla osób mieszkających na wsi był wyższy od przeciętnego czasu poszukiwania pracy dla osób zamieszkałych w miastach i wyniósł odpowiednio: 17,3 i 15,9 miesięcy.

Wykres 14. **BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG OKRESU POSZUKIWANIA PRACY W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

TABL. 1 (11). BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I RODZAJU POSZUKIWANEJ PRACY W IV KWARTALE (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety			Ogółem	Bezrobotni, którzy:	
				stracili pracę	powracają do pracy po przerwie
			w tysiącach osób		
OGÓŁEM	2008	O	207	86	111
		M	118	56	55
		K	88	30	56
	2009	O	256	115	128
		M	146	80	63
		K	110	35	65

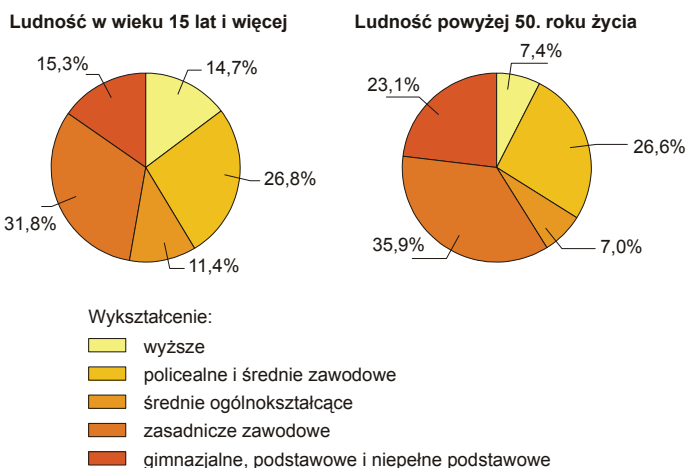
POZIOM WYKSZTAŁCENIA

Wyższe	O	19	10	8
	M	9	6	.
	K	10	.	.
Policealne i średnie zawodowe.....	O	68	31	34
	M	31	17	14
	K	37	15	21
Średnie ogólnokształcące	O	18	8	10
	M	8	.	.
	K	10	.	6
Zasadnicze zawodowe	O	92	47	40
	M	64	41	22
	K	28	6	18
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	O	59	19	36
	M	33	13	20
	K	26	6	16

RODZAJ POSZUKIWANEJ PRACY

Poszukujący pracy:				
jako pracownicy najemni	O	255	115	126
	M	146	80	63
	K	110	35	63
z tego:				
tylko w pełnym wymiarze czasu	O	97	57	36
	M	61	40	20
	K	36	17	16
w pełnym wymiarze czasu, ale mogą podjąć pracę w niepełnym wymiarze	O	45	26	18
	M	26	17	8
	K	19	9	10
w jakimkolwiek wymiarze czasu	O	91	27	58
	M	49	20	27
	K	43	7	31

Wykres 15. STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

TABL. 2 (12). BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, OKRESU POSZUKIWANIA PRACY, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I RODZAJU POSZUKIWANEJ PRACY W IV KWARTALE (BAEL)

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety		Ogółem	Według okresu poszukiwania pracy				Przeciętny czas poszukiwania pracy w miesiącach	Stopa bezrobocia w %
			do 3 miesięcy	4–6	7–12	13 miesięcy i więcej		
		w tysiącach osób						
OGÓŁEM	2008 O	207	60	34	39	73	15,2	5,2
	M	118	39	20	21	38	14,1	5,2
	K	88	20	14	18	36	16,6	5,3
	2009 O	256	71	36	60	89	16,4	6,2
	M	146	46	20	36	44	15,5	6,2
	K	110	25	15	24	45	17,5	6,2

POZIOM WYKSZTAŁCENIA

Wyższe	19	7	.	.	5	9,1	2,5
Policealne i średnie zawodowe	68	17	12	18	21	15,5	5,7
Średnie ogólnokształcące	18	.	.	7	5	16,6	7,2
Zasadnicze zawodowe	92	24	11	20	37	17,8	6,9
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	59	19	7	11	21	16,8	10,3

TABL. 2 (12). **BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, OKRESU POSZUKIWANIA PRACY, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I RODZAJU POSZUKIWANEJ PRACY W IV KWARTALE (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety	Ogółem	Według okresu poszukiwania pracy				Przeciętny czas poszu- kiwania pracy w miesiącach	
		do 3 miesięcy	4–6	7–12	13 miesięcy i więcej		
	w tysiącach osób						
RODZAJ POSZUKIWANEJ PRACY							
Poszukujący pracy:							
jako pracownicy najemni	O	255	71	35	60	89	16,4
	M	146	46	20	36	44	15,5
	K	109	25	15	24	45	17,6
w tym:							
tylko w pełnym wymiarze czasu ..	O	97	28	11	27	31	15,3
	M	61	21	8	15	17	14,9
	K	36	7	.	12	15	16,1
w jakimkolwiek wymiarze czasu ..	O	91	23	10	18	41	20,0
	M	49	12	.	11	22	20,2
	K	43	11	7	7	18	19,8

TABL. 3 (13). **BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG OKRESU POSZUKIWANIA PRACY, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W IV KWARTALE 2009 R. (BAEL)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Okres poszukiwania pracy				Przeciętny czas poszuki- wania pracy w miesiącach
		do 3 miesięcy	4–6	7–12	13 miesięcy i więcej	
	w tysiącach osób					
OGÓŁEM	256	71	36	60	89	16,4
w tym bezrobotni którzy:						
stracili pracę	115	37	17	32	30	11,9
powracają do pracy po						
przerwie	128	28	18	25	56	19,9
MĘŻCZYŻNI	146	46	20	36	44	15,5
w tym bezrobotni którzy:						
stracili pracę	80	29	11	24	17	11,8
powracają do pracy po przerwie	63	16	9	12	25	19,6
KOBIETY	110	25	15	24	45	17,5
w tym bezrobotni którzy:						
stracili pracę	35	8	6	8	13	12,2
powracają do pracy po przerwie	65	12	9	13	31	20,1
MIASTO	186	55	25	42	64	15,9
w tym bezrobotni którzy:						
stracili pracę	86	29	12	22	24	12,5
powracają do pracy po przerwie	89	20	13	18	38	19,0
WIEŚ	71	16	11	18	25	17,3
w tym bezrobotni którzy:						
stracili pracę	29	8	5	10	6	10,9
powracają do pracy po przerwie	39	8	5	7	18	21,3

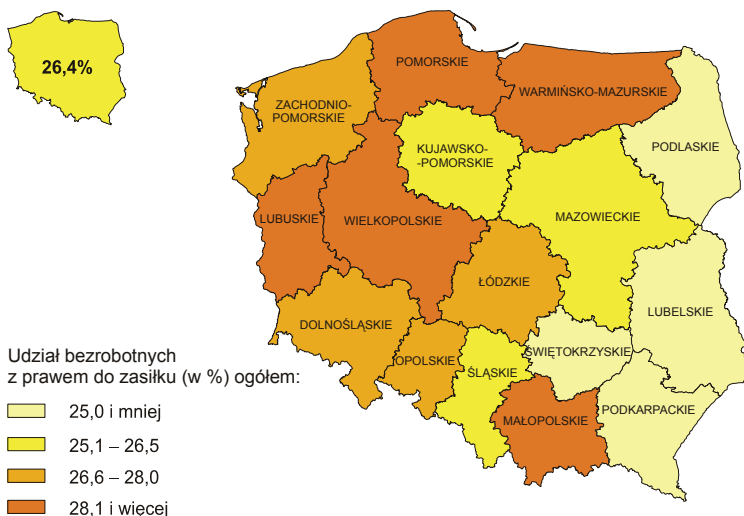
TABL. 4 (14). ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG WOJEWÓDZTW (MpiPS)

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Bezrobotni ogółem				Z liczby ogółem powyżej 50. roku życia			
	ogółem		w tym z prawem do zasiłku		razem		w tym z prawem do zasiłku	
	ogółem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH								
POLSKA 2008	1473752	833435	271269	133715	317904	138260	65563	27427
2009	1892680	966421	380007	170855	391672	155922	103460	38653
Województwa:								
dolnośląskie	146260	74319	31586	14684	38020	15006	10103	3874
kujawsko-pomorskie	134127	72105	29848	13026	25659	11039	6760	2522
lubelskie	117237	57459	15064	6113	19654	7306	3401	1185
lubuskie	61062	31617	14699	7076	13974	5550	4154	1591
łódzkie	128105	63409	28005	13440	31404	12360	8784	3662
małopolskie	130007	67620	22947	9942	21934	8805	6214	2176
mazowieckie	224480	107950	46489	20528	50087	19070	12705	4617
opolskie	47129	24235	8333	3679	11021	4123	2947	1035
podkarpackie	141944	71158	24996	9780	21325	8048	5072	1531
podlaskie	61169	28149	8602	3453	13217	4618	2769	896
pomorskie	100267	52937	24303	11499	20895	8542	6425	2480
śląskie	168425	89903	31235	15342	37589	16215	9689	4091
świętokrzyskie	83819	41888	15383	6403	16341	6271	3751	1247
warmińsko-mazurskie	109181	56334	26426	11528	21669	8981	6204	2214
wielkopolskie	133563	73039	28309	13375	23861	10068	7661	2894
zachodniopomorskie	105905	54299	23782	10987	25022	9920	6821	2638
W ODSETKACH								
POLSKA 2008	100,0	56,6	18,4	9,1	21,6	9,4	4,4	1,9
2009	100,0	51,1	20,1	9,0	20,7	8,2	5,5	2,0
Województwa:								
dolnośląskie	100,0	50,8	21,6	10,0	26,0	10,3	6,9	2,6
kujawsko-pomorskie	100,0	53,8	22,3	9,7	19,1	8,2	5,0	1,9
lubelskie	100,0	49,0	12,8	5,2	16,8	6,2	2,9	1,0
lubuskie	100,0	51,8	24,1	11,6	22,9	9,1	6,8	2,6
łódzkie	100,0	49,5	21,9	10,5	24,5	9,6	6,9	2,9
małopolskie	100,0	52,0	17,7	7,6	16,9	6,8	4,8	1,7
mazowieckie	100,0	48,1	20,7	9,1	22,3	8,5	5,7	2,1
opolskie	100,0	51,4	17,7	7,8	23,4	8,7	6,3	2,2
podkarpackie	100,0	50,1	17,6	6,9	15,0	5,7	3,6	1,1
podlaskie	100,0	46,0	14,1	5,6	21,6	7,5	4,5	1,5
pomorskie	100,0	52,8	24,2	11,5	20,8	8,5	6,4	2,5
śląskie	100,0	53,4	18,5	9,1	22,3	9,6	5,8	2,4
świętokrzyskie	100,0	50,0	18,4	7,6	19,5	7,5	4,5	1,5
warmińsko-mazurskie	100,0	51,6	24,2	10,6	19,8	8,2	5,7	2,0
wielkopolskie	100,0	54,7	21,2	10,0	17,9	7,5	5,7	2,2
zachodniopomorskie	100,0	51,3	22,5	10,4	23,6	9,4	6,4	2,5

Mapa 4. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA
Z PRAWEM DO ZASIŁKU WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R. (MPiPS)

Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

TABL. 5 (15). ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, MIESIĘCY I WOJEWÓDZTW (MPiPS)

Stan w końcu miesiąca

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety		Miesiące											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		w liczbach bezwzględnych											
POLSKA 2008	O	390319	385073	374219	356128	340857	326158	314600	306138	296986	292135	301650	317904
	M	218198	215912	209430	197690	187527	177743	170673	165922	162068	160158	167758	179644
	K	172121	169161	164789	158438	153330	148415	143927	140216	134918	131977	133892	138260
	2009 O	342602	353162	359425	352849	345245	341005	342473	343882	345928	354277	371125	391672
	M	198305	206938	212287	207969	203290	200483	201111	201717	203332	209105	221065	235750
	K	144297	146224	147138	144880	141955	140522	141362	142165	142596	145172	150060	155922
Województwa:													
dolnośląskie	O	33460	34731	35421	34742	34045	33506	33737	33627	33771	34550	36029	38020
	M	19535	20565	21113	20689	20231	19891	19970	19820	19958	20527	21591	23014
	K	13925	14166	14308	14053	13814	13615	13767	13807	13813	14023	14438	15006
kujawsko-pomorskie	O	23488	23984	24066	23444	22800	22560	22504	22548	22566	22972	24074	25659
	M	12806	13193	13307	12884	12434	12259	12213	12241	12277	12680	13486	14620
	K	10682	10791	10759	10560	10366	10301	10291	10307	10289	10292	10588	11039
lubelskie	O	18789	19250	19635	19215	18623	18148	18110	17853	17722	17934	18717	19654
	M	11605	12010	12324	12012	11602	11184	11080	10959	10902	11062	11628	12348
	K	7184	7240	7311	7203	7021	6964	7030	6894	6820	6872	7089	7306
lubuskie	O	12055	12499	12631	12326	12045	12139	12244	12357	12275	12542	13097	13974
	M	7064	7402	7543	7298	7113	7198	7161	7222	7184	7399	7823	8424
	K	4991	5097	5088	5028	4932	4941	5083	5135	5091	5143	5274	5550

TABL. 5 (15). ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, MIESIĘCY I WOJEWÓDZTW (dok.)
Stan w końcu miesiąca

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety	Miesiące											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	w liczbach bezwzględnych											
Województwa (dok.):												
łódzkie	O 27559	28570	29171	28888	28300	28060	28364	28449	28414	28949	30092	31404
	M 16546	17298	17770	17531	17147	16931	17040	17033	17074	17430	18193	19044
	K 11013	11272	11401	11357	11153	11129	11324	11416	11340	11519	11899	12360
małopolskie	O 18336	18966	19621	19570	18939	18708	18662	18819	19018	19650	20698	21934
	M 10539	11055	11536	11477	11108	11058	10980	10983	11110	11535	12307	13129
	K 7797	7911	8085	8093	7831	7650	7682	7836	7908	8115	8391	8805
mazowieckie	O 44409	45503	46257	45659	45393	44957	45262	45543	45785	46618	48319	50087
	M 26516	27462	28100	27710	27536	27259	27427	27567	27774	28353	29703	31017
	K 17893	18041	18157	17949	17857	17698	17835	17976	18011	18265	18616	19070
opolskie	O 9494	9748	9854	9619	9333	9153	9217	9309	9238	9532	10232	11021
	M 5706	5922	6055	5915	5680	5615	5650	5664	5643	5839	6303	6898
	K 3788	3826	3799	3704	3653	3538	3567	3645	3595	3693	3929	4123
podkarpackie	O 18344	18820	19123	18940	18702	18765	19108	19287	19487	20010	20754	21325
	M 11134	11515	11792	11652	11445	11485	11701	11771	11920	12251	12833	13277
	K 7210	7305	7331	7288	7257	7280	7407	7516	7567	7759	7921	8048
podlaskie	O 11485	11735	11781	11444	11240	11144	11383	11600	11692	11905	12511	13217
	M 7293	7522	7596	7317	7197	7093	7209	7342	7447	7582	8074	8599
	K 4192	4213	4185	4127	4043	4051	4174	4258	4245	4323	4437	4618
pomorskie	O 16384	17159	17640	17216	17002	16852	16785	17069	17551	18159	19160	20895
	M 8769	9369	9702	9463	9412	9329	9310	9490	9823	10248	11032	12353
	K 7615	7790	7938	7753	7590	7523	7475	7579	7728	7911	8128	8542
śląskie	O 32060	33170	33969	34000	33328	32971	33103	33350	33499	34350	35740	37589
	M 17278	18197	18784	18752	18472	18207	18299	18467	18565	19174	20105	21374
	K 14782	14973	15185	15248	14856	14764	14804	14883	14934	15176	15635	16215
świętokrzyskie ...	O 16217	16468	16730	16194	15714	15555	15367	15173	15142	15227	15675	16341
	M 9674	9902	10159	9843	9480	9395	9342	9209	9213	9248	9557	10070
	K 6543	6566	6571	6351	6234	6160	6025	5964	5929	5979	6118	6271
warmińsko- -mazurskie	O 19159	19899	20125	19356	18747	18206	18253	18271	18554	19173	20345	21669
	M 10927	11521	11732	11215	10801	10397	10425	10413	10598	10974	11743	12688
	K 8232	8378	8393	8141	7946	7809	7828	7858	7956	8199	8602	8981
wielkopolskie	O 19303	20133	20785	20698	20171	19918	20029	20242	20424	21009	22354	23861
	M 10412	11047	11623	11567	11254	11059	11161	11369	11438	11834	12694	13793
	K 8891	9086	9162	9131	8917	8859	8868	8873	8986	9175	9660	10068
zachodniopo- -morskie	O 22060	22527	22616	21538	20863	20363	20345	20385	20790	21697	23328	25022
	M 12501	12958	13151	12644	12378	12123	12143	12167	12406	12969	13993	15102
	K 9559	9569	9465	8894	8485	8240	8202	8218	8384	8728	9335	9920

TABL. 6 (16). ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA Z PRAWEM DO ZASIŁKU
WEDŁUG PŁCI, MIESIĘCY I WOJEWÓDZTW (MPiPS)
Stan w końcu miesiąca

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety		Miesiące											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		w liczbach bezwzględnych											
POLSKA	O	65293	64328	62204	60391	58700	57261	56346	54975	54394	55399	58985	65563
	M	39540	38825	37429	36053	34778	33199	32326	31426	31004	31205	33671	38136
	K	25753	25503	24775	24338	23922	24062	24020	23549	23390	24194	25314	27427
2009	O	74383	78802	83019	84756	85944	87707	90580	91686	92716	95066	99517	103460
	M	44853	48103	51120	52303	53227	54249	56088	56924	57441	58570	61653	64807
	K	29530	30699	31899	32453	32717	33458	34492	34762	35275	36496	37864	38653
Województwa:													
dolnośląskie	O	7518	8130	8709	8887	9057	9201	9386	9309	9351	9497	9788	10103
	M	4417	4852	5208	5354	5527	5607	5692	5672	5704	5788	5990	6229
	K	3101	3278	3501	3533	3530	3594	3694	3637	3647	3709	3798	3874
kujawsko- pomorskie	O	5268	5554	5727	5805	5870	6060	6156	6143	6118	6218	6480	6760
	M	3256	3429	3524	3547	3570	3660	3724	3719	3716	3787	3985	4238
	K	2012	2125	2203	2258	2300	2400	2432	2424	2402	2431	2495	2522
lubelskie	O	2920	3065	3165	3078	2976	2885	3026	2940	2906	2986	3187	3401
	M	1899	2036	2142	2049	1977	1881	1965	1929	1880	1914	2053	2216
	K	1021	1029	1023	1029	999	1004	1061	1011	1026	1072	1134	1185
lubuskie	O	3144	3416	3615	3690	3738	3890	3989	4054	4017	4047	4067	4154
	M	1904	2065	2189	2238	2271	2396	2448	2478	2418	2423	2459	2563
	K	1240	1351	1426	1452	1467	1494	1541	1576	1599	1624	1608	1591
łódzkie	O	6223	6521	6851	6986	7123	7368	7747	7902	7911	8127	8474	8784
	M	3567	3777	3965	4073	4159	4269	4435	4548	4581	4703	4937	5122
	K	2656	2744	2886	2913	2964	3099	3312	3354	3330	3424	3537	3662
małopolskie	O	4256	4498	4840	4940	4898	5034	5150	5205	5345	5516	5894	6214
	M	2605	2802	3059	3105	3095	3200	3308	3344	3418	3530	3808	4038
	K	1651	1696	1781	1835	1803	1834	1842	1861	1927	1986	2086	2176
mazowieckie	O	8697	9051	9613	10004	10380	10658	11032	11241	11446	11810	12265	12705
	M	5358	5656	6091	6344	6593	6786	7040	7184	7295	7445	7761	8088
	K	3339	3395	3522	3660	3787	3872	3992	4057	4151	4365	4504	4617
opolskie	O	2160	2246	2374	2462	2503	2490	2624	2636	2646	2628	2834	2947
	M	1373	1455	1564	1637	1651	1670	1750	1736	1707	1702	1816	1912
	K	787	791	810	825	852	820	874	900	939	926	1018	1035
podkarpackie	O	3467	3635	3759	3859	3964	4159	4492	4617	4795	4925	5043	5072
	M	2302	2445	2577	2633	2699	2868	3125	3210	3345	3383	3491	3541
	K	1165	1190	1182	1226	1265	1291	1367	1407	1450	1542	1552	1531
podlaskie	O	2154	2210	2298	2229	2245	2246	2361	2400	2346	2370	2643	2769
	M	1365	1420	1480	1431	1441	1438	1523	1561	1522	1535	1773	1873
	K	789	790	818	798	804	808	838	839	824	835	870	896
pomorskie	O	4490	4894	5242	5259	5358	5499	5651	5756	5910	6033	6254	6425
	M	2628	2892	3096	3109	3197	3250	3354	3436	3544	3620	3787	3945
	K	1862	2002	2146	2150	2161	2249	2297	2320	2366	2413	2467	2480
śląskie	O	6290	6873	7248	7655	7798	8003	8254	8577	8760	8988	9339	9689
	M	3331	3714	3988	4219	4353	4446	4638	4870	4983	5131	5335	5598
	K	2959	3159	3260	3436	3445	3557	3616	3707	3777	3857	4004	4091
świętokrzyskie ...	O	2838	2987	3107	3142	3265	3340	3424	3427	3451	3452	3616	3751
	M	1819	1933	2030	2059	2133	2189	2246	2245	2249	2232	2354	2504
	K	1019	1054	1077	1083	1132	1151	1178	1182	1202	1220	1262	1247
warmińsko- mazurskie	O	4968	5213	5412	5410	5284	5199	5269	5297	5344	5532	5907	6204
	M	3304	3483	3620	3624	3531	3408	3423	3414	3415	3461	3745	3990
	K	1664	1730	1792	1786	1753	1791	1846	1883	1929	2071	2162	2214
wielkopolskie	O	4850	5180	5590	5906	6046	6129	6385	6520	6605	6826	7173	7661
	M	2776	3023	3301	3525	3599	3662	3860	3983	4008	4100	4342	4767
	K	2074	2157	2289	2381	2447	2467	2525	2537	2597	2726	2831	2894
zachodniopo- morskie	O	5140	5329	5469	5444	5439	5546	5634	5662	5765	6111	6553	6821
	M	2949	3121	3286	3356	3431	3519	3557	3595	3656	3816	4017	4183
	K	2191	2208	2183	2088	2008	2027	2077	2067	2109	2295	2536	2638

TABL. 7 (17). **NAPŁYW I ODPIYW BEZROBOTNYCH POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG MIESIĘCY I WOJEWÓDZT W (MPiPS)**

W miesiącu sprawozdawczym

WYSZCZEGÓLNIENIE		Miesiące											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		w liczbach bezwzględnych											
NAPŁYW													
POLSKA	2008	37116	24878	23887	25871	25264	25459	27766	24636	30204	34637	37196	40782
	2009	46560	33145	36328	32743	32088	32234	36782	32490	38109	43983	44534	44448
Województwa:													
dolnośląskie		4878	3512	3890	3314	3243	3167	3743	3050	3809	4615	4412	4585
kujawsko-pomorskie		2598	1979	2172	2088	1968	1992	2091	1975	2334	2633	2778	3123
lubelskie		2121	1344	1396	1204	1108	1056	1341	1098	1419	1685	1834	1932
lubuskie		2456	1685	1845	1736	1688	1786	1936	1891	1881	2171	2053	1911
łódzkie		3415	2776	2769	2505	2459	2701	3043	2607	2814	3211	3324	3144
małopolskie		2394	1682	1967	1734	1624	1722	1998	1838	2027	2381	2509	2358
mazowieckie		5306	3827	4382	3848	3778	3780	4272	3683	4332	4991	4854	4497
opolskie		1421	974	1233	1131	1339	1217	1364	1248	1358	1699	1699	1543
podkarpackie		1968	1331	1495	1455	1417	1376	1683	1341	1524	1738	1753	1569
podlaskie		1586	908	970	946	878	836	1035	947	1062	1205	1326	1338
pomorskie		2871	2035	2256	1898	1945	1981	2259	1942	2439	2595	2758	3190
śląskie		4713	3808	3986	3554	3395	3541	4157	3745	4318	4589	4549	4764
świętokrzyskie		1576	1138	1298	1208	1247	1182	1201	1032	1328	1532	1548	1562
warmińsko-mazurskie		2804	1756	1829	1803	1849	1616	1901	1727	2156	2617	2581	2694
wielkopolskie		2942	2181	2399	2201	2099	2176	2434	2192	2532	2993	3204	3048
zachodniopomorskie		3511	2209	2441	2118	2051	2105	2324	2174	2776	3328	3352	3190
ODPIYW													
POLSKA	2008	26623	30124	34741	43962	40535	40158	39324	33098	39356	39488	27681	24528
	2009	21862	22585	30065	39319	39692	36474	35314	31081	36063	35634	27686	23901
Województwa:													
dolnośląskie		2224	2241	3200	3993	3940	3706	3512	3160	3665	3836	2933	2594
kujawsko-pomorskie		1175	1483	2090	2710	2612	2232	2147	1931	2316	2227	1676	1538
lubelskie		879	883	1011	1624	1700	1531	1379	1355	1550	1473	1051	995
lubuskie		1118	1241	1713	2041	1969	1692	1831	1778	1963	1904	1498	1034
łódzkie		1567	1765	2168	2788	3047	2941	2739	2522	2849	2676	2181	1832
małopolskie		1122	1052	1312	1785	2255	1953	2044	1681	1828	1749	1461	1122
mazowieckie		2956	2733	3628	4446	4044	4216	3967	3402	4090	4158	3153	2729
opolskie		626	720	1127	1366	1625	1397	1300	1156	1429	1405	999	754
podkarpackie		857	855	1192	1638	1655	1313	1340	1162	1324	1215	1009	998
podlaskie		542	658	924	1283	1082	932	796	730	970	992	720	632
pomorskie		1358	1260	1775	2322	2159	2131	2326	1658	1957	1987	1757	1455
śląskie		2579	2698	3187	3523	4067	3898	4025	3498	4169	3738	3159	2915
świętokrzyskie		797	887	1036	1744	1727	1341	1389	1226	1359	1447	1100	896
warmińsko-mazurskie		1215	1016	1603	2572	2458	2157	1854	1709	1873	1998	1409	1370
wielkopolskie		1295	1351	1747	2288	2626	2429	2323	1979	2350	2408	1859	1541
zachodniopomorskie		1552	1742	2352	3196	2726	2605	2342	2134	2371	2421	1721	1496

TABL. 8 (18). ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, CZASU POZOSTAWANIA
BEZ PRACY I WOJEWÓDZTW (MPiPS)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety		Ogółem	Czas pozostawania bez pracy						
			poniżej 1 miesiąca	1–3	3–6	6–12	12–24	powyżej 24 miesięcy	
		w liczbach bezwzględnych							
POLSKA	2008	O	317904	30161	56646	36455	43810	41677	109155
		M	179644	19732	35095	20873	25203	24538	54203
		K	138260	10429	21551	15582	18607	17139	54952
	2009	O	391672	32636	74093	60486	80480	57839	86138
		M	235750	22226	46732	36298	50715	35024	44755
		K	155922	10410	27361	24188	29765	22815	41383
Województwa:									
dolnośląskie		O	38020	3198	7861	5930	7994	5561	7476
		M	23014	2153	5019	3540	4978	3310	4014
		K	15006	1045	2842	2390	3016	2251	3462
kujawsko-pomorskie		O	25659	2212	4851	3580	5111	3874	6031
		M	14620	1492	3056	2152	3044	2215	2661
		K	11039	720	1795	1428	2067	1659	3370
lubelskie		O	19654	1437	2987	2364	3207	2820	6839
		M	12348	1061	1950	1467	2184	1876	3810
		K	7306	376	1037	897	1023	944	3029
lubuskie		O	13974	1358	2865	2405	3179	2090	2077
		M	8424	925	1830	1427	1980	1252	1010
		K	5550	433	1035	978	1199	838	1067
łódzkie		O	31404	2393	5567	5040	7178	4987	6239
		M	19044	1544	3448	2997	4449	3045	3561
		K	12360	849	2119	2043	2729	1942	2678
małopolskie		O	21934	1715	4038	3398	4456	3212	5115
		M	13129	1143	2602	1990	2861	1952	2581
		K	8805	572	1436	1408	1595	1260	2534
mazowieckie		O	50087	3507	7886	7141	10226	7381	13946
		M	31017	2449	5204	4426	6792	4649	7497
		K	19070	1058	2682	2715	3434	2732	6449
opolskie		O	11021	1160	2553	1988	2227	1398	1695
		M	6898	821	1678	1230	1385	853	931
		K	4123	339	875	758	842	545	764
podkarpackie		O	21325	1147	3068	2827	3910	3195	7178
		M	13277	790	2036	1847	2715	2041	3848
		K	8048	357	1032	980	1195	1154	3330
podlaskie		O	13217	957	2285	1748	2661	2326	3240
		M	8599	677	1569	1107	1731	1551	1965
		K	4618	281	716	641	930	775	1275
pomorskie		O	20895	2498	4563	3635	4645	2864	2690
		M	12353	1790	2823	2119	2768	1618	1235
		K	8542	708	1740	1516	1877	1246	1455
śląskie		O	37589	3383	7348	6767	8286	5021	6784
		M	21374	2184	4381	3874	4800	2775	3360
		K	16215	1199	2967	2893	3486	2246	3424
świętokrzyskie		O	16341	1219	2511	2142	3000	2470	4999
		M	10070	858	1629	1343	1977	1517	2746
		K	6271	361	882	799	1023	953	2253
warmińsko-mazurskie		O	21669	1869	4505	3239	4267	3560	4229
		M	12688	1270	2837	1922	2664	2183	1812
		K	8981	599	1668	1317	1603	1377	2417
wielkopolskie		O	23861	2150	5498	4188	5105	3281	3639
		M	13793	1471	3299	2439	3125	1868	1591
		K	10068	679	2199	1749	1980	1413	2048
zachodniopomorskie		O	25022	2433	5707	4094	5028	3799	3961
		M	15102	1599	3371	2418	3262	2319	2133
		K	9920	834	2336	1676	1766	1480	1828

TABL. 9 (19). ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA ZAMIESZKALI NA WSI WEDŁUG PŁCI,
 CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY I WOJEWÓDZTW (MPIPS)
 Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety		Ogółem	Czas pozostawania bez pracy						
			poniżej 1 miesiąca	1–3	3–6	6–12	12–24	powyżej 24 miesięcy	
		w liczbach bezwzględnych							
POLSKA	2008	O	117431	10651	21089	12203	15094	15299	43095
		M	71009	7355	14038	7480	9514	9845	22777
		K	46422	3296	7051	4723	5580	5454	20318
	2009	O	140034	11425	27038	19280	26474	21014	34803
		M	88875	8242	18095	12072	17680	13689	19097
		K	51159	3183	8943	7208	8794	7325	15706
Województwa:									
dolnośląskie		O	11768	908	2497	1713	2459	1822	2369
		M	7508	661	1692	1052	1653	1137	1313
		K	4260	247	805	661	806	685	1056
kujawsko-pomorskie		O	9339	835	1878	1188	1606	1467	2365
		M	5541	600	1230	750	1018	897	1046
		K	3798	235	648	438	588	570	1319
lubelskie		O	8617	683	1421	1015	1239	1155	3104
		M	5812	531	1026	655	894	853	1853
		K	2805	152	395	360	345	302	1251
lubuskie		O	5262	518	1116	836	1142	780	870
		M	3256	344	740	513	753	486	420
		K	2006	174	376	323	389	294	450
łódzkie		O	8137	651	1487	1113	1695	1246	1945
		M	5412	449	1042	703	1124	871	1223
		K	2725	202	445	410	571	375	722
małopolskie		O	9593	753	1885	1341	1843	1437	2334
		M	6021	552	1292	795	1234	907	1241
		K	3572	201	593	546	609	530	1093
mazowieckie		O	17826	1196	2810	2073	3236	2664	5847
		M	11745	903	2005	1371	2251	1851	3364
		K	6081	293	805	702	985	813	2483
opolskie		O	4475	464	1048	764	851	566	782
		M	2899	353	719	462	559	369	437
		K	1576	111	329	302	292	197	345
podkarpackie		O	11413	596	1748	1393	2025	1670	3981
		M	7600	443	1251	974	1468	1170	2294
		K	3813	153	497	419	557	500	1687
podlaskie		O	3512	248	592	384	612	577	1099
		M	2481	185	434	271	432	409	750
		K	1031	63	158	113	180	168	349
pomorskie		O	8016	798	1655	1262	1850	1232	1219
		M	4853	578	1032	758	1173	725	587
		K	3163	220	623	504	677	507	632
śląskie		O	6643	631	1195	1080	1388	919	1430
		M	4088	469	778	653	823	566	799
		K	2555	162	417	427	565	353	631
świętokrzyskie		O	7294	550	1157	932	1189	1081	2385
		M	4746	401	786	612	818	708	1421
		K	2548	149	371	320	371	373	964
warmińsko-mazurskie		O	9456	827	2084	1267	1693	1606	1979
		M	5687	581	1344	775	1113	1014	860
		K	3769	246	740	492	580	592	1119
wielkopolskie		O	9366	892	2186	1538	1971	1306	1473
		M	5628	636	1397	920	1259	777	639
		K	3738	256	789	618	712	529	834
zachodniopomorskie		O	9317	875	2279	1381	1675	1486	1621
		M	5598	556	1327	808	1108	949	850
		K	3719	319	952	573	567	537	771

TABL. 10 (20). ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, STAŻU PRACY
I WOJEWÓDZTW (MPiPS)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety		Ogółem	Staż pracy					Bez stażu		
			do 1 roku	1–5	5–10	10–20	20–30		powyżej 30 lat	
		w liczbach bezwzględnych								
POLSKA 2008		O	317904	29866	24352	26070	73681	107277	34388	22270
		M	179644	17388	14216	12736	34793	64357	24560	11594
		K	138260	12478	10136	13334	38888	42920	9828	10676
	2009	O	391672	31839	27200	30591	89283	135647	55123	21989
		M	235750	19303	16703	16032	45293	85314	40882	12193
		K	155922	12536	10467	14559	43990	50333	14241	9796
Województwa:										
dolnośląskie		O	38020	2748	2479	2793	8966	14079	5461	1494
		M	23014	1773	1606	1520	4594	8725	3989	807
		K	15006	975	873	1273	4372	5354	1472	687
kujawsko-pomorskie		O	25659	1769	1970	2202	6058	8945	3494	1221
		M	14620	899	1065	1013	2857	5656	2701	429
		K	11039	870	905	1189	3201	3289	793	792
lubelskie		O	19654	1710	1494	1770	5218	5855	1859	1748
		M	12348	1098	996	1049	2951	3811	1355	1088
		K	7306	612	498	721	2267	2044	504	660
lubuskie		O	13974	984	699	876	3235	5462	2108	610
		M	8424	612	424	431	1646	3408	1564	339
		K	5550	372	275	445	1589	2054	544	271
łódzkie		O	31404	2952	2109	2370	6881	11471	4417	1204
		M	19044	1931	1400	1409	3744	6793	3035	732
		K	12360	1021	709	961	3137	4678	1382	472
małopolskie		O	21934	1405	1358	1762	5140	7734	3507	1028
		M	13129	845	870	984	2524	4741	2602	563
		K	8805	560	488	778	2616	2993	905	465
mazowieckie		O	50087	5155	3739	4001	10960	16280	6224	3728
		M	31017	3410	2433	2237	5718	10267	4655	2297
		K	19070	1745	1306	1764	5242	6013	1569	1431
opolskie		O	11021	624	825	729	2161	4017	2140	525
		M	6898	376	541	386	1119	2562	1633	281
		K	4123	248	284	343	1042	1455	507	244
podkarpackie		O	21325	1832	1393	1789	5182	6655	2850	1624
		M	13277	1072	928	997	2747	4429	2247	857
		K	8048	760	465	792	2435	2226	603	767
podlaskie		O	13217	1143	1035	1147	3100	4214	1704	874
		M	8599	727	699	711	1770	2804	1287	601
		K	4618	416	336	436	1330	1410	417	273
pomorskie		O	20895	1285	1177	1558	4998	7605	3441	831
		M	12353	681	581	708	2340	4878	2685	480
		K	8542	604	596	850	2658	2727	756	351
śląskie		O	37589	3285	2517	2714	7528	12781	6371	2393
		M	21374	1935	1560	1289	3613	7361	4379	1237
		K	16215	1350	957	1425	3915	5420	1992	1156
świętokrzyskie		O	16341	1116	1299	1380	3925	5491	1929	1201
		M	10070	729	863	741	1992	3533	1489	723
		K	6271	387	436	639	1933	1958	440	478
warmińsko-mazurskie		O	21669	1599	1572	1925	5474	7818	2295	986
		M	12688	743	773	861	2768	5356	1789	398
		K	8981	856	799	1064	2706	2462	506	588
wielkopolskie		O	23861	1379	1469	1633	5209	8703	4440	1028
		M	13793	760	801	768	2341	5352	3284	487
		K	10068	619	668	865	2868	3351	1156	541
zachodniopomorskie		O	25022	2853	2065	1942	5248	8537	2883	1494
		M	15102	1712	1193	928	2569	5638	2188	874
		K	9920	1141	872	1014	2679	2899	695	620

TABL. 11 (21). ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA ZAMIESZKALI NA WSI WEDŁUG PŁCI,
STAŻU PRACY I WOJEWÓDZTW (MPiPS)
Stan w dniu 31 XII

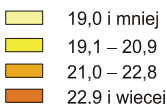
WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety		Ogółem	Staż pracy						Bez stażu
			do 1 roku	1–5	5–10	10–20	20–30	powyżej 30 lat	
		w liczbach bezwzględnych							
POLSKA	2008 O	117431	11273	9766	10516	27803	35898	10874	11301
	M	71009	6435	5659	5262	14559	24981	8348	5765
	K	46422	4838	4107	5254	13244	10917	2526	5536
	2009 O	140034	11556	10922	12053	33611	44909	16252	10731
	M	88875	6751	6607	6379	18426	32083	12932	5697
	K	51159	4805	4315	5674	15185	12826	3320	5034
Województwa:									
dolnośląskie	O	11768	753	838	962	3017	4197	1417	584
	M	7508	462	532	496	1640	2948	1152	278
	K	4260	291	306	466	1377	1249	265	306
kujawsko-pomorskie	O	9339	774	890	852	2265	2814	946	798
	M	5541	365	440	397	1168	2099	808	264
	K	3798	409	450	455	1097	715	138	534
lubelskie	O	8617	868	778	809	2164	2129	680	1189
	M	5812	578	539	500	1351	1569	505	770
	K	2805	290	239	309	813	560	175	419
lubuskie	O	5262	428	285	374	1297	1955	645	278
	M	3256	246	155	158	666	1359	540	132
	K	2006	182	130	216	631	596	105	146
łódzkie	O	8137	654	645	674	1975	2638	996	555
	M	5412	456	432	441	1211	1825	704	343
	K	2725	198	213	233	764	813	292	212
małopolskie	O	9593	711	609	724	2263	3324	1424	538
	M	6021	451	408	435	1185	2204	1050	288
	K	3572	260	201	289	1078	1120	374	250
mazowieckie	O	17826	1704	1522	1641	4108	5175	1663	2013
	M	11745	1141	1027	966	2379	3687	1324	1221
	K	6081	563	495	675	1729	1488	339	792
opolskie	O	4475	281	337	335	909	1548	824	241
	M	2899	175	226	165	495	1058	661	119
	K	1576	106	111	170	414	490	163	122
podkarpackie	O	11413	1086	822	988	2781	3366	1347	1023
	M	7600	651	582	593	1616	2457	1132	569
	K	3813	435	240	395	1165	909	215	454
podlaskie	O	3512	383	308	365	832	873	294	457
	M	2481	260	213	239	553	648	246	322
	K	1031	123	95	126	279	225	48	135
pomorskie	O	8016	592	558	649	1985	2868	1058	306
	M	4853	269	222	263	972	2086	912	129
	K	3163	323	336	386	1013	782	146	177
śląskie	O	6643	582	439	453	1279	2336	1212	342
	M	4088	360	314	244	660	1473	866	171
	K	2555	222	125	209	619	863	346	171
świętokrzyskie	O	7294	507	612	692	1806	2256	725	696
	M	4746	338	421	404	1018	1592	558	415
	K	2548	169	191	288	788	664	167	281
warmińsko-mazurskie	O	9456	758	821	999	2550	3029	716	583
	M	5687	284	370	439	1351	2431	620	192
	K	3769	474	451	560	1199	598	96	391
wielkopolskie	O	9366	511	631	717	2196	3242	1543	526
	M	5628	244	314	324	1072	2240	1223	211
	K	3738	267	317	393	1124	1002	320	315
zachodniopomorskie	O	9317	964	827	819	2184	3159	762	602
	M	5598	471	412	315	1089	2407	631	273
	K	3719	493	415	504	1095	752	131	329

TABL. 12 (22). ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (MPiPS)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety			Ogółem	Poziom wykształcenia					
				wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształ- cące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	
w liczbach bezwzględnych									
POLSKA 2008			O	317904	10464	56777	17247	90349	143067
			M	179644	6559	25266	4480	58563	84776
			K	138260	3905	31511	12767	31786	58291
			2009	O	391672	13038	72257	19726	121988
			M	235750	8236	35099	5519	83951	102945
			K	155922	4802	37158	14207	38037	61718
			Województwa:						
dolnośląskie			O	38020	1254	6952	1699	11754	16361
			M	23014	798	3399	487	8005	10325
			K	15006	456	3553	1212	3749	6036
kujawsko-pomorskie			O	25659	549	3823	1123	8572	11592
			M	14620	378	1751	310	5578	6603
			K	11039	171	2072	813	2994	4989
lubelskie			O	19654	637	3900	1050	5895	8172
			M	12348	391	1872	312	4186	5587
			K	7306	246	2028	738	1709	2585
lubuskie			O	13974	348	2570	655	4424	5977
			M	8424	226	1263	170	3085	3680
			K	5550	122	1307	485	1339	2297
łódzkie			O	31404	1017	5811	1825	8861	13890
			M	19044	633	2915	521	6192	8783
			K	12360	384	2896	1304	2669	5107
małopolskie			O	21934	984	4300	1221	7349	8080
			M	13129	623	1961	361	5032	5152
			K	8805	361	2339	860	2317	2928
mazowieckie			O	50087	2361	10304	2559	14773	20090
			M	31017	1488	5196	762	10150	13421
			K	19070	873	5108	1797	4623	6669
opolskie			O	11021	325	1837	449	3341	5069
			M	6898	209	936	142	2334	3277
			K	4123	116	901	307	1007	1792
podkarpackie			O	21325	571	3757	984	6879	9134
			M	13277	359	1814	289	4795	6020
			K	8048	212	1943	695	2084	3114
podlaskie			O	13217	452	2728	797	3738	5502
			M	8599	303	1476	262	2708	3850
			K	4618	149	1252	535	1030	1652
pomorskie			O	20895	729	3582	1141	6609	8834
			M	12353	422	1699	314	4630	5288
			K	8542	307	1883	827	1979	3546
śląskie			O	37589	1536	7265	2069	12765	13954
			M	21374	993	3394	531	8395	8061
			K	16215	543	3871	1538	4370	5893
świętokrzyskie			O	16341	448	3207	878	5425	6383
			M	10070	286	1588	206	3835	4155
			K	6271	162	1619	672	1590	2228
warmińsko-mazurskie			O	21669	427	3688	849	6156	10549
			M	12688	256	1719	223	4223	6267
			K	8981	171	1969	626	1933	4282
wielkopolskie			O	23861	720	4457	1272	8032	9380
			M	13793	461	2098	341	5473	5420
			K	10068	259	2359	931	2559	3960
zachodniopomorskie			O	25022	680	4076	1155	7415	11696
			M	15102	410	2018	288	5330	7056
			K	9920	270	2058	867	2085	4640

Mapa 5. **ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW W 2009 R. (MPiPS)**
Stan w dniu 31 XII

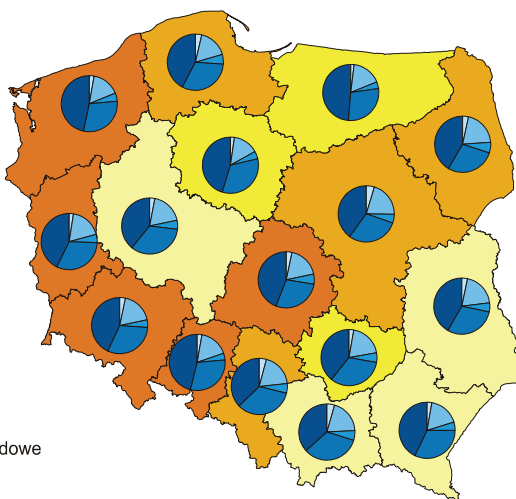
Udział zarejestrowanych
bezrobotnych w % ogółem:

Struktura bezrobotnych
według poziomu
wykształcenia w %:

wyższe
policealne i średnie zawodowe
średnie ogólnokształcące
zasadnicze zawodowe
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

TABL. 13 (23). **ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA ZAMIESZKALI NA WSI WEDŁUG PŁCI,
POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (MPiPS)**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety			Ogółem	Poziom wykształcenia				
				wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształ- cące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe
			w liczbach bezwzględnych					
POLSKA	2008	O	117431	1346	12780	3268	33012	67025
		M	71009	901	5652	759	22175	41522
		K	46422	445	7128	2509	10837	25503
	2009	O	140034	1644	16252	3661	43563	74914
		M	88875	1091	7749	899	30548	48588
		K	51159	553	8503	2762	13015	26326
Województwa:								
dolnośląskie		O	11768	153	1410	302	3631	6272
		M	7508	100	673	75	2544	4116
		K	4260	53	737	227	1087	2156
kujawsko-pomorskie		O	9339	59	899	208	2713	5460
		M	5541	41	399	47	1820	3234
		K	3798	18	500	161	893	2226
lubelskie		O	8617	89	1055	252	2728	4493
		M	5812	55	502	71	2005	3179
		K	2805	34	553	181	723	1314
lubuskie		O	5262	52	640	128	1586	2856
		M	3256	33	309	27	1090	1797
		K	2006	19	331	101	496	1059

TABL. 13 (23). ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA ZAMIESZKALI NA WSI WEDŁUG PŁCI,
POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (dok.)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE O – ogółem M – mężczyźni K – kobiety	Ogółem	Poziom wykształcenie				
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształ- cące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe
	w liczbach bezwzględnych					
Województwa (dok.):						
łódzkie ..... O	8137	77	902	247	2364	4547
M	5412	49	460	67	1713	3123
K	2725	28	442	180	651	1424
małopolskie ..... O	9593	150	1374	286	3493	4290
M	6021	104	577	77	2416	2847
K	3572	46	797	209	1077	1443
mazowieckie ..... O	17826	242	2005	462	5638	9479
M	11745	157	979	117	3926	6566
K	6081	85	1026	345	1712	2913
opolskie ..... O	4475	56	498	98	1367	2456
M	2899	40	266	26	958	1609
K	1576	16	232	72	409	847
podkarpackie ..... O	11413	103	1321	268	3869	5852
M	7600	73	649	68	2754	4056
K	3813	30	672	200	1115	1796
podlaskie ..... O	3512	53	441	113	906	1999
M	2481	35	253	45	685	1463
K	1031	18	188	68	221	536
pomorskie ..... O	8016	104	797	208	2380	4527
M	4853	71	364	52	1655	2711
K	3163	33	433	156	725	1816
śląskie ..... O	6643	151	988	242	2534	2728
M	4088	110	474	50	1718	1736
K	2555	41	514	192	816	992
świętokrzyskie ..... O	7294	59	877	228	2474	3656
M	4746	38	421	44	1773	2470
K	2548	21	456	184	701	1186
warmińsko-mazurskie O	9456	72	944	157	2281	6002
M	5687	46	441	43	1575	3582
K	3769	26	503	114	706	2420
wielkopolskie ..... O	9366	124	1187	258	3094	4703
M	5628	82	541	50	2156	2799
K	3738	42	646	208	938	1904
zachodniopomorskie O	9317	100	914	204	2505	5594
M	5598	57	441	40	1760	3300
K	3719	43	473	164	745	2294

TABL. 14 (24). PORADNICTWO ZAWODOWE I INFORMACJA ZAWODOWA DLA OSÓB POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW (MPiPS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Poradnictwo indywidualne			Poradnictwo grupowe	Badania testowe		Zorganizowane grupy
	osoby, które skorzystały z rozmowy wstępnej	liczba wizyt w ramach porady indywidualnej	osoby, które skorzystały z porady indywidualnej	osoby, które skorzystały z porady grupowej	osoby, które skorzystały z badań testowych	liczba przeprowadzonych badań testowych	osoby uczestniczące w spotkaniach grupowych
	w liczbach bezwzględnych						
POLSKA 2008	44163	89394	65875	10768	1137	1427	20329
..... 2009	113677	148310	110362	26973	18644	8972	36826
Województwa:							
dolnośląskie	11024	16349	11630	2249	1861	977	5759
kujawsko-pomorskie	12502	14927	12126	2955	1101	579	2195
lubelskie	8841	7739	5967	1467	1608	495	3264
lubuskie	3856	4703	4005	1278	647	529	1759
łódzkie	8949	11686	8531	1341	959	645	2467
małopolskie	5356	9504	6741	1864	913	332	2515
mazowieckie	11891	15407	11582	2410	2173	1317	3808
opolskie	3748	3363	2617	1096	277	424	891
podkarpackie	4805	6165	4854	1443	1338	334	1393
podlaskie	4344	3674	2475	623	457	124	707
pomorskie	5710	6322	5186	1521	491	482	863
śląskie	8645	15146	9744	2766	1938	1043	5372
świętokrzyskie	3644	3651	2845	969	1244	132	539
warmińsko-mazurskie	6367	6866	5352	1623	929	517	1963
wielkopolskie	8839	14420	10049	1801	1202	517	2047
zachodniopomorskie	5156	8388	6658	1567	1506	525	1284

TABL. 15 (25). UCZESTNICTWO W AKTYWNYCH PROGRAMACH RYNKU PRACY OSÓB BEZROBOTNYCH POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW (MPiPS)

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Osoby, które:			
	odbywają szkolenie	są zatrudnione przy pracach interwencyjnych	są zatrudnione przy robotach publicznych	są zatrudnione przy pracach społecznie użytecznych
	w liczbach bezwzględnych			
POLSKA 2008	331	6070	1857	1726
..... 2009	232	5853	2196	1749
Województwa:				
dolnośląskie	52	329	247	207
kujawsko-pomorskie	9	442	237	51
lubelskie	2	209	118	87
lubuskie	2	237	11	15
łódzkie	4	635	212	51
małopolskie	3	251	34	34
mazowieckie	33	758	481	281
opolskie	—	63	31	—
podkarpackie	6	383	86	109
podlaskie	7	205	72	71
pomorskie	19	408	69	187
śląskie	48	222	186	174
świętokrzyskie	1	193	118	34
warmińsko-mazurskie	13	812	63	136
wielkopolskie	—	149	30	72
zachodniopomorskie	33	557	201	240

TABL. 16 (26). UCZESTNICY SZKOLEŃ POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (MPiPS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Poziom wykształcenia				
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształ- cące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH						
POLSKA 2008	3285	175	907	373	664	1166
2009	5269	211	1219	411	1349	2079
Województwa:						
dolnośląskie	558	16	100	33	168	241
kujawsko-pomorskie	542	20	112	33	149	228
lubelskie	222	11	66	20	45	80
lubuskie	148	4	38	12	32	62
łódzkie	433	21	98	41	89	184
małopolskie	264	18	78	29	67	72
mazowieckie	418	14	140	31	119	114
opolskie	345	8	65	11	111	150
podkarpackie	185	2	40	11	50	82
podlaskie	65	4	20	3	11	27
pomorskie	437	23	107	48	97	162
śląskie	621	27	133	59	165	237
świętokrzyskie	111	3	22	9	40	37
warmińsko-mazurskie	276	2	50	10	51	163
wielkopolskie	350	31	90	37	83	109
zachodniopomorskie	294	7	60	24	72	131

W ODSETKACH

POLSKA 2008	100,0	5,3	27,6	11,4	20,2	35,5
2009	100,0	4,0	23,1	7,8	25,6	39,5
Województwa:						
dolnośląskie	100,0	2,9	17,9	5,9	30,1	43,2
kujawsko-pomorskie	100,0	3,7	20,7	6,1	27,5	42,1
lubelskie	100,0	5,0	29,7	9,0	20,3	36,0
lubuskie	100,0	2,7	25,7	8,1	21,6	41,9
łódzkie	100,0	4,8	22,6	9,5	20,6	42,5
małopolskie	100,0	6,8	29,5	11,0	25,4	27,3
mazowieckie	100,0	3,3	33,5	7,4	28,5	27,3
opolskie	100,0	2,3	18,8	3,2	32,2	43,5
podkarpackie	100,0	1,1	21,6	5,9	27,0	44,3
podlaskie	100,0	6,2	30,8	4,6	16,9	41,5
pomorskie	100,0	5,3	24,5	11,0	22,2	37,1
śląskie	100,0	4,3	21,4	9,5	26,6	38,2
świętokrzyskie	100,0	2,7	19,8	8,1	36,0	33,3
warmińsko-mazurskie	100,0	0,7	18,1	3,6	18,5	59,1
wielkopolskie	100,0	8,9	25,7	10,6	23,7	31,1
zachodniopomorskie	100,0	2,4	20,4	8,2	24,5	44,6

TABL. 17 (27). UCZESTNICY SZKOLEŃ POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA WEDŁUG STAŻU PRACY I WOJEWÓDZTW (MPIPS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Staż pracy					Bez stażu
		do 1 roku	1–5	5–10	10–20	20 lat i więcej	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH							
POLSKA 2008	3285	171	230	323	969	1282	310
2009	5269	352	486	528	1616	1725	562
Województwa:							
dolnośląskie	558	19	55	57	178	212	37
kujawsko-pomorskie	542	36	60	49	171	180	46
lubelskie	222	23	15	21	61	70	32
lubuskie	148	7	15	21	41	52	12
łódzkie	433	30	32	37	129	161	44
małopolskie	264	14	19	24	100	89	18
mazowieckie	418	31	40	39	127	119	62
opolskie	345	26	37	30	99	129	24
podkarpackie	185	20	5	28	65	40	27
podlaskie	65	4	6	11	22	15	7
pomorskie	437	17	37	52	136	143	52
śląskie	621	44	61	59	184	206	67
świętokrzyskie	111	7	14	9	44	27	10
warmińsko-mazurskie	276	35	28	32	82	52	47
wielkopolskie	350	19	32	32	98	144	25
zachodniopomorskie	294	20	30	27	79	86	52
W ODSETKACH							
POLSKA 2008	100,0	5,2	7,0	9,8	29,5	39,0	9,4
2009	100,0	6,7	9,2	10,0	30,7	32,7	10,7
Województwa:							
dolnośląskie	100,0	3,4	9,9	10,2	31,9	38,0	6,6
kujawsko-pomorskie	100,0	6,6	11,1	9,0	31,5	33,2	8,5
lubelskie	100,0	10,4	6,8	9,5	27,5	31,5	14,4
lubuskie	100,0	4,7	10,1	14,2	27,7	35,1	8,1
łódzkie	100,0	6,9	7,4	8,5	29,8	37,2	10,2
małopolskie	100,0	5,3	7,2	9,1	37,9	33,7	6,8
mazowieckie	100,0	7,4	9,6	9,3	30,4	28,5	14,8
opolskie	100,0	7,5	10,7	8,7	28,7	37,4	7,0
podkarpackie	100,0	10,8	2,7	15,1	35,1	21,6	14,6
podlaskie	100,0	6,2	9,2	16,9	33,8	23,1	10,8
pomorskie	100,0	3,9	8,5	11,9	31,1	32,7	11,9
śląskie	100,0	7,1	9,8	9,5	29,6	33,2	10,8
świętokrzyskie	100,0	6,3	12,6	8,1	39,6	24,3	9,0
warmińsko-mazurskie	100,0	12,7	10,1	11,6	29,7	18,8	17,0
wielkopolskie	100,0	5,4	9,1	9,1	28,0	41,1	7,1
zachodniopomorskie	100,0	6,8	10,2	9,2	26,9	29,3	17,7

VII. ANALIZA TAKSONOMICZNA RYNKU PRACY WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R.

1. METODY ANALIZY DANYCH

Celem niniejszej analizy jest dokonanie empirycznej oceny sytuacji osób powyżej 50. roku życia na rynku pracy w Polsce w 2009 r. według województw. Efektem końcowym badania jest ranking województw na podstawie miernika syntetycznego. Etapy badania zostały przeprowadzone według następującej procedury:

1. dobór zmiennych diagnostycznych,
2. budowa miernika syntetycznego,
3. grupowanie obiektów.

2. DOBÓR ZMIENNYCH DIAGNOSTYCZNYCH ^a

Zbiór potencjalnych zmiennych diagnostycznych ustalono w oparciu o kryteria merytoryczno-formalne. Zmienne poddano weryfikacji ze względu na:

- zdolność dyskryminacyjną zmiennych,
- pojemność informacyjną zmiennych.

Dla analizy zmienności cech posłużono się klasycznym współczynnikiem zmienności V_j ,

$$V_j = \frac{s_j(x)}{\bar{X}_j}, \quad (1)$$

gdzie:

$$\bar{X}_j = \frac{\sum_{i=1}^n x_{ij}}{n} \quad (2)$$

oznacza średnią arytmetyczną wartości j – tej cechy;

$$s_j(x) = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_{ij} - \bar{X}_j)^2}{n}} \quad (3)$$

oznacza odchylenie standardowe wartości j – tej cechy od jej średniej arytmetycznej;

x_{ij} oznacza wartość j – tej cechy ($j = 1, 2, \dots, d$) przypisaną i – temu ($i = 1, 2, \dots, n$) obiektowi.

d – liczba cech, n – liczba obiektów.

---

^a Panek T., *Statystyczne metody wielowymiarowej analizy porównawczej*, SGH, Warszawa 2009.

Ze zbioru potencjalnych zmiennych dokonano eliminacji zmiennych diagnostycznych, w których klasyczny współczynnik zmienności był mniejszy od arbitralnie założonej wartości granicznej 0,05.

Najczęściej stosowaną w praktyce metodą doboru zmiennych służących do konstrukcji miernika rozwoju jest parametryczna metoda Z. Hellwiga. Celem tej metody jest rozpoznanie zmiennych reprezentantek charakteryzujących się największą pojemnością informacyjną. Pojemność informacyjna zmiennej jest tym większa, im jest ona słabiej skorelowana z innymi zmiennymi diagnostycznymi i jednocześnie jest silniej skorelowana ze zmiennymi, które nie wchodzą do ostatecznego zbioru zmiennych. Punktem wyjścia jest ustalenie wartości progowej współczynnika korelacji r^* . Na potrzeby badania wartość progową określono arbitralnie na poziomie 0,7. Algorytm metody parametrycznej przebiega następująco:

- ustala się bezwzględne sumy R_j wartości w każdej kolumnie lub wierszu macierzy korelacji R ,
- wyszukuje się kolumnę lub wiersz, w których R_j jest największe,
- w kolumnie lub wierszu wybiera się elementy o wartościach bezwzględnych większych od wartości progowej r^* ; potencjalną zmienną odpowiadającą danej kolumnie lub danemu wierszowi nazywamy zmienną centralną, a zmienne odpowiadające wyróżnionej kolumnie lub wierszowi nazywamy zmiennymi satelitarnymi,
- redukuje się macierz korelacji R wykreślając z niej wyróżnioną kolumnę lub wiersz oraz wyróżnione wiersze lub kolumny,
- operując kolejnymi zredukowanymi macierzami korelacji otrzymuje się kolejne skupienia, aż do wyczerpania zbioru dopuszczalnych zmiennych diagnostycznych.

Ostateczny zbiór zmiennych diagnostycznych stanowić będą wszystkie zmienne centralne oraz zmienne izolowane.

3. BUDOWA MIERNIKA SYNTETYCZNEGO^b

Celem tworzenia rankingów jest uszeregowanie obiektów (województw) w kolejności od najlepszego do najgorszego, a kryterium uporządkowania stanowi poziom zjawiska złożonego, opisywanego wieloma cechami/zmiennymi. Zmienne mogą mieć charakter stymulant, destymulant, nominant lub neutralny.

Stymulanta – zmienna, której wzrost wartości świadczy o pożądanym rozwoju badanego zjawiska (np. wynagrodzenie przeciętnie).

^b Nowak E., *Metody taksonomiczne w klasyfikacji obiektów społeczno-gospodarczych*, PWE, Warszawa 1990.

Suchecki B. (red.), *Ekonomia przestrzenna. Metody i modele analizy danych przestrzennych*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2010.

Destymulanta – zmienna, której wzrost wartości świadczy o niepożądanym rozwoju badanego zjawiska (np. stopa bezrobocia).

Nominanta – zmienna, której wzrost do pewnego poziomu (wartości nominalnej) świadczy o pożądanym rozwoju badanego zjawiska złożonego, a wzrost powyżej wartości nominalnej świadczy o niepożądanym rozwoju badanego zjawiska.

Neutralna – zmienna, która nie ma wpływu na poziom zjawiska złożonego i nie powinna się znajdować w zbiorze zmiennych opisujących zjawisko złożone.

W celu utworzenia rankingu konieczne jest posiadanie cech o jednorodnym charakterze, tzn. stymulant albo destymulant.

Do budowy rankingu zostanie wykorzystana metoda wzorcowa z zastosowaniem odległości euklidesowej.

Na potrzeby konstrukcji rankingu dokonuje się przekształcenia wartości x_{ij} za pomocą standaryzacji na nową wartość z_{ij} :

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{X}_j}{s_j(x)}. \quad (1)$$

Jeżeli w zbiorze zmiennych występują stymulanty, destymulanty i nominanty należy zamienić destymulanty i nominanty na stymulanty. Zamiana destymulanty na stymulantę polega na pomnożeniu przez liczbę (-1) zestandaryzowanych wartości destymulanty. Zamiana nominanty na stymulantę polega na przekształceniu:

$$z_{ij} = \begin{cases} \frac{-1}{x_{ij} - x_{Nj} - 1} & \text{dla } x_{ij} < x_{Nj}, \\ 1 & \text{dla } x_{ij} = x_{Nj}, \\ \frac{1}{x_{ij} - x_{Nj} + 1} & \text{dla } x_{ij} > x_{Nj}, \end{cases} \quad (2)$$

gdzie: x_{Nj} oznacza wartość nominalną dla j – tej zmiennej.

W poniższym badaniu wykorzystano jednakowe wagi dla finalnego zestawu zmiennych. Wagi muszą sumować się do jedności:

$$\sum_{j=1}^d w_j = 1, \quad (3)$$

oraz być większe od zera $w_j > 0$. Różne wartości wag są stosowane, gdy na dane zjawisko złożone zmienne wpływają z różną siłą. Im wyższa waga, tym dana zmienna silniej oddziałuje

na dane zjawisko złożone. Gdy wagi są takie same, każda ze zmiennych oddziałuje na dane zjawisko z taką samą siłą.

Wzorcem jest abstrakcyjny obiekt o najlepszej wartości cechy, antywzorcem abstrakcyjny obiekt o najgorszej wartości cechy. Wzorec dla stymulanty wyznacza się według formuły:

$$z_j^W = \max_i z_{ij} , \quad (4)$$

natomiast antywzorec jako:

$$z_j^A = \min_i z_{ij} . \quad (5)$$

Metoda wzorców polega na wyznaczeniu odległości (względem każdej z cech) poszczególnych obiektów od wzorca. Wykorzystując metrykę euklidesową odległość i -tego obiektu od wzorca ma postać:

$$d_{i0} = \sqrt{\sum_{j=1}^d (z_{ij} - z_j^W)^2 w_j} . \quad (6)$$

W celu uzyskania rankingu porządkuje się obiekty ze względu na odległości d_{i0} rosnąco, co oznacza, że na pierwszym miejscu w rankingu będzie ten obiekt, dla którego wartość d_{i0} będzie minimalna.

Miarę rozwoju w ramach tej metody wyznacza się według wzoru:

$$m_i = 1 - \frac{d_{i0}}{d_0} , \quad (7)$$

gdzie d_0 jest odległością między wzorcem i antywzorcem. Wykorzystując metrykę euklidesową odległość między wzorcem i antywzorcem można zapisać w postaci:

$$d_0 = \sqrt{\sum_{j=1}^d (z_j^W - z_j^A)^2 w_j} . \quad (8)$$

Współczynnik korelacji rang Spearmana ^c (zwany współczynnikiem korelacji kolejnościowej) jest wykorzystywany głównie do badania siły i kierunku współzależności między cechami porządkowymi. Współczynnik korelacji rang Spearmana przyjmuje wartości liczbowe z przedziału domkniętego $\langle -1, +1 \rangle$. Korelacja dodatnia między badanymi cechami występuje wtedy, gdy ma miejsce zgodność (rang), a korelacja ujemna – gdy uporządkowania są przeciwstawne. Współczynnik rang Spearmana jest obliczany według wzoru:

^c Sobczyk M., *Statystyka, aspekty teoretyczne i praktyczne*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2006, s. 165-166.

$$rs = 1 - \frac{6 \sum_{i=1}^n d_i^2}{n(n^2 - 1)}, \quad (9)$$

gdzie: $d_i = m_i^{2008} - m_i^{2009}$ stanowi różnicę danego województwa między rangami w okresie 2008 r. i 2009 r., n – liczba analizowanych województw $n=16$.

4. GRUPOWANIE OBIEKTÓW^d

Wyróżnia się dwa typy algorytmów grupowania, tj. hierarchiczne i niehierarchiczne. Metody hierarchiczne prowadzą do utworzenia ze zbioru badanych obiektów drzewko połączeń (tzw. dendrogramu), nie wymagają podania liczby skupień, które ustalane są zwykle na końcu analizy przez wyznaczenie arbitralnej wartości progowej odległości wiązania. Metody hierarchiczne ze względu na procedury grupowania można podzielić na aglomeracyjne i deglomeracyjne. Metoda Warda należy do grupy metod aglomeracyjnych, która charakteryzuje się minimalizacją sumy kwadratów odchyleń od środka ciężkości nowo powstałej grupy między dwoma skupieniami. Głównym założeniem metod niehierarchicznych jest określenie k -skupień. Jedną z nich jest metoda k -średnich, która dzieli populację na k -grup, w taki sposób, aby zminimalizować wielkość wewnątrzgrupowej wariancji. Funkcję kryterium dobroci grupowania obiektów w tej metodzie pełnią tzw. błędy podziału. Klasyczny wariant metody k -średnich zaproponowany przez Hartigana (1975) polega na wstępnym ustaleniu liczby grup, do których zaklasyfikujemy obiekty oraz maksymalną liczbę iteracji poprawiania dobroci grupowania. Ustalany jest stopień ciężkości wstępnych grup obiektów, a następnie do grup przyporządkowujemy obiekty. Dany obiekt przyporządkowany jest do grupy, jeżeli jego odległość od środka ciężkości jest najmniejsza. Wyznaczana jest wartość wyjściowego błędu grupowania obiektów. Natomiast w kolejnym kroku w sposób iteracyjny, przemieszczając obiekty pomiędzy grupami, optymalizujemy wstępną konfigurację grup obiektów, dążąc do minimalizacji błędów grupowania. Dlatego też obliczamy dla pierwszego obiektu zmianę błędu grupowania wynikającą z przyporządkowania go do wszystkich kolejnych grup innych niż ta, w której aktualnie się znajduje. Jeżeli ta zmiana jest nieujemna dla wszystkich kolejnych przyporządkowań danego obiektu, to pozostawiamy go w grupie, w której znajdował się na początku. W przeciwniej sytuacji przemieszczamy obiekt do tej grupy, dla której miernik przyjmuje najmniejszą wartość ujemną. Następnie obliczane są ponownie środki ciężkości grup obiektów, po uwzględnieniu przemieszczania się pierwszego obiektu do innej grupy oraz wyznaczamy nową wartość błędu grupowania. Podobnie sprawdzamy możliwość poprawy dobroci grupowania poprzez przemieszczanie każdego

^d Grabiński T., *Metody Taksonometrii*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Kraków, 1992.

Panek T., *Statystyczne metody wielowymiarowej analizy porównawczej*, SGH, Warszawa 2009.

następnego obiektu do innej grupy niż ta, w której znajdował się on we wstępnej fazie grupowania. Jeżeli w tej iteracji nie nastąpiło przemieszczenie obiektów między grupami tzn. że używany został optymalny podział na grupy obiektów. W przeciwnym razie dokonuje się kolejnych iteracji aż do momentu, gdy w danej iteracji nie nastąpiło żadne przemieszczenie między grupami lub do momentu, gdy osiągnięto założoną liczbę iteracji.

5. WYNIKI BADAŃ

Celem analizy jest rozpoznanie terytorialnego zróżnicowania sytuacji osób powyżej 50. roku życia na rynku pracy według województw oraz ich delimitacja. Za jednostkę badania uznano województwo według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS2). Do zrealizowania postawionego celu w badaniu zaproponowano zestaw potencjalnych zmiennych służących do budowy miernika syntetycznego. Wartość progową współczynnika zmienności V_j zmiennych diagnostycznych wyznaczano na poziomie 5%. Następnie rozpoznano stopień skorelowania zmiennych, tzn. pojemność informacyjną każdej zmiennej. Do tego celu zastosowano metodę parametryczną Hellwiga wyznaczając wartość progową współczynnika korelacji równą $r^*=0,7$.

W 2009 r. w celu porównywalności otrzymanych wyników z bieżącej analizy do budowy syntetycznego miernika wykorzystano identyczny zestaw zmiennych jak 2008 r., otrzymanych w drodze procedury doboru zmiennych diagnostycznych tj:

- X_1 – stopa bezrobocia według BAEL ($V_j=37,9\%$),
- X_2 – wskaźnik zatrudnienia ($V_j=8,2\%$),
- X_3 – wskaźnik zatrudnienia osób z wykształceniem wyższym ($V_j=9,1\%$),
- X_4 – udział pracowników najemnych do ogółem pracujących powyżej 50. roku życia ($V_j=15,6\%$),
- X_5 – udział pracujących w sekcji przetwórstwo przemysłowe do ogółu pracujących powyżej 50. roku życia ($V_j=23,8\%$),
- X_6 – udział bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy do 3 miesięcy do ogółu bezrobotnych powyżej 50. roku życia ($V_j=15,3\%$),
- X_7 – udział bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy i więcej do ogółem bezrobotnych powyżej 50. roku życia ($V_j=30,5\%$),
- X_8 – udział bezrobotnych zarejestrowanych bez stażu pracy do ogółem bezrobotnych powyżej 50. roku życia ($V_j=27,6\%$),

- X_9 – przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ($V_j = 9,2\%$).

W nawiasach przedstawiono wartości współczynników zmienności.

Ze względu na to, że zmienne wyrażone są w różnych jednostkach miary poddano je standaryzacji. W przypadku destymulant zmienne dodatkowo przemnożono przez (-1).

Wszystkim zmiennym nadano równe wagi. Powyższe cechy statystyczne stanowią składowe zmiennej syntetycznej.

Zasadniczym celem wyznaczenia miernika syntetycznego jest porządkowanie obiektów ze względu na poziom wielocechowego zjawiska. Miernik syntetyczny pozwala na wyznaczenie i przyporządkowanie analizowanemu zjawisku z ciągu zmiennych diagnostycznych agregatowej jednej miary.

Wyniki analizy zamieszczono w tabl. 1(28). Na podstawie dokonanych obliczeń stwierdzono, iż w otrzymanej klasyfikacji na pierwszym miejscu uplasowało się województwo pomorskie z miernikiem na poziomie 0,5651 (wzrost o 3 lokaty w porównaniu z rankingiem za 2008 r.), kolejne pozycje zajęły województwa: wielkopolskie (0,5330, spadek z 1 lokaty na 2), mazowieckie (0,5189, miejsce 3 – bez zmian) i dolnośląskie (0,5033, wzrost o 4 lokaty tj. z 8 na 4). Najniższym miernikiem syntetycznym w rankingu odznaczały się województwa: zachodniopomorskie (0,2923, miejsce 16 – bez zmian), kujawsko-pomorskie (0,2934, spadek o 6 lokat tj. z 9 na 15) oraz podkarpackie (0,2982, miejsce 14 – bez zmian).

TABL. 1 (28). **RANKING WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R.**

WOJEWÓDZTWA	Charakter cechy									Metoda wzorców (odległość euklidesowa)	
	D	S	S	S	S	S	D	D	S		
	Waga										
	0,1111	0,1111	0,1111	0,1111	0,1111	0,1111	0,1111	0,1111	0,1111		
	stopa bezrobo- cia (BAEL)	wskaźnik zatrudnienia	wskaźnik zatrudnienia osób z wykształ- ceniem wyższym	udział pracow- ników najem- nych do ogółu pracujących powyżej 50. roku życia	udział pracujących w sekcji przetwórstwo przemysłowe do ogółu pracujących powyżej 50. roku życia	udział bezrobotnych zarejestrowa- nych pozosta- jących bez pracy do 3 miesięcy do ogółu bezrobotnych powyżej 50. roku życia	udział bezrobotnych zarejestrowa- nych pozosta- jących bez pracy powyżej 24 miesięcy do ogółu bezrobotnych powyżej 50. roku życia	udział bezrobotnych zarejestrowa- nych bez stażu pracy do ogółu bezrobotnych powyżej 50. roku życia	przeciętne* miesięczne wynagrodzenie brutto	miernik syntetyczny	pozycja w rankin- gu/zmiana lokaty
Pomorskie	5,2	31,7	50,2	0,8273	0,2045	0,3379	0,1287	0,0398	3674,68	0,5651	1 /(+3)
Wielkopolskie	5,4	31,0	58,9	0,6974	0,2007	0,3205	0,1525	0,0431	3291,49	0,5330	2/(-1)
Mazowieckie	4,3	32,2	48,9	0,7448	0,1181	0,2275	0,2784	0,0744	4388,64	0,5189	3/(0)
Dolnośląskie	6,9	30,5	51,4	0,8174	0,1617	0,2909	0,1966	0,0393	3295,96	0,5033	4/(+4)
Śląskie	5,5	27,3	50,0	0,8136	0,2091	0,2855	0,1805	0,0637	3560,33	0,4831	5/(-3)
Opolskie	5,9	27,7	47,9	0,7000	0,2222	0,3369	0,1538	0,0476	3336,76	0,4418	6/(-1)
Łódzkie	5,3	28,9	49,9	0,6484	0,1710	0,2535	0,1987	0,0383	3189,82	0,4280	7/(0)
Warmińsko-mazurskie	7,1	30,0	48,4	0,7303	0,1316	0,2942	0,1952	0,0455	3145,53	0,4157	8/(5)
Małopolskie	6,4	25,8	47,2	0,6443	0,1502	0,2623	0,2332	0,0469	3469,87	0,3982	9/(-3)
Lubuskie	7,0	31,4	43,1	0,7845	0,1983	0,3022	0,1486	0,0437	3092,77	0,3875	10/(0)
Świętokrzyskie	9,5	29,9	50,1	0,6054	0,1565	0,2283	0,3059	0,0735	3293,86	0,3788	11/(0)
Lubelskie	5,0	33,1	59,7	0,5176	0,1176	0,2251	0,3480	0,0889	3285,7	0,3745	12/(+3)
Podlaskie	6,5	28,8	48,9	0,5882	0,1261	0,2453	0,2451	0,0661	3208,64	0,3615	13/(-1)
Podkarpackie	3,0	34,6	53,8	0,4386	0,0965	0,1977	0,3366	0,0762	3111,92	0,2982	14/(0)
Kujawsko-pomorskie	13,3	25,4	49,6	0,6446	0,2108	0,2753	0,2350	0,0476	3136,26	0,2934	15/(-6)
Zachodniopomorskie	11,4	29,1	41,2	0,7453	0,1366	0,3253	0,1583	0,0597	3288,49	0,2923	16/(0)

S – stymulanta

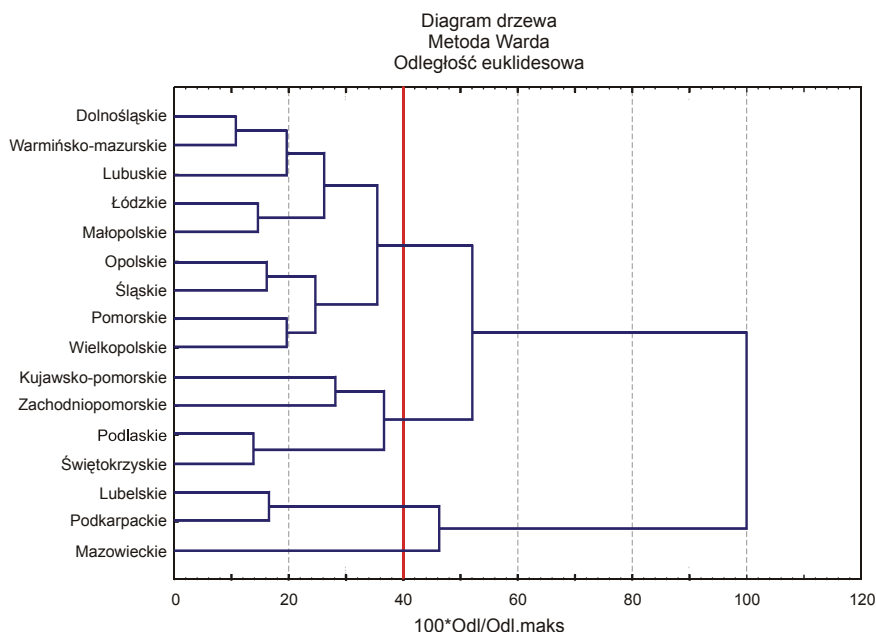
D – destymulanta

* – przeciętne miesięczne wynagrodzenie za 2008 rok na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów (formularz Z-12)

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

W celu sprawdzenia zgodności uporządkowań otrzymanej klasyfikacji według województw dla lat 2008 i 2009, na podstawie syntetycznych mierników wykorzystano współczynnik korelacji rang Spearmana. Mimo istniejących przesunięć lokat województw współczynnik korelacji $r_s = 0,829$, co świadczy o wysokiej zgodności rankingów.

Wykres 16. **GRUPOWANIE WOJEWÓDZTW METODĄ WARDA**

Źródło: obliczenia własne; wykonano z wykorzystaniem pakietu komputerowego SPSS 17.0. na podstawie danych GUS.

Wykorzystując hierarchiczne (aglomeracyjne) metody grupowania obiektów za pomocą metody Warda otrzymano dendrogram województw. Na podstawie oceny struktury dendrogramu ustalono odległość poziomu odcinającego równego 40, w wyniku czego wyodrębniono 4 grupy województw:

Grupa 1 – dolnośląskie, warmińsko-mazurskie, lubuskie, łódzkie, małopolskie, opolskie, śląskie, pomorskie, wielkopolskie (9),

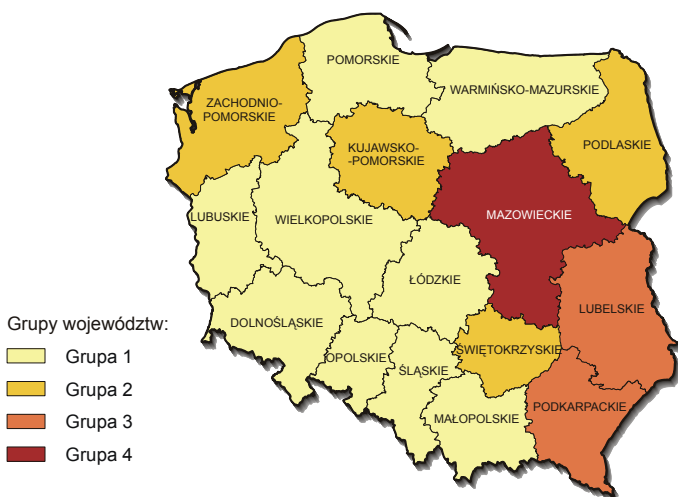
Grupa 2 – kujawsko-pomorskie, zachodniopomorskie, podlaskie, świętokrzyskie (4),

Grupa 3 – lubelskie, podkarpackie (2),

Grupa 4 – mazowieckie (1).

Wszystkie otrzymane grupy są wieloelementowe. Jedynie województwo mazowieckie zakwalifikowano do 4 grupy.

Mapa 6. ZRÓŻNICOWANIE WOJEWÓDZTW WEDŁUG SYTUACJI OSÓB POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA NA RYNKU PRACY W 2009 R.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wyniki grupowania metodą Warda przedstawiono na mapie 6. Wyraźnie rysuje się terytorialne zróżnicowanie osób powyżej 50. roku według województw z uwzględnieniem zmiennych rynku pracy.

Grupa 1 – charakteryzuje się najniższymi wartościami udziału bezrobotnych zarejestrowanych powyżej 24 miesięcy oraz udziału bezrobotnych zarejestrowanych bez stażu pracy, najwyższymi wartościami udziału pracujących w sekcji przetwórstwo przemysłowe do ogółu pracujących oraz udziału zarejestrowanych bezrobotnych pozostających bez pracy do 3 miesięcy.

Grupa 2 – charakteryzuje się najwyższą stopą bezrobocia, najniższym wskaźnikiem zatrudnienia, najniższym wskaźnikiem zatrudnienia osób z wykształceniem wyższym.

Grupa 3 – charakteryzuje się najwyższymi wartościami wskaźnika zatrudnienia, wskaźnika zatrudnienia osób z wykształceniem wyższym, udziałem bezrobotnych zarejestrowanych powyżej 24 miesięcy, udziałem bezrobotnych zarejestrowanych bez stażu pracy oraz najniższymi wartościami pozostałych zmiennych uwzględnionych w analizie.

Grupa 4 – charakteryzuje się niską stopą bezrobocia, stosunkowo wysokim wskaźnikiem zatrudnienia, niskim udziałem pracujących w sekcji przetwórstwo przemysłowe do ogółu pracujących, niskim udziałem bezrobotnych pozostających bez pracy do 3 miesięcy, stosunkowo wysokim udziałem bezrobotnych zarejestrowanych powyżej 24 miesięcy i bezrobotnych bez stażu pracy oraz bardzo wysokim wynagrodzeniem.

TABL. 2 (29). WARTOŚCI ŚREDNIE ZMIENNYCH W WYODRĘBNIONYCH GRUPACH I OGÓŁEM

GRUPA	Stopa bezrobocia (BAEL)	Wskaźnik zatrudnienia	Wskaźnik zatrudnienia osób z wykształceniem wyższym	Udział pracowników najemnych do ogółu pracujących powyżej 50. roku życia	Udział pracujących w sekcji przemysłowe do ogółu pracujących powyżej 50. roku życia	Udział bezrobotnych zarejestrowanych pozostałych bez pracy do 3 miesięcy do ogółu bezrobotnych powyżej 50. roku życia	Udział bezrobotnych zarejestrowanych pozostałych bez pracy powyżej 24 miesięcy do ogółu bezrobotnych powyżej 50. roku życia	Udział bezrobotnych zarejestrowanych bez stażu pracy do ogółu bezrobotnych powyżej 50. roku życia	Przeciętne* miesięczne wynagrodzenie brutto
1	6,1	29,4	49,7	0,7404	0,1833	0,2982	0,1764	0,0453	3339,7
2	10,2	28,3	47,5	0,6459	0,1575	0,2686	0,2361	0,0617	3231,8
3	4,0	33,9	56,8	0,4781	0,1071	0,2114	0,3423	0,0826	3198,8
4	4,3	32,2	48,9	0,7448	0,1181	0,2275	0,2784	0,0744	4388,6
ŚREDNIA	6,7	29,8	50,0	0,6842	0,1632	0,2755	0,2184	0,0559	3360,7

* – przeciętne miesięczne wynagrodzenie za 2008 rok na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów (formularz Z-12)

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

mies. = miesiąc

pkt proc. = punkty procentowe

r. = rok

tabl. = tablica

cd. = ciąg dalszy

ust. = ustęp

dok. = dokończenie

Dz. U. = Dziennik Ustaw

nr (Nr) = numer

WE = Wspólnoty Europejskie

pkt = punkt

UE = Unia Europejska

ZNAKI UMOWNE

Kreska (–) – zjawisko nie wystąpiło.

Kropka (·) – szacunek mniejszy niż 5 tysięcy, konkretna wartość niepodana ze względu na wysoki losowy błąd próby.

Znak (x) – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.

„W tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.